

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

A B C

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chęłmickowski, wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa. Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 423 P

Poznań, piątek dnia 15 września 1933

Rok XXVIII

Poznań, 14 września.

Nasze stanowisko

I.

We wspomnianym przez nas artykule „Gazety Warszawskiej” sen. Kozicki — przypominamy — wypowiedział pogląd:

1) że w dziedzinie polityki zagranicznej idziemy w Polsce szybko ku wyrównaniu różnic, ponieważ zmiana orientacji w obozie dziś rządzącym, przejście jego wyrazne do polityki zbliżenia z Rosją i zajęcia frontu antyniemieckiego musi w dalszym rozwoju wypadków doprowadzić ten obóz do poniesienia całej ideologii federalistycznej;

2) że zagadnienie ustroju wewnętrznego nie może się utrzymać w roli głównego przedmiotu walki obozów narodowego i „sanacyjnego”, ponieważ „demokracja” i parlamentaryzm typu wieku XIX są na schyłku swego istnienia;

3) że i inne, mniej ważne zagadnienia, tem bardziej nie będą grały decydującej roli w naszych stosunkach wewnętrznych;

4) że natomiast rozstrzygającą kwestją będzie sprawa żydowska, która będzie tem kryterjum, według którego następować będzie w Polsce podział na obozy i stronnictwa.

O dziedzinie polityki zagranicznej stwierdziliśmy i ze swej strony na tem miejscu niedawno, że obóz „sanacyjny” zmienia dotychczasową swą orientację wschodnią na zachodnią, że nawet nie bez niepokoju patrzy na to, co się dzieje za naszymi granicami zachodnimi, dodaliśmy jednak, że zmiana orientacji tłumaczy się tem, że w państwie i narodzie niemieckim zaplanowali hitlerowcy. Póki nie byli oni u steru duszy narodu niemieckiego i niemieckiej nawy państwowej, obóz „sanacyjny” oddawał się w stosunku do Niemiec złudzeniom ugodowym i głośno szydził z naszego „nierozumienia postępowego i pacyfistycznego ducha czasu, torującego sobie drogę i w narodzie niemieckim”. Szyderstwom tym obozu „sanacyjnego” towarzyszyły wymyślenia Żydów na obóz narodowy.

Ale sytuacja zmieniła się: Hitler opanował Niemcy, zabrał się do rugowania Żydów. Żydzi podnieśli przeciwko niemu w całym świecie alarm. „Sanatorzy” w Polsce zwrócili się frontem na zachód. Teraz dopiero! I na jak długo?

W każdym razie konsekwentne antyniemieckie stanowisko obozu narodowego wypływa z jego stosunku do narodu niemieckiego jako całości i do powszechnych w nim dążeń zaborczych. Różnicy przekonań politycznych czy społecznych; obecnie zaś antyniemiecki charakter polityki obozu „sanacyjnego” jest w gruncie rzeczy tylko antyhitlerowskim. Rzecz inna, że, sądząc po ludzku, niema realnych warunków na upadek w Niemczech hitleryzmu, więc antyhitlerowski „sanacji” ma w tych okolicznościach, od niego niezależnych, warunki trwania.

To nie wyklucza, że w obozie tym zaznaczają się w pewnych kołach wciąż

Dwa procesy o podpalenie Reichstagu

Nieoficjalny rozpoczął się dziś w Londynie, zaimprovizowany przez specjalny międzynarodowy komitet — Oficjalny wyznaczono na czwartek, 21 b. m., w Lipsku

Londyn (PAT). Rozpocznie się dziś zaimprovizowany przez specjalny międzynarodowy komitet przewod sądowy, który przeprowadzić ma śledztwo celem ustalenia odpowiedzialności za podpalenie gmachu Reichstagu.

W skład tego sądu wchodzi wielu wybitnych prawników z całego świata, m. in. znakomici adwokaci francuscy Moro-Giafferi i Bergery, adwokat angielski Pritt, który będzie przewodniczył trybunałowi, adwokat amerykański Garfield Hays, ze Szwecji Branting, z Belgii Vermeulen, z Danii Haydt i z Holandji kobleta p. Backer Nord.

Śledztwo prowadzone będzie w jednej z sal gmachu trybunału, udzielonej do dyspozycji za pośrednictwem Izby adwokackiej. Przewód potrwa około 4 dni.

Sąd rozpatrzy szereg dokumentów oraz przesłucha świadków, z których niejedni przybyli z Niemiec. Rozprawa toczyć się będzie przy drzwiach zamkniętych. Z pośród znanych nazwisk niemieckich zeznania złożą przywódca frakcji soc. dem. Breitscheid, b. prezydent poljeji i soc. dem. minister spraw wewn. Grzesiński i znany publicysta b. redaktor naczelny „Voss. Ztg.” Georg Bernhardt.

Po ukończeniu śledztwa ogłoszony zostanie raport, który będzie niejako przeciwstawieniem ewil. wyroku sądu Rzeszy w Lipsku.

Berlin. (Tel. wł. W przyszły czwartek, 21 b. m. o godz. 9 rano rozpocznie się przed czwartym senatem karnym sądu Rzeszy w Lipsku zainscenizowany proces o podpalenie gmachu parlamentu. Na ławie oskarżonych

zasiądzie pięciu podsądnych: Marinus van der Luebbe — murarz; Ernst Torgler b. przewodniczący frakcji komunistycznej Reichstagu; Georgij Dimitroff — literat, urodzony w Radomirze w Bułgarii; Pupoff — student, urodzony w Drjan w pobliżu Sofji; Wasyl Tanneff — szewc, urodzony w Gevgeli w

Macedonji.

Oskarżeni są oni o zdradę stanu i inne ciężkie przestępstwa. Tylko Torgler jest obywatelem Niemiec. Na rozprawie tej przesłuchanych zostanie 120 świadków; w toku śledztwa przesłuchano przeszło 500 osób.

„Linja Maginota” — bastion Francji

Plk. Fabry, przewodniczący komisji wojskowej izby deputowanych o fortyfikacjach francuskich na niemieckiej granicy

Paryż (PAT). Przewodniczący komisji wojskowej Izby deputowanych plk. Fabry, redaktor naczelny „Intransigeant”, ogłasza dłuższy artykuł o fortyfikacjach francuskich na granicy niemieckiej.

Linja Maginot — jest dziełem wytężonej pracy ostatnich pięciu lat. Kosztowała ona około 5 miliardów franków. Definitywnie linja obronna zostanie ukończona dopiero z końcem 1934 r., tj. w momencie, gdy nastąpi faktyczne obniżenie efektów armji francuskiej wskutek dojścia do wieku poborowego pokolenia, urodzonego

w czasie wojny.

Przedwczesna ewakuacja Nadrenji, twierdzi autor, miała tę dobrą stronę, że umożliwiła skonstruowanie linii obronnej, która dziś jest już prawie gotowa. Wojsko francuskie będzie mogło dzięki tej linii skutecznie obronić Francję przed nieprzyjaznym germanizmem. Belgja i Szwajcaria powinny iść za przykładem Francji, gdyż, jak konkluduje Fabry, żyjemy w takich czasach, w których każdy zdaje sobie sprawę, iż rewizja pokoju wa nie wystarczy do zapewnienia swobody i wolności.

W hołdzie bohaterskiemu królowi

Wiedeń (PAT). Wczoraj wieczór odbyła się w wielkiej sali wiedeńskiej tow. muzycznego uroczysta akademja z okazji 250 rocznicy odsieczy Wiednia.

Słowo wstępne wygłosił delegat rządu polskiego b. min. dr. Juljusz Twardowski, następnie przemówił ks. Prymas Hlond, charakteryzując czyn obojętny króla Sobieskiego, jako wpływ jego silnej wiary w posłannictwo dziejowe Polski. Z kolei prof. uniw. warszawskiego dr. Oskar Halecki wygłosił odczyt o odsieczy wiedeńskiej oraz jej znaczeniu dla Austrii, Polski i Eu-

ropy.

Na drugą część akademji złożyły się produkcje artystyczne w wykonaniu znakomitej śpiewaczki Ewy Bandrowskiej-Turskiej i znanego pianisty wiedeńskiego p. Rosenthala.

Na akademji obecna była delegacja polska na uroczystość wiedeńską, przedstawiciele duchowieństwa, kanclerz Dollfuss, wicekanclerz Winkler, kilku ministrów, wyżsi urzędnicy oraz liczni przedstawiciele sfer artystycznych i prasy.

Po akademji odbył się w salonach poselstwa polskiego raut.

jeszcze tendencje ugodowe względem Niemiec. Świeżo (dnia 1 września) Eustachy Sapieha w odczycie, wygłoszonym w Wilnie na zebraniu tamtejszych konserwatystów, wystąpił przeciw porozumieniu z Rosją, a za ugodą z Niemcami na podstawie porozumienia francusko - niemiecko - polskiego. Za tę ugodę z Niemcami musiałaby im Polska oczywiście zapłacić swymi ziemiami zachodnimi, przedewszystkiem Pomorzem, czyli nowym rozbiorem. Tragiczna ta perspektywa, którą widzieć musi każdy, kto nie jest całkiem politycznie ślepy, nie powstrzymuje od snucia planów ugody z Niemcami — b. polskiego ministra spraw zagranicznych!... Więc baczność z naszej strony jest mimo wszystko wciąż jeszcze konieczna.

Przechodząc do zagadnienia ustroju wewnętrznego, solidaryzujemy się z poglądem sen. Kozickiego, że „demokracja” i parlamentaryzm typu wieku XIX są na schyłku swego istnienia. Jeżeli chodzi o Polskę i stanowisko obozu narodowego, musiał się on przed rokiem 1926 zanadto borykać z przerostem parlamentaryzmu i wyuzda-

niem „demokracji” — z winy w znacznej mierze lewicowych pilsudczyków — byśmy nad ukróceniem szkodliwej swawoli mieli łyż ronić.

Ale to dopiero strona negatywna kwestji, która zbliża obóz „sanacyjny” do narodowego. Natomiast pozytywna strona głęboko dwa te kierunki różni, bo obozowi narodowemu chodzi o naprawę ustroju pod ściśle rzeczowym kątem widzenia dobra narodu polskiego i jego państwa, a obóz „sanacyjny” robi z zagadnienia konstytucyjnego jeden ze sztucznych środków, zmierzających do utrzymania się partji przy wpływach.

W punkcie trzecim mowa o innych, mniej ważnych sprawach, że nie będą one grały roli decydującej w naszych stosunkach wewnętrznych. Nie można jednak do tej kategorii zaliczyć zagadnienia moralnego w naszym życiu publicznym. Jest ono jedną z głównych przyczyn głębokiego między obozem narodowym a „sanacyjnym” przedziału.

Może kto zauważy, że dotyczy to tylko metod działania. Ale te metody działania wypływają z zasadniczo odmiennych źródeł moralnych i stwarzają w

społeczeństwie zasadniczo odmienną psychikę moralną. Wiedzie to oczywiście i do bardzo namacalnych konsekwencji praktycznych w stosunkach naszych wewnętrznych: obóz „sanacyjny” stoi z jednej strony — mówiąc ogólnie — korzyściami materialnymi, które miodarzy szych zwolenników, z drugiej zaś — mówiąc jeszcze ogólniej — naciskiem, szerzącym lęk o utratę chleba. Niech te „moralne” środki odpadną, a „potęga” obozu „sanacyjnego” rozwali się w gruzy.

Niestety, metody te „moralne” działają rozkładowo na duszę mniej czy więcej szerokich sfer i rzesz i tem samym podkopują zwartość i siłę twórczą narodu oraz odporność jego wobec niebezpieczeństw zewnętrznych, i to w okresie tak szalonego wzrostu energii narodowej naszego sąsiada zachodniego.

Dlatego przykładamy do zagadnienia moralnego tak wielką wagę.

Jutro, przechodząc do punktu czwartego, wypowiemy się w sprawie żydowskiej.

Przewrót świata i ewolucja polityczna Polski

V. Rewolucja narodowa

Jednocześnie z załamaniem się układu gospodarczego świata i zachwianiem się podstaw dzisiejszego ustroju kapitalistycznego, rozpoczyna się w Europie przewrót polityczny. Błędnym jest mniemanie, że źródłem tego przewrotu jest katastrofa gospodarcza. Źródła jego są od kryzysu gospodarczego niezależne. Przygotowywał go ruch umysłowy, zwany nacjonalistycznym, który uwydatnił się silnie w szeregu krajów już w końcu ubiegłego stulecia, w dobie, kiedy bankrutujący dziś system gospodarczy znajdował się w fazie najbujniejszego rozkwitu.

Katastrofa gospodarcza wytworzyła jednak warunki, sprzyjające wcieleniu w czyn dążeń nacjonalistycznych. Rosnące szybko bezrobocie warstwy wykształconej i półwykształconej wytworzyło liczne środowisko, w którym czynne organizacje narodowe mogły rekrutować swoje szeregi.

Wprawdzie nietylko rozrost, ale nawet zwycięstwo faszyzmu we Włoszech przypada na lata, w których dawały się czuć gospodarcze skutki wojny, ale w których nikomu nie przychodziło jeszcze do głowy mówić o początku katastrofy gospodarczej. Jednak Mussolini mógł stworzyć swoją potężną, bojową organizację tylko dzięki temu, że mnóstwo młodych ludzi, którzy po wojnie wrócili z frontu, nie znalazło dla siebie miejsca i chleba w ojczyźnie, w której zawsze było ciasno, a w której po wojnie zrobiło się bez porównania ciasniej, przyczem gospodarza masonsko-socjalistycznych rządów sprawiała, że tę ciasnotę najsilniej odczuwały żywioty narodowe, że wśród nich głównie znajdowali się ludzie, mający czas i wolną energię na przygotowanie rewolucji.

Jeszcze wyraźniej widzimy to w rewolucji narodowej niemieckiej, która doszła do zwycięstwa w dziesięć lat po włoskiej. Bez istnienia masy bezrobotnych hitlerowcy nigdyby nie byli zdolni zszeregować i nawet skoszarować tak licznej armii rewolucyjnej, a ich program w kwestii żydowskiej nigdyby nie był tak szeroko rozumiany i tak gorąco odczuty, gdyby nie szybkie kurczenie się pola zarobków dla zawodowej i niezawodowej inteligencji i gdyby nie fakt, że przy systemie rządów masonsko-socjalistycznych Żydzi coraz więcej odbierali chleba Niemcom w ich własnym kraju.

Nacjonalizm, jako ruch umysłów, wzrastał ciągle od końca ubiegłego stulecia. Wojna światowa nie zabiła tego wzrostu, po wojnie zaś ruch zaczął rosnać ze zdwojoną szybkością. Z drugiej strony bankructwo dotychczasowego ustroju gospodarczego i upadek finansowy państw europejskich sprawia, że położenie inteligencji pracującej we wszystkich krajach jest coraz tragiczniejsze, że coraz trudniejszą dla niej rzeczą staje się znalezienie pracy i zarobku, przyczem, poza Niemcami i Włochami, w jednych krajach wyraźniej, w innych mniej wyraźnie najlepsze jeszcze jest położenie żywiolów, najsłabiej związanych z ojczyzną pochodzeniem, uczuciem i sposobem myślenia. Wszędzie, gdzie Żydzi są widoczni, widoczne jest również, że zabierają oni w coraz większej mierze miejsce i zarobki rdzennym mieszkańcom kraju. Zarówno tedy wyższe czynniki ideowe, jak powszędnie interesy materialne rozwijają się w kierunku, który prowadzi narody europejskie do rewolucji narodowej.

Rewolucja narodowa, aczkolwiek zwycięska już w dwóch wielkich krajach europejskich, nie stworzyła dotychczas wiele. O ile wyraźnie widzimy, co ta rewolucja niszczy i co chce zniszczyć do końca, o tyle to, co ma ona zbudować, jest dotychczas bardzo nieokreślone.

Niema wątpliwości, że rewolucja narodowa oznacza koniec ustroju, opartego na „Deklaracji praw człowieka”, w którym wszyscy mieszkańcy państwa są jego równymi obywatelami, mają równe prawo do wpływu na prawodawstwo i na rządy państwa. Jest to przewrót olbrzymi, tworzący epokę w dziejach. O tem, że zbliża się on szybko, świadczą nietylko zwycięskie już rewolucje, komunistyczna w Rosji, a narodowa we Włoszech i w Niemczech, ale i wewnętrzna ewolucja polityczna innych krajów, ujawniająca coraz większe zwyrodnienie rządów parlamentarnych.

W gruncie rzeczy rewolucja narodowa jest logicznym dalszym ciągiem rewolucji francuskiej w tem, co było główną jej istotą, co wynikało z ewolucji dziejowej Francji, a nie było narzucone z zewnątrz przez intrzygi podziemi. Rewolucja francuska obaliła utrwalone w XVIII wieku pojęcie, że istotą, której polityka służy, jest państwo, a źródłem myśli i woli politycznej — władza państwowa. Rewolucji dokonano w imię zasady, że źródłem i celem polityki jest żywy naród, a państwo jest tylko jego narzędziem. Od rewolucji skończyła swoją karierę uzasadniająca wszystko „racja stanu”, a zajęło jej miejsce dobro narodu, interes narodowy.

Wpływ masonerii na rewolucję francuską, który wyraził się już w „Encyklopedji” i który dał jej w końcu „Deklarację praw człowieka”, wypa-

czył pojęcie narodu. Za to Europa drogo zapłaciła w XIX wieku i na tem olbrzymią karierę zrobili Żydzi. Ten błąd dziś naprawia rewolucja narodowa.

Żeby go wszakże istotnie naprawić, nie wystarczy obalenie ustroju politycznego, który sparaliżował siły narodów, przy którym panowanie nad narodami zdobyli Żydzi wespół ze swą pomocniczą organizacją, masonerią. Trzeba stworzyć nowy ustrój, przy którym ta niewielka narodu w jego własnym kraju i państwie będzie niemożliwa.

Tego nowego ustroju rewolucja narodowa nietylko nie wprowadziła tam, gdzie odniosła zwycięstwo, ale nawet nie posiada go dotychczas w swym programie. Zastępuje go dyktatura. Ta zaś nie może być niczem więcej, jak urzędniem tymczasowym, jeżeli dzieło rewolucji narodowej ma być trwałe.

ROMAN DMOWSKI.

Szósty artykuł Romana Dmowskiego ukaże się pod tytułem:

„Poszukiwanie oligarchji”.

Litwa i Niemcy na tle rokowań handlowych

Sprawę przewlekających się rokowań handlowych niemiecko - litewskich oświetla kowieński dziennik „Rytas” (nr. 193) w sposób następujący:

„Obecny litewsko - niemiecki traktat handlowy został zawarty w dn. 30 października 1928 r. Okazało się, iż z traktatu tego nie można się spodziewać wielkich korzyści. Już w pierwszym artykule traktatu mówi się o stosowaniu zasady największego uprzywilejowania. Zasada ta jednak przyniosła większe korzyści jedynie Niemcom. Po zwycięstwie narodowych socjalistów w Niemczech wszystko zostało przewrócone do góry nogami. W r. b. około 300 obywateli litewskich zostało wysiedlonych z Niemiec. W Litwie zamieszkuje 12.245 obywateli obcych, z czego 3.023 obywateli niemieckich, a jednak Litwa nie wysiedliła z nich prawie ani jednego. Na mocy dotychczasowego litewsko - niemieckiego traktatu handlowego obywatele niemieccy mają w Litwie prawo swobodnego zamieszkiwania, osiedlania się i nabywania nieruchomości. Niemcy naturalnie korzystają z tego przywileju.

„Ciekawie przedstawiają się również litewsko - niemieckie stosunki handlowe.

„W r. 1928 Litwa eksportowała do Niemiec różnych towarów na sumę 148,2 milj. lit. (57,7 proc. całego eksportu litewskiego), zaś importowała z Niemiec towarów na sumę 146,8 milj. lit. (50,6 proc.). Następnie eksport litewski zaczął znacznie wzrastać i w r. 1930 Litwa wywoziła do Niemiec towarów na sumę 199,9 milj. lit. (60 proc.), zaś importowała z Niemiec na sumę 151,4 milj. lit. (48,5 proc.). Lecz już w r. 1932 Litwa zdołała wywieźć do Niemiec różnych towarów zaledwie na sumę 74 milj. lit. (39,1 proc.), zaś importowała z Niemiec

na sumę 67,2 milj. lit. (40 proc.). Skutkiem nowych zarządzeń celnych Niemiec eksport litewski do Niemiec w r. b. zmalał do 21,3 milj. lit. (28,7 proc.), zaś import z Niemiec do 32 milj. lit. (40,6 proc.). Wynika stąd, iż w ciągu I. półroczu litewski handel zagraniczny z Niemcami wykazał 5-miljonową pasywę na niekorzyść Litwy.

„Dotychczasowy traktat litewsko - niemiecki ustala, iż strony nie będą sobie wzajemnie przeszkadzały w komunikacji. Jednak i w tym wypadku Niemcy, usiłując podtrzymać port królewiecki, odciągnęły od portu kłajpedzkiego przy pomocy niskich taryf kolejowych część towarów. Litwa nie reagowała na to w żaden sposób.

„Wiele komplikacyj wprowadził również mały ruch graniczny, sprzyjający germanizacji kraju kłajpedzkiego. Około 75 proc. mieszkańców kraju kłajpedzkiego z łatwością przekracza granicę i sprzedając w Tyłży z nieznacznym zyskiem swe towary, jednocześnie trwoni tam swe pieniądze. Niemcy komunikację tę wykorzystują jednocześnie dla celów propagandy.

„Wyżej przytoczone fakty dowodzą, iż litewsko - niemiecki traktat handlowy winien być gruntownie przejrany. Litwa musi dążyć do zrównoważenia swego bilansu handlowego z Niemcami, obrony Kłajpedy przed germanizacją oraz przeciwwstawienia się wzrostowi niemieczyny na Litwie. Jest to walka trudna, lecz nieunikniona.”

Tak się przedstawia gospodarza strona rokowań niemiecko - litewskich. Poza nią kryje się jednak i polityczna. W związku z rokowaniami o układ handlowy starają się bowiem Niemcy, pod nowymi rządami, utrwalić swe wpływy na Litwie.

Treść umowy niemiecko - żydowskiej

„Hajnt” z 3. b. m. w depeszy z Berlina podaje treść rozporządzenia, ogłoszonego przez niemieckie ministerjum gospodarki i dotyczącego przewozu własności żydowskiej z Niemiec głównie do Erec Izrael. Rozporządzenie nosi datę 28 sierpnia 1933 r., składa się ono z 8 punktów. We wstępie wskazuje, że umowę zawarto z „odpowiednimi kołami żydowskimi”. Rozporządzenie określa sposób rozrachunku między Bankiem Rzeszy a „Anglo-Palestine Bank” (oficjalna sjo-nistyczna instytucja bankowa). Ogólna kwota majątku, który mogą wywieźć Żydzi, została tymczasem określona na 3 milj. marek. Otwierać odpowiednie rachunki przekazowe mogą również ci Żydzi, którzy jeszcze nie emigrują, lecz którzy gotują się do emigracji.

Jest znamienne, że umowa poza Erec Izrael obejmuje również kraje diaspory, mianowicie: Danję, Estonję, Łotwę, Bułgarię, Jugosławję, Rumunję, Grecję, Turcję i Czechosłowację, jako kraje, w stosunku do których emigracja żydowska może korzystać z praw, przyznanych tem rozporządzeniem rządu Rzeszy.

Sprawa pożyczki wewnętrznej

„Kurjer Warszawski”, omawiając sprawę pożyczki wewnętrznej, dowodzi, że zostanie ona niewątpliwie pokryta. Społeczeństwo polskie zawsze dawało dowody wielkiej ofiarności i zrozumienia dla potrzeb państwa. I tym razem będzie podobnie.

„Oczywiście odruch ten naturalny i konieczny — pisze „Kurjer Warszawski” — nie ma nic wspólnego z polityką bieżącą. Jest to jego właściwością zasadniczą, którą trzeba z naciskiem podkreślić, gdyż tworzy ona podstawę powszechności akcji pożyczkowej, stawia ją ponad kwestje bieżące i nadaje charakter, który w samej nazwie pożyczki znalazł swój najlepszy wyraz.

„Ale powszechne uznanie pożyczki narodowej za „konięcnosć państwową” nakłada nietylko na społeczeństwo obowiązek do ofiar materialnych. Ofiarnosć ogółu musi być należycie oceniona, a jej charakter nie powinien dać pola do żadnych nieporozumień lub komentarzy jednostronnych.

„Sytuacja jest zupełnie jasna: wobec deficytu budżetowego rząd apeluje do społeczeństwa, społeczeństwo zaś deklaruje gotowość do ofiar, nie wdając się obecnie w żadne dyskusje i wykazując jedynie głębokie zrozumienie konieczności państwowej.”

Rząd zreszta, zdaje się, również rozumiał, w jaki sposób i w jakim języku

należy przemawiać do społeczeństwa, by być zrozumianym. Odwołał się bowiem w odezwie do zdrowych instynktów narodowych, postanowił zdobyć pieniądze perswazją, a nie przymusem, a samą pożyczkę nie nazwał „państwową”, ale „narodową”, używając terminu, wyklinanego skądinąd z nomenklatury urzędowej.

Kasowanie katedr na uniwersytecie warsz.

Ministerstwo wyznań religijnych i oświecenia publicznego wystosowało do uniwersytetu warszawskiego zapytanie o opinię rady wydziałowej co do zamierzonego zniesienia 3-ch katedr. Chodzi tu o katedrę ustroju społecznego, zajmowaną przez prof. L. Krzywickiego, następnie katedrę prof. Kostańckiego i wreszcie katedrę języków wschodnich na wydziale teologicznym, którą zajmuje prof. ks. dr. Bromski. Rada wydziałowa ma udzielić odpowiedzi na powyższe zapytanie do dnia 9 października rb.

Równocześnie zamierzają jakoby władze ministerstwa oświecenia powołać kilka katedr na wydziale humanistycznym, a między innymi katedrę poświęconą turkologii i egiptologii.

Zmiany w M. S. Z.

Naczelnik wydziału osobowego w M. S. Z. p. Drymer mianowany został dyrektorem departamentu konsularnego z jednoczesnym zachowaniem stanowiska dotychczasowego.

Radca poselstwa polskiego w Berlinie Schimitzek mianowany został dyrektorem departamentu administracyjnego M. S. Z. a naczelnik Stanisław Eska, który pełnił obowiązki dyrektora tego departamentu, został konsulem generalnym w Moskwie.

Opieczętowane lokale Stronnictwa Narodowego

„Gazeta Warszawska” donosi: Ruch narodowy rozrastał się ostatnio w Łodzi niebawem szybko.

Znalazł on wyraz w zorganizowaniu 8 kół Stronnictwa na wszystkich przedmieściach łódzkich. W uroczystości poświęcenia sztandaru w dn. 15 sierpnia r. b. kół robotniczego na Bałutach wzięło, jak wiadomo, udział około 10 tys. ludzi. Od tego momentu ruch stale się wzmagal. Odbyło się wiele zebrań organizacyjnych i agitacyjnych.

Fakt ten zaniepokoił pewne czynniki. W pewnych pismach pojawiły się wyraźne wezwania, aby władze powstrzymały rozrost ruchu narodowego, pos. Wiślicki z klubu BB. interwenjował w tej sprawie, jak utrzymują Żydzi, u ministra spraw wewnętrznych, podając jako powód ostatnie zajścia antyżydowskie.

Od 5—10 września r. b. wszystkie zebrania Stronnictwa były nawiedzane przez policję, która kontrolowała legitymacje, a lokale zebrań otaczała kordonem.

Ostatnie zebranie na Bałutach otoczyło około 300 policjantów pieszych, konnych i cyklistów.

Wiele zebrań rozwiązano z powodów formalnych (dwa rodzaje legitymacji dla członków i dla kandydatów). Ruch jednak wzrastał.

Od paru dni zaczęto pieczętować lokale Stronnictwa. W poniedziałek opieczętowano lokal w Radgoszczu, a we środę w Chojnicach i Kozinach, podając, jako powód, brak lokali w punktu widzenia bezpieczeństwa publicznego. W komisji budowlanej, która oceniała bezpieczeństwo lokali, brali udział referent Nowakowski, inż. Goldberg i komisarz policji.

Codos i Rossi w Polsce

Paryż. (PAT.) Znani lotnicy francuscy Codos i Rossi wystartowali dzisiaj o g. 7,37 z lotniska w Le Bourget do Warszawy, skąd odleca do Moskwy. Lotnicy francuscy lecą na samolocie „Joseph Le Brix”, na którym ustalili niedawno rekord długości lotu, przez przelot z N. Jorku do Bagdadu.

Koniec suszy

Londyn. (PAT.) Trwająca od sześciu tygodni susza zdaje się być zakończona. Od 24 godzin nieprzerwanie pada silny deszcz. Meteorologowie zapowiadają dalszą pogodę deszczową. Społeczeństwo angielskie przyjęło tym razem deszcz z prawdziwą ulgą.

Za drutami obozu koncentracyjnego

Wiedeń (Tel. wł.). „Neue Tagebuch“ publikuje artykuł o obozie koncentracyjnym w Oranienburgu, opisując w nim straszne przejścia postać socjalistycznego Ernesta Heilmanna.

Część dziedzińca około 30 metr. kw. powierzchni, jest oddzielona i stanowi „miejsce izolacyjne“ dla żydowskich więźniów, którym pod surową karą nie wolno rozmawiać z chrześcijanami.

W pobliżu ustępów, których codziennie używa przeszło 2500 ludzi, znajduje się 5 aresztów pojedynczych t. zw. „Bunker“, które są celami karnymi w obozie. Zostały one, przez zabicie deską otworu, przerobione z ustępów w „cele“, mają zaledwie 1 i pół metr. kw. powierzchni i są w zupełności ciemne. Za najłżejsze przekroczenie przepisów, komendant obozu osadza w nich aresztantów na przeciąg kilku tygodni. Położenie zamkniętych jest straszne, nie widzą bowiem światła, a przyległe ustępy sprawiają, że formalnie się duszą z braku powietrza.

W takiej celi przebywa b. przywódca socjal-demokratycznej frakcji Landtagu pruskiego od chwili swojego aresztowania. Przed umieszczeniem go w celi podłano go „przesłuchaniu“, a jego „zeznania“ tj. przeraźliwe krzyki były słyszane w całym obozie. Po upływie kilku godzin dwaj hitlerowcy przenieśli postać Heilmanna do celi po-

jedyńczej. O własnych siłach nie mógł on iść, tak był zmasakrowany, twarz cała była złana krwią, a powiek otworzyć nie mógł wskutek opuchnięć, spowodowanych uderzeniami pięści.

„Przesłuchanie“ Heilmanna odbywało się wobec specjalnej komisji z Berlina, oraz wobec dowódcy bojówek hitlerowskich Daulege'a oraz Kruegera, Nessensa, Zigalacha i 5 bojówkarzy.

Berlin (Tel. wł.). Dopiero obecnie stało się wiadomym, że tajna policja państwowa aresztowała nowy centralny komitet wykonawczy partii socjal-demokratycznej.

Członek komitetu wykonawczego b. redaktor „Vorwärtsu“ Kluech, wyjechał przed 3 tygodniami do Pragi po wskazówki do przebywającego na emigracji prezesa partii. Na wyjazd jego zwróciła policja uwagę, a po powrocie nastąpiło aresztowanie wszystkich członków berlińskiego komitetu, a między innymi postać do Reichstagu Hildebrandta. W ślad za tem nastąpiły masowe aresztowania socjalistów w całej Rzeszy. Dotąd aresztowano 500—600 osób. Większość aresztowanych została umieszczona w obozach koncentracyjnych, natomiast członkowie komitetu wykonawczego zostali osadzeni w więzieniu śledczym w Lipsku, gdzie odbędzie się przeciwko nim olbrzymi proces o zdradę stanu.

ści porzucili robotę. Tymczasem część pragnąca nadal pracować zamierzała zjechać do kopalni i zaatakowana została przez strajkujących, przy czym oficer oraz kilku żandarmów zostało zranionych kamieniami. Wówczas policja zrobiła użytek z broni palnej raniąc ciężko trzech robotników. Przewieziono ich do szpitala w Trawniku.

Kwestje naddunajskie

Paryż (Tel. wł.). Oczekuje się tu przybycia dziś węgierskiego ministra spraw zagranicznych, który odbędzie z Paul Boncourem szereg konferencji.

W tutejszych dobrze poinformowanych kołach zapewniają, że węgierski dyplomata chce się zapoznać ze stanowiskiem Francji w sprawie przyszłej regulacji zagadnienia dunajskiego, które też będzie niewątpliwie tematem paryskich rozmów.

„Specjalista“ od kwasu solnego

Królewska Huta (PAT). Z końcem ub. roku i początkiem obecnego zdarzyło się kilka wypadków, iż pewien nieznanymi osobnikami oblał kwasem solnym płaszcz kilku kobietom.

Mimo zarządzonej przez władze policyjne obserwacji, osobnika owego nie udało się ująć. Wczoraj zaszedł w Królewskiej Hucie nowy wypadek, który doprowadził do ujęcia sprawcy.

Mianowicie do przechodzącej plantami niejakiej Knasowej przystąpił mężczyzna i wyjąwszy z kieszeni flaszkę z kwasem solnym, oblał jej płaszcz. Spostrzegłszy to Knasowa zrzuciła płaszcz i, mimo groźb napastnika, że i ją obleje kwasem, wezwała policję. Aresztowany nazywa się Maksymilian Nistrój. Zachodzi podejrzenie, że jest on sprawcą wszystkich analogicznych wypadków.

Podejrzane „pudełko“

Lublin (PAT). Z Janowa Lub. donoszą:

We wsi Rzędzica Ziemiańska, gminy Trzydnik, Konstancja Ciszek znalazła w stodole jakieś podejrzane pudełko. Oddała je natychmiast mężowi swojemu Marcinowi Ciszkowi, który zaczął oglądać pudełko.

W pewnej chwili nastąpił wybuch, wskutek czego Ciszek został ciężko ranny odłamkami żelaza. Przeprowadzone przez policję dochodzenie wykazało, że Ciszek jako znany we wsi awanturnik padł ofiarą czyjejsz zemsty.

Powrót Herriota

Paryż (PAT). Herriot przybył na dworzec ptn. Odmówił on dziennikarzom wywiadu stwierdzając jedynie, że przyjęcie, jakiegoś doznał w Rosji i na Łotwie przeszło wszelkie oczekiwania. Następnie Herriot odjechał do Ljonu.

Na dworcu ljońskim policja aresztowała 5 osobników, którzy wnosili wrogie okrzyki przeciwko b. premjerowi.

Podróż min. Cota

Moskwa (PAT). Według otrzymanych tu wiadomości, francuski min. lotnictwa Cot z towarzyszącymi mu osobami wyładował pomyślnie na lotnisku w Kijowie.

Odnaleziony balon

Lac St. Joseph (Stan Quebec) (PAT). Polski balon „Kościszko“ został odnaleziony wczoraj w odległości 30 mil na północ-zachód od Riviere a Pierre. Balon zawieszony był na drzewach.

Z Lac St. Joseph wyruszy specjalna ekspedycja, celem przewiezienia balonu do stacji kolejowej.

Znamienne podania

Warszawa (Tel. wł.). Do komitetu oznaczenia Krzyżem Niepodległości wpłynęło w ostatnich dniach około 150 tys. podań z całej Polski.

Jak wiadomo, według projektu B.B. Krzyż Niepodległości ma dać czynne i bierne prawo wyboru do Senatu. (w)

Ustąpienie prof. Moleya

Nowy Jork (PAT.) Rezygnację prof. Moleya ze stanowiska zastępcy sekretarza stanu prasa amerykańska naogół przyjęła z niekłamanym zadowoleniem.

„New York Times“ w artykule redakcyjnym chwali prezydenta, że ma-

jąc do wyboru między polityką Cordella Hulla a polityką Moleya, stanął otwarcie po stronie swego sekretarza stanu, który na przyszłość będzie miał wolną rękę.

Przepowiednia pogody na piątek. W dalszym ciągu chłodno i deszcz. Nieznaczna poprawa pogody.

Kurs dolara. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 6.21½ do 6.22 zł, w Gdańsku na Warszawę 6.20 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach 212.50 zł, gotówką 207.00 zł, za 100 guld. gd. w dewizach 173.11 zł, gotówką 172.77 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 14. 9. 1933 r. Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była utrzymana.

Z pożyczek państwowych obniżyła się 5% pożyczka konwers., notując 51½% w placeniu; pozatem płacono za 4% premj. dol. 48.— oraz za 4% pożyczki inwestycyjną 104.—, ostatnią bez notowania.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. handlowano 4½% listy dol. stare po 47.—% w zaoferowaniu, natomiast poszukiwano 4% listy dol. amort. po 42.—% bez oddawców; pozatem płacono za 4% listy zast. konwert. 37% oraz za 4½% listy żytnie 5.45.

Z akcji bankowych poszukiwano Bank Polski po 82.—

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu)
5% pożyczka konwers. 51½% P.
4½% listy dol. P. Z. K. 47% O.
4% listy zastawne konw. ostempl. P. Z. K. 37½% P.

(Kurs w złotych)
4% pożyczka premj. dol., serja III 48.— P.
4½% listy żytnie konwert. P. Z. K. 5.45 P.

Akcje bankowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Bank Polski I em. 82.— P.
Tendencja utrzymana.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 14. 9. 1933 r.

Warunki: Handel hurtowy parwetł Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: 1. żyto 727 g/l. 2. pszenica 756 g/l. 3. owies 500 g/l.

Ceny orientacyjne:

Zyto 1000 tonn na odmiennych warunkach 14,50— 14,75

Uspособienie spokojne 19,50— 20,00

Uspособienie słabe 16,00— 17,00

Jęczmień browarowy 14,00— 14,50

Jęczmień 695 g/l 13,00— 14,00

Jęczmień 675 g/l 13,00— 13,25

Owies 13,00— 13,25

Uspособienie spokojne 22,25— 22,50

Uspособienie słabe 33,00— 35,00

Otręby żytnie 8,50— 9,00

Otręby pszenne 8,50— 9,00

Otręby pszenne (grube) 9,50— 10,00

Rzepak zimowy 35,00— 36,00

Rzepak zimowy 39,00— 40,00

Gorzycza 40,00— 42,00

Groch Viktoria 18,00— 21,00

Groch Folgera 21,00— 23,00

Mak niebieski 52,00— 55,00

Ogólne uspособienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: pszenicy 85 tonn, jęczmienia 140 tonn, otrab żytnich 45 tonn, otrab pszenicznych 35 tonn, grochu Viktoria 15 tonn, makuchu słonecznikowego 15 tonn.

Cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Bydgoszczy

w dniu 14. 9. 1933 r.

Ceny transakcyjne: żyto 115 tonn 14.25 do 15.00; owies 15 tonn 13.85; otręby żytnie 17.5 tonn 9.60.

Ceny orientacyjne: żyto 14.50—14.70; pszenica 20.00—20.50; jęczmień przemiałowy bez zmiany; jęczmień browarowy bez zmiany; owies 13.50—13.75; mąka z 65% wł. work. bez zmiany; otręby pszenne 8.75—9.25; otręby pszenne grube 9.00—9.50; siano nadnoteckie luzem 4.75—5.25; mak niebieski 55.00—57.00.

Reszta notowań bez zmiany.

Ogólne uspособienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 515 tonn, pszenicy 465, jęczmienia brow. 405.5 tonn, jęczm. przem. 192.7 tonn, owsa 30 tonn, maki pszennej 124.8 tonn, żytniej 41 tonn, otrab pszenicznych 150 tonn, żytnich 80.6 tonn, grochu Folgera 15 tonn, maku niebieskiego 15.7 tonn, grachu na paszę 15 tonn, sruotu soya 3.7 tonn, makuchu lnianego 18.7 tonn, słonecznikowego 15 tonn, gorczyzy 1.5 tonn, rzepaku 15 tonn.

„Komitet walki z głodem i zimnem“

Nowa organizacja spod hitlerowskiego znaku w Niemczech

Berlin (PAT). W sali tronowej min. propagandy odbyło się w obecności kanclerza Hitlera oraz prawie wszystkich członków rządu i wielu zaproszonych gości ze sfery gospodarczych, jak również i prasy zebranie konstytucyjne, na którym powstała organizacja pod nazwą „Komitet walki z głodem i zimnem“.

Przemówienia wygłosili kanclerz Hitler oraz Goebbels. Prasa niemiec-

ka rozdmuchuje to zebranie, nadając mu charakter zdarzenia o bardzo doniosłym znaczeniu socjalnym.

Berlin (PAT). Min. Goering w czasie przemówienia, wygłoszonego z okazji zorganizowania komitetu walki z głodem i zimnem zapowiedział, że każdy Niemiec powinien się zobowiązać do spożycia w każdą pierwszą niedzielę miesiąca na obiad tylko jednego dania w cenie 50 fen.

Ekspedycja karna do kraju Beszuanów

Spaliła na panewce, ponieważ kara chłosty, wymierzona Anglikowi Mac Intoshowi była zasłużona

Londyn (PAT). Ekspedycja karna zarządzona przez administrację brytyjską w południowej Afryce do kraju Beszuanów, podjęta przez wiceadmirała Evansa, przy udziale 200 uzbrojonych marynarzy, zaopatrzona w 3 armaty polowe, spaliła całkowicie na panewce, z powodu przytłaczającego materiału, przedstawionego przez przywódcę Beszuanów, Czekedy'ego, przeciwko Anglikowi Mac Intosh'owi, któremu sąd tubylców wymierzył karę chłosty.

Przewód sądowy, przeprowadzony na miejscu przez wiceadmirała Evansa, przy którym asystowało 15 tysięcy tubylców, stwierdził winę Mac In-

tosh'a, a także ujawnił, że Czekedy kilkakrotnie protestował wobec administracji brytyjskiej, z powodu zachowania się obwinionego Anglika. Punktem kulminacyjnym przewodu sądowego była deklaracja Mac Intosh'a, iż przyznaje on swoją winę i prosi o niepodjęcie żadnej akcji przeciwko Czekedy'emu.

Sąd, ustanowiony przez ekspedycję karną, zdecydował wobec tego, że Mac Intosh ma być wydalony z terytorjum tubylców wobec pożałowania godnych dowodów, jakie przeciwko niemu istnieją. Wyrok ten wywołał w Londynie wielkie wrażenie.

Zatory z tratw i barek na rzekach

Strajk francuskich flisaków z powodu niedotrzymania umowy przez pracodawców

Paryż (PAT). Dzienniki donoszą o wybuchu nowego strajku flisaków w okolicy Conflans Sainte Honorine.

Strajk wybuchł z powodu niedotrzymania obietnic przez pracodawców, danych flisakom przy likwidacji ostatniego strajku. Strajkujący ponownie zbudowali zator z trat-

w i barek, uniemożliwiając w ten sposób wszelki ruch na rzekach.

Władze francuskie przedsięwzięły odpowiednie kroki dla zapewnienia bezpieczeństwa i spokoju. Delegacja flisaków udała się do min. Paganon'a celem przedstawienia mu swoich postulatów.

Akt oskarżenia — po rusku

Warszawa (Tel. wł.). Jak donosiliśmy, dwudziestu kilku oskarżonych w wielkim procesie komunistycznej partii zachodniej Białorusi omówiło przyjęcia aktu oskarżenia, bowiem zredagowany był w języku polskim.

Obecnie komunikują z Łucka, że władze uwzględniły życzenia podsądnych i otrzymają oni akt oskarżenia w języku ruskim. Spowoduje to pewne opóźnienie terminu rozprawy, gdyż tłumacz przysięgły przełożyć musi tekst zajmujący 121 stron druku maszynowego. (w)

Wynalazca czy manjak?

Warszawa (Tel. wł.). W bieżącym tygodniu opuścił więzienie moko-towski Jan Polański, niedoszły za-

machowiec na gmach poselstwa sowieckiego w Warszawie.

Zaraz po odzyskaniu wolności, Polański, który stale zasypywał władze swemi wynalazkami, rozpoczął wędrowkę po urzędach. Chce on uzyskać patent na specjalny aparat lotniczy.

Polański twierdzi, że udało mu się wynaleźć nowy typ apartów lotniczych, które w razie katastrofy, po odpadnięciu skrzydeł i ogona zamieniają się na spadochrony, umożliwiające bezpieczne lądowanie. (w)

Krwawe starcie

Wiedeń (Tel. wł.). W kopalni Tubret w pobliżu Trawniku w Bośni doszło do starcia pomiędzy strajkującymi i policją.

Górnicy, nie chcąc się zgodzić na 20-procentową obniżkę płac, w większo-

PRZYRODA — ZDROWIE — OPIEKA SPOŁECZNA

Poznańskie Zjazdy Lekarsko - Przyrodnicze i Wystawa

Trzeci dzień Zjazdu Lekarzy i Przyrodników

Ku czci śp. prof. Karwowskiego

Dzisiaj rano Zjazd Lekarzy i Przyrodników uczcił pamięć zmarłego wczoraj tak tragicznie prezesa Komitetu Organizacyjnego, śp. prof. dr. Adama Karwowskiego.

Stało się to na dzisiejszym, trzecim z rzędu posiedzeniu plenarnym, które zgromadziło uczestników Zjazdu w Auli Uniwersytetu.

Posiedzenie otworzył prezes Zjazdu, prof. dr. Leon Marchlewski, zagajając obrady i udzielając głosu wiceprezydentowi Komitetu Organizacyjnego, prof. U. U. dr. Janowi Grochmalickiemu.

W chwili gdy prof. dr. Grochmalicki wchodził na mównicę, wszyscy obecni powstali z miejsc i stojąc wysłuchali żałobnego przemówienia, które brzmiało jak następuje:

PRZEMOWA PROF. GROCHMALICKIEGO

Kilkadziesiąt godzin zaledwie dzieli nas od chwili uroczystego otwarcia naszego Zjazdu, do którego przygotowawcza praca zajęta prawie dwa lata, a którego inauguracja pod tak pomyślnymi auspiciami zapowiadała nie tylko bogaty plon naukowy, lecz zadowolenie ze spełnionego obowiązku tym, którzy około przygotowania tego święta nauki polskiej się trudzili.

I w tej oto podniosłej chwili nieubłagana śmierć wyrwała z naszego grona ukochanego Prezesa, śp. Adama Karwowskiego. Tego właśnie, którego owo zadowolenie w całej pełni miało być udziałem.

Był on bowiem duszą prac zjazdowych, jego rzetelną pracą i zabiegami Zjazd nasz został zorganizowany, a udanie się Zjazdu było jedyną, rzec można, treścią Jego życia lat ostatnich.

Wysiłek ten Jego chlubnie zapiszą roczniki nauki naszej i, bez przesady, każda myśl twórcza wniesiona przez obrady nasze do skarbnicy wiedzy, słusznie z Jego na zawsze splecie się imieniem.

To też zanim jutro, na posiedzeniu końcowym Zjazdu damy wyraz hołdu zasługom Zmarłego, dziękuję, imieniem Komitetu Organizacyjnego, że Państwo uczcili przez powstanie Jego pamięć i proszę, byście na znak widomy naszego niewysłowionego żalu, na znak żałoby, krepą przystąpili odznakę zjazdową.

Przemówienia prof. Grochmalickiego wysłuchali zebrani w skupionej ciszy, z której wyczuwało się głębokie wzruszenie. Prof. Grochmalicki zeszedł z mównicy i po chwili rozpoczęło się właściwe plenarne posiedzenie.

DWA WYKŁADY Z DZIEDZINY PRZYRODY

Na porządku dziennym znajdowały się dwa wykłady, oba przyrodnicze. Pierwszy wygłosił prof. dr. Białobrzęski z Warszawy na temat „Idee podstawowe nowej fizyki”. Wiadomo, że nauka fizyki przeszła w ostatnich latach zupełny niemal przewrót swych pojęć podstawowych i że rewolucja ta nie ukończyła się, ale trwa dalej. Prof. Białobrzęski skreślił pokrótce najnowsze zdobycze w tej dziedzinie, a konkluzja ogólna, jaką słuchacz mógł z tego wyciągnąć, byłaby niejako wniosek, że wobec tych odkryć przekształca się w dużej mierze stosunek między uczonymi, a przyrodą. W tym mianowicie sensie, że staje się on jakby jeszcze bardziej idealistycznym i doszukuje się w przyrodzie nie tylko materji, ale i ducha. Prof. Białobrzęski należy, jak wiadomo, do rzędu znakomitych przedstawicieli światowej nauki fizyki, to też wywody jego musiały obudzić najwyższe zainteresowanie.

Posiedzenie zakończyło się wykładem prof. dr. Zygmunta Weyberga na temat „Stan obecny nauk mineralogicznych wogóle, a w szczególności u nas”.

Na porządku dziennym znajdował się jeszcze wybór Stałej Delegacji Zjazdów, lecz przełożono go na posiedzenie jutrzejsze.

Z OBRAD W SEKCJACH

Z wczorajszych obrad sekcyjnych należy zanotować jedno posiedzenie organizacyjne, które odbyło się w ramach sekcji radiologicznej.

Istnieją mianowicie związki lekarzy-radiologów zarówno w Polsce, jak w innych krajach słowiańskich. Przedstawiciele tych związków, na Zjeździe obecni, a mianowicie Związku czesko-słowackiego, jugosłowiańskiego i bułgarskiego powzięli razem z przedstawicielami Związku polskiego uchwałę, aby zjednoczyć się w związku roentgenologów, oraz radioaktywno- i elektroterapeutów słowiańskich.

Na prezesa nowego Związku obrano prof. dr. K. Hynka z Pragi czeskiej, na wiceprezesa prof. dr. L. Popovića z Zagrzebia.

Postanowiono również wydawać pismo periodyczne, które będzie zawierało przegląd działalności naukowej słowiańskiej w zakresie specjalności Związku.

KU CZCI JĘDRZEJA ŚNIADECKIEGO

Na posiedzeniu sekcji chemicznej postanowiono w roku 1938 zorganizować obchód dla uczczenia setnej rocznicy śmierci Jędrzeja Śniadeckiego. Wybrano komisję, która w porozumieniu z odpowiednimi czynnikami obmyśli sposób, w jaki będzie uczczona pamięć znakomitego Wielkopolanina.

Z OCHRONY PRZYRODY

W ramach sekcji ochrony przyrody odbędzie się jutro Zjazd delegatów Ligi Ochrony Przyrody. Zjazd będzie poświęcony sprawom organizacyjnym. Obrady będą toczyły się w sali XVIII Coll. Minus o 12 w południe.

Należy dodać, że dzisiaj w godzinach popołudniowych odbędzie się otwarcie Wielkopolskiego Parku Narodowego w Ludwikowie. Na uroczystość tę wybierają się licznie członkowie Zjazdów.

Pogrzeb śp. prof. Karwowskiego

Zarząd Związku Lekarzy Polskich, Okr. Wielkopolski, postanowił, że wobec niezapomnianych zasług, jakie położył dla Związku śp. prof. dr. A. Karwowski, pogrzeb tak tragicznie zmarłego uczonego odbędzie się staraniem Związku, który da w ten sposób wyraz hołdu dla niezmordowanej i tak owocnej pracy swego nieodżałowanego Prezesa.

Sucha zaprawa nasienna

Uspulun

SKUTECZNE I PEWNE DZIAŁANIE. ZWIĘKSZENIE PŁONÓW. DUŻA OSZCZĘDNOŚĆ DZIĘKI ZNIŻCE CENY.

WYRÓB KRAJOWY.

Co zawiera dział przyrodniczy wystawy

W dziale naukowym wystawy w pawilonie 6 olbrzymi kompleks zajmuje dział przyrodniczy. P. dr. Wiesław Rakowski, organizator działu przyrodniczego, informuje nas szczegółowo.

Dział przyrodniczy — mówi na zapytanie p. dr. Rakowski — mieści się w 38 stoiskach, obejmuje między innymi cztery wielkie komplety: a więc leśnictwo — w którym się mieszczą zakłady Uniw. Pozn. — zakłady fitopatologii, botaniki i inżynierji leśnej, lasów państwowych, urządzania lasów i zakładu doświadczalnego z zakładem Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. W tych wszystkich zakładach skupione jest całe leśnictwo, botanika leśna, dendrologja leśna, z przeszło 4 tys. okazami próbek drzew, zebranych na całym świecie przez prof. Rafalskiego. Zakład doświadczalny lasów państwowych wystawia działami: siedliskowo-hodowlanym, nasiennictwa, owadoznawstwa i ochrony lasów, chorób drzew i rezerwatów. Dział urządzania lasów wystawia zielniki, mapki, fotografie drzewostanów, wykresy tablicy współzależności i prostych regresyj itd. Dział ochrony przyrody pokazuje, co należy chronić i rozmieszczony jest działami: ochrona przyrody martwej, zwierząt ssących, ptaków, roślin, dalej rezerwatów i parków narodowych.

Trzeci dział zakładu geografji Uniwersytetu Poznańskiego wystawia: mapy redakcji zakładu wykonane w „Książnicy Atlas”, Instytucie im. Romera we Lwowie i część literatury z zakresu geografji.

Czwarty wielki dział — to dział metodyki. Pokazuje nam, jak należy urządzać nowe pracownie przyrodnicze, a zarazem daje pogląd na prace ucznia w szkole w organizowaniu przez niego pracowni, muzeów, rezerwatów i najrozmaitszych prac związanych z przyrodą. Poza tem wystawia Akademia Umiejętności w Krakowie wraz z Komisją Fizjograficzną, Towarzystwem Przyrodniczym im. Kopernika i Towarzystwem Przyjaciół Nauk w Poznaniu dorobek literatury naukowej wraz z portretami sławnych przyrodników i ostatnie zdjęcia nosorożca, wykopanego w Staruni w Małopolsce Wschodniej. Obok Akademji Umiejętności wystawia Warszawskie Towarzystwo Naukowe wraz z Instytutem Naukowym im. Nenckiego, Muzeum Archeologiczne im. E. Majewskiego, Instytut nauk antropologicznych, stacja hydrobiologiczna na Wigrach i stacja morska na

Helu — klikadziesiąt okazów fauny morskiej, najrozmaitszych map, fotografii i literatury naukowej.

Na uwagę zasługuje dział literatury i czasopism, gdzie się przyjmuje też abonament na pisma; obok wystawiają zakłady Uniwersytetu Poznańskiego i zakłady zoologii m. in. fotografie fauny dennej jeziora kierskiego i instrumenty dla jej badania, zakład entomologii, zoologii, wydziału rolniczo-leśnego Uniw. Pozn., ciekawe okazy zwierząt w przejawach anormalnych. Dział anatomji porównawczej wystawia ma-

Dr. Wiesław Rakowski

py terenów rybackich i ich połowów, zakład paleontologii Uniw. Pozn. charakterystyczne dla Wielkopolski narzutniaki. Zakład wydziału roln. Uniwersytetu Jagiell. dorobek literatury, botanika Uniw. Pozn. oryginalne rysunki japońskie kwiatów na pergaminie (własność uniwersytetu warszawskiego). Poza tem wystawia Polskie Tow. Anatomiczne w Warszawie literaturę i daje pogląd historyczny na rozwój towarzystw przyrodniczo-lekarskich, oraz Szkolny Ogród Botaniczny w Poznaniu plany i fotografie.

Wkońcu wspomnieć należy o wspaniałych zbiorach entomologicznych dwóch członków Tow. Entomologicznego w Poznaniu p. dyr. Karola Plucińskiego i p. Józefa Zimnego z Poznania w ilości kilkuset okazów fauny palearktycznej. (kl.)

ZĘBY CZYŚCI I KONSERWUJE

Tg 303

PULSA pasta do zębów.

Czelna odpowiedź żydowskich rzemieślników

W Warszawie odbyła się wspólna konferencja członków zarządu cechu kuśnierzy chrześcijan w Warszawie i cechu zrzeszonych kuśnierzy Żydów, na której omawiano sprawę zwołania wspólnego zjazdu kuśnierzy z całej Polski. Przy omawianiu regulaminu obrad zjazdu cech kuśnierzy chrześcijan w Warszawie wystąpił z wnioskiem, aby obrady odbywały się w języku polskim. Delegacja żydowska sprzeciwiła się temu oświadczeniu postulatowi, oświadczając, że nie godzi się, by obrady odbywały się tylko w języku polskim. Żydzi zażądali, aby żargon uznany był w organizacjach rzemieślniczych za równouprawniony. Wskutek ich stanowiska ogólny zjazd kuśnierzy w tym roku nie odbędzie się.

Żydzi, jak widać, rozzuchwalają się

coraz bardziej i dają konsekwentnie do realizacji „Judeopolski”. Ale jak w tem świetle wyglądają ci, którzy Żydom schlebiają, jak wyglądają zwłaszcza ci „działacze” w rzemiośle, którzy jeżdżą na zjazdy rzemieślników Żydów i obsypują ich komplementami. Czy chcą, aby w organizacjach rzemieślniczych żargon zdobył miejsce jednego z języków urzędowych? Czas najwyższy zejść z tej drogi. Dlatego źle się stało, że organizatorzy zjazdu kuśnierzy nie zwołali go mimo niesłychanego i antypaństwowego stanowiska Żydów, którzy mogą obecnie z triumfem twierdzić, że w każdym razie uniemożliwili imprezę rzemieślników Polaków. A nauka z tego ogólna powinna być taka: nie zapraszać Żydów na wspólne zebrania, nie zwracać się do nich z żadnymi propozycjami, uczyć ich posłuszeństwa i skromności, a samemu ćwiczyć się w dumie narodowej, której brak daje się coraz bardziej odczuwać.

Prez z bólem!

ASPIRINA

pomaga.

Do nabycia we wszystkich aptekach.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Ogólnokrajowa wystawa piekarska

W dniach od 23 do 30 września r. b. odbędzie się w Warszawie pierwsza ogólnokrajowa wystawa piekarska. Przygotowania są od dłuższego już czasu w pełnym toku. Zadaniem wystawy ma być zobrazowanie wszelkich rodzajów produkcji piekarskiej, młynów, drożdżowni itp. Zapewniony jest również udział Państwowego Zakładu Higieny, którego ekspozycja obrazowa będzie badaniem higieniczne pieczywa.

Przedstawiciele komitetu wystawy przyjęci byli przez p. ministra przem. i handlu oraz p. ministra spraw wewnętrznych, którzy przyjęli protektorat nad wystawą.

Osobno prezydent m. Warszawy p. Słomiński jak i wiceprezydent p. Szotański przyrzekli udział w komitecie honorowym wystawy.

Z życia towarzystw

Z Tow. Przemysłowego „Dźwignia” Poznań - Łazarz. Tow. Przemysłowe „Dźwignia” na Łazarzu odbyło w piątek b. swoje miesięczne zebranie w sali p. Dusika, pod przewodnictwem prezesa p. Zalewskiego. Po uczczeniu pamięci śp. Antoniego Kochanowskiego, członka Towarzystwa, który zmarł właśnie na kilka godzin przed zebraniem, referat poświęcony 250-rocznicy Odsieczy Wiedeńskiej wygłosił red. p. Andrzej Trella, który poza historycznymi danymi, przytoczył dużo ciekawych opisów wyprawy wiedeńskiej, z pamiętników Paska oraz listów Jana III Sobieskiego do swej żony Marysieńki. Referat wysłuchano z zainteresowaniem.

W drugiej części zebrania załatwiono sprawy organizacyjne, przyczem przewodniczący apelował do członków, aby wzięli gremjalny udział w uroczystościach, zapowiadanych z racji otwarcia wystawy oraz w pogrzebie śp. Kochanowskiego, który odbędzie się w nadchodzącą niedzielę. Interesujące obrady zakończono wspólnym śpiewem „Wszystkie nasze”.

SPORT

Lekka atletyka

Pięciobój juniorów urzędu „Warta” o mistrzostwo klubu, w sobotę o godz. 16 na boisku przy ul. Rolnej. Zgłoszenia zawodników do lat 18 na miejscu.

Tilgner, w myśl ostatniej decyzji P. Z. L. A., do Katowic na mecz z Węgrami nie wyjeżdża.

Pięściarstwo

Na inaugurację sezonu wychodzi na ring drużyna rezerw „Warty”, która spotka się z bokserami „Polonii” Leszno w sobotę w sali ośrodka w. f. przy ul. Marcelińskiej o godz. 20, o drużynowe mistrzostwo okręgu w klasie B. Jak się dowiadujemy „Warta” wysyła kilku renomowanych pięściarzy, którzy już niejednokrotnie zastąpili w powodzeniem swych kolegów z pierwszej drużyny.

O mistrzostwo drużynowe okręgu warszawskiego walczyć będą tylko „Polonia” i „Skoda” wobec wycofania się zespołów „Warszawianki” i „CWS”.

Siłka nożna

Przed walką „Warty” z „Czarnymi”. Lwowskich „Czarnych” będziemy oglądać w Poznaniu po raz pierwszy w tym sezonie. Znana ambicja Lwówiaków, a z drugiej strony dobra forma „Warty” zapowiada zażartą walkę o punkty. Wynik zatem niedzielnego spotkania do ostatniej minuty będzie pod znakiem zapytania.

Po meczu „Warty” z „Legją”. Przed tem spotkaniem „Legja” dała „Warcie” oświadczenie, że grać będzie bez Żydów w swych szeregach. „Legja” nie dotrzymała zobowiązania. Ponownie stwierdzamy, że będziemy traktować wszystkie drużyny sportujące się z nią w meczach towarzyskich jako szabesgojów, nie udzielając im miejsca na naszych łamach bez żadnych wyjątków.

Tennis

Lwów i Praga. W pierwszym dniu Malecek pokonał Hebdę 6:2, 5:7, 6:3, 6:1; mecz Hechta z Wittmanem przerwano przy stanie 3:6, 6:4, 6:1.

„Legja” War. — „AZS”, finał drużynowego mistrzostwa Polski rozegrany zostanie w sobotę i niedzielę popołudniu na kortach „AZS” przy ul. Noskowskiego 4. W barwach „Legji” wystąpią: Neumanówna, Tłoczyński, Witman i Majewski. „AZS” wystąpi w składzie: Geislerowa, Warmiński i Bełdowski.

Życie organizacyjne

25-lecie „Venetii”. W dniach 6, 7 i 8 października r. b. obchodził gimn. koło sportowe „Venetia” z Ostrowa Wlkp. 25-lecie swego istnienia. Na uroczystość składać się będą ogólnogimnazjalne zawody sportowe w najróżniejszych gałęziach sportowych i zjazd koleżeńskich wszystkich byłych członków „Venetii”. Wyłoniony w tym celu komitet organizacyjny z pp. J. Mertka, T. Mertka i B. Mrówczyńskim na czele, krząta się energicznie celem jak najsprawniejszego zorganizowania uroczystości jubileuszowych.

„Komerccjalizacja” poczty i ulicy

„Komerccjalizacja poczty” jest to pojęcie, któremu nadano sens dosłowny. Bo poczta polska coraz bardziej przekształca się w przedsiębiorstwo handlowe, a między nami mówiąc: w kramik.

Zacząło się to od t. zw. „paczek żywnościowych”, których celem było i jest wyeliminowanie pośrednictwa kupieckiego w obrocie artykułami żywnościowymi. Dla rozwoju ruchu „paczkowo-żywnościowego” stworzono specjalny organ propagandowo-ogłoszeniowy p. n. „Łącznik Poczty”, który znów konkuruje z prasą codzienną i periodykami, odbierając im część a-nonsów. W tym samym kierunku działa specjalne przedsiębiorstwo „Reklama pocztowa”, powołana dla eksploatacji wszelkich możliwości reklamowych, będących w rozporządzeniu poczty, telegrafu i telefonu.

W dalszym ciągu przesiągnąć handlowych naszej poczty należy wylizczyć: sprzedaż ilustrowanych kart pocztowych i urządzanie kiosków inwalidzkich w większych gmachach pocztowych. Świeżo weszło w życie rozporządzenie ministerjalne, upoważniające wszystkie urzędy pocztowo-telegraficzne w Polsce do prowadzenia sprzedaży znaczków stemplowych, losów loterii państwowej i... wyrobów monopolu tytoniowego.

Jeśli tak dalej pójdzie, doczekamy się na poczcie sprzedaży (a może i wyszynku?) wyrobów monopolu spirytusowego, sprzedaży biletów okrętowych (Pocztowa Kasa Oszczędności nabyła „Orbis”, a „Żegluga Polska” jest przedsiębiorstwem państwowym). Doczekamy się sprzedaży nawozów sztucznych Chorzowa, węgla z kopalń państwowych, drzewa z lasów państwowych,

akwizycji druków dla drukarni państwowych itd.

Mamy jednak nadzieję, że tak dalej nie pójdzie i że miarodajne czynniki poprzestaną na obecnej fazie „komerccjalizacji” poczty. Swoją drogą warto by pomyśleć nad ulepszeniem sprzedaży znaczków pocztowych, które tak trudno dostać poza urzędami pocztowymi.

„Komerccjalizuje” się również „ulica”. W miarę pogarszania się czasów oraz wzmaganania się bezrobocia — powiększa się armia handlarzy ulicznych, a powiększa się też zakres sprzedawanych na ulicy artykułów.

Poza tem daje się zaobserwować wzmocniona ruchliwość domokrażców, odwiedzających biura i urzędy. W handlu obnośnym można dziś nabyć i strawę duchową i strawę cielesną, bo to i owoce i czekoladę i książki i zabawki dziecięce... Można się ubrać i zaopatrzyć w najrozmaitsze drobiazgi toaletowe, jak grzebień, lusterka itd. A wszystko, za psie pieniądze, co jest zrozumiałe, jeśli się weźmie pod uwagę, że wchodzi tu w grę towar „wybrakowany”, towar pochodzący z licytacji a nieraz i z... kradzieży.

Istnieją odpowiednie przepisy, zabraniające domokrażenia po urzędach, handlowania na ulicach, jednym słowem: umożliwiające tępienie niedozwolonych form handlu. Rzeczą organizacyj kupieckich jest spowodowanie, aby odnośne przepisy były wykonywane z pożądaną energią i sprężystością. Rzeczą każdego kupca jest przyczynienie się do powodzenia akcji, wdrożonej przez jego organizację.

Elektryfikację powiatu inowrocławskiego przeprowadzą Szwedzi?

Na marginesie polityki gospodarczej elektrowni miejskiej w Bydgoszczy

Poruszona przez nas w artykule p. t. „O zmianę polityki gospodarczej w elektrowni bydgoskiej” sprawa elektryfikacji pow. inowrocławskiego wywołała duży odzew w sferach zainteresowanych. Z dwóch stron otrzymujemy wyjaśnienia, dlaczego elektryfikacji tej nie przeprowadza bydgoska elektrownia miejska.

Okazuje się, że dla zelektryfikowania powiatu inowrocławskiego potrzebne są większe fundusze, sięgające setek tysięcy złotych. Trzeba bowiem przeprowadzić zasadniczą linię do powiatu inowrocławskiego i rozrzucić sieć po całym powiecie. Niezbędnych na to funduszy nie posiada ani Inowrocław, ani elektrownia bydgoska.

Tymczasem Szwedzi, którzy przejęli w drodze koncesji na lat 30 elektrownię włocławską, zobowiązują się wyłożyć około 750 tysięcy na przeprowadzenie linii elektryfikacyjnej z Włocławka na teren powiatu inowrocławskiego oraz dać dodatkowe 200 tys. na urządzenia techniczne w powiecie.

Transakcja ta o tyle jest dla Szwedów łatwa do sfinalizowania, że mają oni tani kredyt w swojej ojczyźnie, a prócz tego około połowy wykładanych sum otrzymują szwedzkie przedsiębiorstwa elektryfikacyjne za dostarczony materiał, aparaty itd. Przytem elektrownia włocławska posiada koncesję na okręgową wytwórnię prądu, gdy elektrownia miejska w Bydgoszczy jest tylko przedsiębiorstwem lokalnym.

Wśród bydgoskich władz miejskich, jeśli chodzi o politykę gospodarczą elektrowni, walczą ze sobą dwa poglądy. Jedna grupa, zresztą nieliczna, jest zdania, że elektrownia bydgoska powinna postarać się o koncesję na elektrownię okręgową, mającą prawo rozprzeczania swojej sieci szerzej, poza granice miasta. Druga grupa obawia się rygorów ustawy elektryfikacyjnej, która w jednym ze swoich paragrafów przewiduje możliwość narzucenia okręgowym wytwórniom prądu elektrycznego uprawnień rządu polskiego do wykupu takich elektrowni przez państwo na podstawie oceny specjalnej komisji państwowej.

Jeśli więc elektrownia bydgoska nie przeprowadza elektryfikacji powiatu inowrocławskiego, tłumaczyć to należy brakiem płynnej gotówki, a także oba-

wą przed wyżej wymienionymi rygorami polskiej ustawy elektryfikacyjnej.

To wszystko, cośmy powiedzieli wyżej, nie zmienia jednak faktu, że bydgoskie władze miejskie mają obowiązek poważnie zastanowić się nad tem, jaka w przyszłości powinna być polityka gospodarza tak poważnego przedsiębiorstwa, jak bydgoska elektrownia miejska.

Z KRAJU

(k) **Bilans Banku Polskiego** nie wykazuje większych zmian. W ciągu pierwszej dekady września zapas złota powiększył się o blisko 0,3 milj. zł do 473,3 milj. zł. Wzrost również o 5,1 milj. zł stan pieniędzy zagranicznych i dewiz i wynosi obecnie 80,2 milj. zł. Suma wykorzystanych kredytów obniżyła się o 15,7 milj. zł do 781,4 milj. zł, przyczem portfel wekslowy zmniejszył się o 13,8 milj. zł do 634,3 milj. zł, pożyczki, zabezpieczone zastawami — o 1,7 milj. zł do 101,6 milj. zł, wreszcie portfel biletów skarbowych zdyskontowanych — o 0,2 milj. zł do 45,5 milj. zł. Zapas polskich monet srebrnych i bilonu powiększył się o 9,3 milj. zł do sumy 47,2 milj. zł. Pozycje „inne aktywa” i „inne pasywa” uległy wzrostowi: pierwsza zwiększyła się o 10,0 milj. zł do 158,9 milj. zł, druga — o 4,2 milj. zł do 315,7 milj. zł. Natychmiast płatne zobowiązania wzrosły o 8,4 milj. zł do 172,3 milj. zł. Obieg biletów bankowych — w wyniku wyżej omówionych zmian na poszczególnych rachunkach — zmniejszył się o 4,1 milj. zł do sumy 1.000,3 milj. zł.

Pokrycie złotem nie uległo niemal żadnej zmianie i wynosi 44,13 proc. (przeszło 14 ponad normę statutową), wobec 44,28 proc. w poprzedniej dekadzie.

(k) **Polskie głośniki elektrodynamiczne.** Na rynku polskim ukazały się głośniki elektrodynamiczne polskiego patentu inż. A. Brzeskiego, odróżniające się od konstrukcji zagranicznych niebywałą czułością ustroju i idealnie prostą charakterystyką pracy, sięgającą od 16 do 20 000 okresów. Głośniki te budziły wielkie zainteresowanie na ostatnich Targach Poznańskich. Pojawienie się pierwszego głośnika elektrodynamicznego polskiej konstrukcji należy powitać z wielkim zadowoleniem, ponieważ rynek jest zalany głośnikami zagranicznymi i przeto odciały się poważnie nasz bilans handlowy i płatniczy.

K T O

**POPIERA PRZEMYSŁ ZAGRANICZNY
ODBIERA CHLEB ROBOTNIKOM
POLSKIM!**

Z chwili

Branżowe związki eksportowe

Niejednokrotnie stwierdzano w eksporcie drobnych artykułów, że w rachubę wchodzi firmy lub osoby, posiadające wszystkie kwalifikacje eksporterskie, za wyjątkiem... zdolności finansowej. Państwowy Instytut Eksportowy długo się nad tą sprawą głowił, aż wysunął koncepcję branżowych związków eksportowych, mających wzmocnić odpowiedzialność indywidualną poszczególnych eksporterów — zbiorową odpowiedzialnością finansową członków związku.

Gdy już raz myśl o branżowych związkach eksportowych została powzięta, stwierdzono, iż pole ich działania może i powinno być b. szerokie, bynajmniej nie ograniczone do zagadnienia finansowego. Mianowicie uznano, że przez odpowiedni system opłat członkowskich związki mają dążyć do równomiernego rozłożenia ciężarów akcji wywozowej między poszczególne warsztaty; badać i nadzorować kwalifikacje jakościowe towarów wywozonych; opracowywać wytyczne dla racjonalnej kalkulacji cen wywozowych, w związku z czem mają uzyskać prawo wglądu do ksiąg swych członków; tworzyć własne (tj. branżowe) fundusze dla popierania wywozu drogą nakładania opłat od obrotów w kraju, jednak bez podnoszenia cen krajowych; podejmować badanie rynków zagranicznych, ich potrzeb, warunków handlowych i t. d., w czem rozumieć należy również tworzenie branżowych reprezentacji zagranicznych; w zakresie potrzeb kredytowych organizacje wywozowe — jak wyżej wspomnieliśmy — mają kumulować odpowiedzialność kredytową swoich członków.

Organizacje te nie mają być tworzone drogą przymusu formalnego ani faktycznego. Gestję w tych sprawach powierzyło ministerstwo izmom przemysłowo-handlowym ze wskazówką, że pożądaną jest zamiast zakładania nowych, rozszerzać odpowiednio ramy organizacji branżowych już istniejących, więc: związków, karteli itd., przyczem organizacje obejmować winny możliwie wszystkie przedsiębiorstwa danej branży. Wszelako zaznaczono, że wywóz, zorganizowany w powyższy sposób, uzyskać może pewne nowe ulgi w zakresie świadczeń publicznych. Tworzenie organizacji wywozowych nie ma prowadzić do żadnych form monopolowych; nie będą one dokonywały transakcji na własny rachunek; mają jedynie koordynować działalność wywozową poszczególnych firm i kompensować braki, wynikające ze słabości indywidualnej swych członków.

Obecnie izby przemysłowo-handlowe przeprowadzają gruntowne badania, zmierzające do stwierdzenia, w jakich branżach związki eksportowe powinny powstać i jakie nadać im należy formy organizacyjne.

Tak pojęta forma organizacyjna branżowych związków eksportowych jest zarówno celowa, jak i daje rękojmię sprawnego i taniego funkcjonowania związków. Byłoby dobrze, gdyby ich działalność wykazała wyższość wolnych związków nad monopolistycznymi i przymusowymi organizacjami w rodzaju np. Polskiego Związku Bekonowego.

Krótkie informacje gospodarcze

— Produkcja cukru na Węgrzech obliczana jest w bieżącej kampanji na 120 000 tonn, wobec 103 000 tonn w kampanji roku 1932/33.

— Niedawno donosiliśmy o strajku 50 tysięcy robotników fabryk konfekcji w New Jorku. Obecnie wybuchł strajk w fabrykach konfekcji w Chicago, który objął 10.000 robotników. Strajkujący żądają podwyżki płac i skrócenia czasu pracy.

— Inwestycje amerykańskie na Kubie są oceniane na 1250 do 1500 milj. dolarów, z czego 200 milj. przypada na pożyczki publiczne, 115 milj. na koleje i 370 milj. na przemysł cukrowy.

— Donoszą z Berlina, że zawiesił tam wypłaty znany hurtownik branży konfekcyjnej M. Riemer. Zobowiązania firmy są bardzo poważne.

— W Indiach holenderskich wprowadzono kontyngentowanie przywozu cementu. Wysokość kontyngentu na okres od 18 czerwca r. b. do 28 września 1933 r. ustalono na 12 750 000 kg.

— Półurzęd. źródła greckie donoszą, że rokowania sowiecko-greckie doprowadziły do zawarcia traktatu handlowego, opartego na zasadzie kompensacyjnej.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

KALENDARZYK

Czwartek, 14 września 1933
Słońce: wschód 5.24 — zachód 18.12 —
długość dnia 12 godzin 48 min.
Księżyc: wschód 23.50 — zachód 16.23 —
po ostatniej kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Instytutu Meteorologicznego Uniwers. Pozn.:
Czwartek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza wysoka plus 15 st. C. Pochmurno. Wiatr południowo-zachodni. Ciśnienie atmosferyczne niskie 743 mm — W ub. dobie temperatura najwyższa plus 25 st. C., najniższa plus 10 st. C. Ilość opadu 1 milimetr.

Poziom wody w Warcie według notowań Państwowego Zarządu Wodnego: wczoraj — 0.30 m, dziś — 0.28 m.
Kal. rzk.: Podwyższenie Krzyża Św. — jutro M. B. Bolesna, Nikodem.
Kal. słow.: Ziemomysł Bł. — jutro Buzimil.

Z POZNANIA

Włamanie do składu jubilerskiego

Ubiegłej nocy dopuszczono się kradzieży z włamaniem w składzie jubilerskim p. Ludomiry Leszczyńskiej przy ul. Dąbrowskiego 3.

Łupem niewyśledzonych narazie włamywaczy padła biżuterja wartości 2 tys. złotych. (kl)

Przed pogrzebem śp. prof. Karwowskiego

Zarząd Związku Lekarzy wzywa wszystkich członków do stawienia się w piątek punktualnie o godz. 15.30 w hallu Collegium Medicum, ul. Fredry 10, celem wzięcia gremjalnego udziału w pogrzebie ś. p. prof. dr. Adama Karwowskiego.

Wczorajsza premiera w cyrku Staniewskich

Najpierw słówko o stronie technicznej głośnego w Polsce cyrku braci Staniewskich. Wprost z Inowrocławia, stolicy Kujaw, gdzie przedstawienie odbyło się we wtorek, zjawia się cyrki ten w Poznaniu. Przedstawienie w Inowrocławiu skończyło się o północy, po którym rozpoczęła się „rozbiórka” namiotów, ładowanie do własnego taboru kolejowego, około południa jest cyrki już w Poznaniu, gdzie w kilku godzinach stają gotowe namioty z całkowitem urządzeniem wewnętrznym, oświetleniem, megafonami i t. p.

Od południa do godz. 8 wieczorem, staje potężny gmach cyrkowy, gotów do przedstawienia, który krótko przed przedstawieniem bada jeszcze osobno wszelkie urządzenia ze względu na bezpieczeństwo publiczne komisja policyjna.

Wieczorem zatem dnia wczorajszego odbyło się inauguracyjne otwarcie cyrku, który rozbił swe namioty przy Wałach Zyg. Augusta tuż obok Domu Rzemieślniczego.

Program inauguracyjny jak zwykle nie zawiódł nadziei licznie zgromadzonej publiczności, albowiem zawiera on istotnie szereg niezwykle atrakcyjnych, którymi szczyścić się mogą najlepsze cyrki świata.

I tak hucznie oklaskiwany był „król żonglerów” Massimiliano Truzzi, którego produkcje wywołują ogólny zachwyt. Niemniej efektownym był występ tajemniczego czarodzieja Recha, ogólnie podobali się japoński ekwilibryści Amanos oraz holenderscy symfionicy Brox. Dużo emocji wniósł człowiek bez nerwów Two Stanley, humor zaś reprezentowany był przez światowej sławy parę komików Bim i Boma. Hucznie oklaski zbierała również drużyna 12 buldogów-footbalistów oraz tresura arabskich koni. Całość pierwszorzędną i naprawdę warta zobaczenia.

Turniej walk zapasniczych

Wczoraj rozpoczął się doroczny turniej walk francuskich w cyrku „Olimpia”. Na ringu stanęło 15 zawodników, między nimi popularny olbrzym ze Śląska Grabowski, zesłoroczny mistrz Pendelton i szereg nowych zapasników. Po prezentacji uczestników rozpoczęły się walki, które miały wynik następujący:

Poznańczyk Wieloch, mając przewagę techniczną i fizyczną, pokonał w 10 min. Krotoną z Wilna przerywając przez biodro. Doskonali tech-

nicznie Miazio uzyskał wynik remisowy z Nielsenem (Kanada). W trzeciej walce brutalny Gromow (Rosja) pokonał niespodziewanie w 18 min. Szczerbińskiego (Warsz.). Wynikiem nierozstrzygniętym zakończyła się również walka Kawana (Wiedeń) z Krauserem (Stan.). Wreszcie Grabowski już w 6 min. zwyciężył Ujbę (Finlandja) po zastosowaniu nelsona. Sędziował p. Markiewicz. (wz)

— **PORANIENI W BÓJKACH.** Na stacji Pogotowia Lekarskiego (tel. 55-55) opatrzone w środę po południu p. Franciszka Nowaka (Zagrze 5), któremu zaszyto żyły u rąk. Poranił go niejaki Bernard Dach (ul. Mokra 4). — **Wieczorem** na stacji opatrzone p. Henryka Lesińskiego (Dolna Wilda 22), którego w pobliżu stadionu poranił młotkiem niejaki Leon Ratajczak (ul. Krauthofera). Lekarz opatrzył na głowie p. Lesińskiego kilka ran ciętych i przewiózł go do domu. (kl)

— **Ujęcie zbiega.** W Poznaniu ujęto Edmunda Węclawka (ul. Gen. Pradzińskiego 23), który zbiegł z zakładu wychowawczego w Cerekwi. (kl)

— **Aresztowanie.** Policja poznańska ujęła 46-letniego Jana Nobika bez stałego mieszkania, poszukiwanego przez poznański sąd okręgowy. (kl)

— **Niewyjaśnione zaginięcie ucznia.** W dniu 13 bm. po południu oddalił się z mieszkania przy ul. Wyspiańskiego 11 17-letni uczeń gimnazjalny Lechosław Orłowski. Chłopiec, zdradzający objawy choroby nerwowej, był wzrostu 1.67 mtr., szczupły o bladej cerze, ubrany w granatową odzież bez czapki. Zaginionego poszukuje się przy pomocy policji. (kl)

— **Na Jasną Górę** na uroczystości ku czci Królowej Jadwigi przy udziale całego polskiego Episkopatu, organizuje się pielgrzymkę do Częstochowy pociągami popularnym. Wyjazd w piątek, 22 b. m. o godz. 10.40 rano, przyjazd do Poznania 25 b. m. o godz. 4.27 rano. — Bilet w obie strony III kl. 12.25 zł. II kl. 18.50 zł. — Członkowie Tow. „Pielgrzym” placą III kl. 11.30 zł. II kl. 17.50 zł. Uczestnicy zamiejscowi na podstawie wykupionych biletów uzyskują w obrębie 150 km. od Poznania, za okazaniem biletu na pociąg popularny 70 proc. zniżkę dojazdową i powrotną ze swej stacji. Uprasza się o zgłoszenia do 15 bm. Na odpowiedź załączyć znaczek Pieniądże można przekazywać przez PKO nr. 204-548. Zgłoszenia przyjmuje się codziennie od 9—13 i od 15.30—18 w sekretariacie Tow. „Pielgrzym” Poznań, ul. św. Józefa 5, tel. 20-62.

Z POZNAŃSKIEGO

— **BARCIN.** (Przeciw likwidacji powiatu szubińskiego.) W związku z lansowaniem uporczywie pogłoskami, jakoby powiat szubiński miał być zlikwidowany, obywatelstwo Barcina jest tą wiadomością rozgoryczone i zamierza wyrazić swój publiczny protest przeciwko krzywdzącemu miasto projektowi.

— (Wyniki strzelania.) W niedzielę 10 bm. Tow. Powstańców i Wojaków w Barcinie zorganizowało konkurs strzelania z broni małokalibrowej o mistrzostwo miasta Barcina. Tytuł mistrza zdobył p. Stefan Wierchosławski. Pierwszym rycerzem został p. Stanisław Paszkiewicz, drugim p. Wojciech Cieśliński. W strzelaniu o nagrody pierwsze miejsce przypadło asyst. kolej. p. Kawce.

— **BOJANOWO.** (Włamanie do szkoły rolniczej.) Pod osłoną nocy nieznanymi sprawcami włamali się do kancelarii państw. średniej szkoły rolniczej i przy pomocy raka rozpruli kasę żelazną, zabierając gotówkę. Mimo, że rabunek spostrzeżono natychmiast, pogoń za sprawcami utrudnił brak policji. Zawezwani na pomoc dozorczy z zakładu korygentów ostrzelali rabusiów, którzy jednak zbiegli niepoznani. Bandyci zrabowali około 200 zł.

— **CZEMPIŃ.** (250-lecie Odsieczy Wiednia.) W ub. niedzielę podążył delegacja wszystkich towarzystw ze sztafardami na mszę św. w czasie której okolicznościowe kazanie wygłosił ks. dziekan Ruszczyński. Wieczorem odbyła się uroczysta akademja.

— (Śmierć nad grobem męża.) W ub. niedzielę po południu udała się na grób swego męża Franciszka Bayerowa, żona po mistrzu piekarskim i upadła rażona paraliżem. Bezprzytomną przywieziono do domu. Pierwszej pomocy udzielił nieszczerliwej dr. Połczyński. Odzyskawszy na chwilę przytomność, przyjęła Sakramenta św. i po kilku godzinach zmarła.

— (Pielgrzymka.) W ub. tygodniu odbyła się pielgrzymka do Górki Duchownej. Pielgrzymkę, liczącą około 180 osób, prowadził ks. Matuszewski.

— **GEBICE.** (Pielgrzymka.) W dn. 9—10 bm. pod przewodnictwem ks. prob. Wierbińskiego odbyła się pielgrzymka do Dąbrówki Kośc., gdzie odbył się odpust Cudownej Matki Boskiej Dąbrowieckiej. — (Ku czci śp. Żwirki i Wigury.) Dn. 11 bm. jako w pierwszą rocznicę tragicznej śmierci śp. kpt. Żwirki i inż. Wigury, z inicjatywy tuł koła LOPP odbyło się uroczyste nabożeństwo żałobne. Wieczorem w salce parafjalnej odbyła się

akademja żałobna, w czasie której dłuższe przemówienie wygłosił ks. prob. Wierbiński.

— (Rocznica odsieczy wiedeńskiej.) Obchód 250-lecia zwycięstwa pod Wiedniem odbędzie się u nas 17 bm. Program obejmuje uroczyste nabożeństwo, po którym odbędzie się akademja. Wieczorem przed pomnikiem poległych powstańców będzie odegrana sztuka teatralna z życia króla Jana III.

— **GNIEZNO.** (Kradzieże i aresztowania.) 11 bm. osadzono w aresztach policyjnych Franciszka N. i Stanisława P. za kradzież wódek i wyrobów tytoniowych na szkodę Piotra Szymańskiego. Władysława Nowaka za kradzież 800 zł gotówki na szkodę Ludwika Janasa w Zdziechowie oraz Marjana K. z Skarszew pow. kościerskiego za uprawianie nielegalnego handlu domokrajnego.

— (Nieszczerliwy wypadek dziecka.) Kilkoro dzieci udało się na plac przed tartakiem, gdzie zaczęła się na dobre zabawa w jazde pozostawionem bez opieki lorkami. W pewnej chwili 10-letni Józef Mikulski z Rogowa dostał się pod koło lorki. Chłopca odstawiono do szpitala w Żninie. Stan jego jest groźny.

— **GRODZISK.** (Osobiste.) Znany na terenie tutejszym prof. gimnazjum Antoni Lisiecki opuszcza Grodzisk. Harcerstwo utracił w nim swego powiatowego komendanta hufca a gimnazjum i społeczeństwo tutejsze wzorowego nauczyciela i wychowawcę młodzieży.

— (Kradzież z włamaniem.) Do składu obuwia p. St. Urbaniaka przy ul. Żydowskiej włamali się podczas nieobecności właściciela za pomocą wytrychów lub podrobionych kluczy nieznanymi sprawcy i skradli rozmaitego obuwia na łączną sumę 190 zł. Za sprawcami śledzi policja.

— (Strzelanie żniwne.) W ub. niedzielę odbyło się przy licznych udziałach strzelających tegoroczne strzelanie żniwne Bractwa Kurkowego, które o godz. 14.15 otworzył prezes Bractwa. Mistrzem strzelania żniwnego został p. Fr. Bielańczyk, pierwszym podmistrzem p. J. Sumelka, drugim podmistrzem p. M. Wosiński. W strzelaniu o premje uzyskał pierwszą nagrodę p. J. Nowicki z Zbąszynia, drugą p. St. Królikowski, trzecią p. St. Anders, czwartą p. J. Wieczorek, piątą p. J. Wieloch szóstą p. J. Leński, siódmą p. Ign. Czub.

— (Obchód 250-lecia Odsieczy Wiedeńskiej.) Celem uczczenia wiekopomnej rocznicy odbyło się o godz. 10.30 uroczyste nabożeństwo w kościele farnym, celebrowane przez ks. prob. Kruszkę w asyście duchowieństwa. Podniósł kazanie wygłosił ks. mansj. Rywolt. Podczas mszy św. śpiewało Tow. śpiewu „Harmonia” pod dyrykcją p. dr. Mikołajczyka. Po mszy św. odśpiewano wspólnie „Boże coś Polskę”. — Po południu o godz. 5-tej odbyła się w pełnionej sali uroczysta akademja zagaiona przez naczelnika sądu p. Jędrzejewskiego. Na program składały się: śpiew Tow. „Harmonia” i prelekcja o Janie III Sobieskim. Część muzyczną wykonał czelesta p. Rabięga przy akompaniamencie p. Banaszkiwiczówny. Po deklamacji p. E. Wosińskiej odśpiewała „Harmonia” „Milde” Moniuszki. Akademję zakończono wspólnym śpiewem „Boże coś Polskę”.

— (Z „Tygodnia Strażackiego.”) W niedzielę w południe na sygnał alarmowy zjechała się Straż Pożarna na Stary Rynek, gdzie upozorowany został pożar ratusza. Pokaz ratowniczy wykonany został nader sprawnie. Po przemówieniu gospodarza Ochotni. Straży Pożarnej p. Paszka odmaszerowano z orkiestrą strażacką na czele do strażnicy.

KRATKI SĄDOWE

Za rozbój 16 lat więzienia — Zerował na filantropji — Bicie się nie popłaca

Z Łodzi donosi (p): Przed sądem okręgowym w Łodzi toczył się w tych dniach sensacyjny proces przeciwko notorycznemu bandycie Zygmuntowi Turkiemu, który dokonał szeregu bandyckich napadów na terenie miasta. Akt oskarżenia zarzucał Turkiemu ograbienie Franciszki Sadowiczowej, Antoniego Malczewskiego, Barbary Bartoszewskiej oraz Kielmana Adolfa. Przy ograbianiu tego ostatniego T. został przychwycony i oddany w ręce sprawiedliwości. W wyniku postępowania dowodowego sąd skazał Turkiego na łączną karę 16 lat więzienia.

Żyjemy w okresie, kiedy zebrana na różne organizacje o charakterze społecznym stała się zjawiskiem notorycznym. Fakt ten wykorzystują w wielu wypadkach ciemne indywidua i na własną rękę zbierają składki, podszycując się pod zasługujące zresztą na poparcie instytucje. Typem takiego oszusta, żerującego na nieświadomości ludzkiej, był niejaki Maks Choiński, z zawodu drukarz, który w czasie od 31 do 32, roku, podrobiwszy odpowiedni

— **MOSINA.** (Nieszczerliwy wypadek.) W sobotę 9 bm. soltys z Krajkowa pod Mosiną, p. Błoszyk, wyjechał do Kościana wozem. Kiedy przejeżdżał nad torem kolejowym, konie wystraszyły się i poniosły, tak, że wóz się wywrócił i przygniół Błoszyka swoim ciężarem. P. Błoszyk doznał złamania żeber i ogólnych potłuczeń.

— (Uruchomienie stacji benzynowej.) Firma „Karpaty” uzyskała koncesję na zainstalowanie na Rynku w Mosinie stacji benzynowej. Prace ziemne już rozpoczęto.

— (Zwycięzca strzelania żniwnego.) Na ostatnim strzelaniu żniwnem Bractwa Kurkowego zwycięzcą został p. Michał Stanikowski, znany zdobywca licznych nagród na konkursowych strzelaniach oraz b. król żniwny miasta Poznania.

— **NOWY TOMYŚL.** (Odsiecz Wiednia.) Niedzielnym obchód 250-lecia Odsieczy Wiedeńskiej wypadł imponująco. — Obchód zapoczątkowano uroczystym nabożeństwem, poprzedzonym okolicznościowym kazaniem ks. prob. Cwiejkowskiego. Po nabożeństwie w sali „Kresowianka” odbyła się uroczysta akademja, na program której złożyły się: przemówienie naucz. p. E. Gołąbka, deklamacja i śpiew „Chopina” pod bat. p. F. Mikołajczyka. Na zakończenie przemówił przewodniczący Komitetu Obchodów Narod. wiceburmistrz p. Wychra.

— (Występ latowy „Sokoła.”) „Sokół” urządził w ub. niedzielę w ogrodzie „Kresowianka” swój doroczny występ latowy, przy współudziale gniazd z Lwówka, Boruji Kościelnej, Opalenicy i Zbąszynia. Na program złożyły się ćwiczenia wolne i na przyrządach oraz trójbój lekkoatletyczny. Wieczorem odbyła się zabawa taneczna.

— (L. O. P. P.) W ub. poniedziałek odbyło się w sali „Kresowianka” uroczyste zebranie Koła L. O. P. P., poświęcone pamięci śp. Żwirki i Wigury.

— **OBORNIKI.** (Pielgrzymka do Dąbrówki Kościelnej.) Jak rokrocznie tak i w roku bież. wyruszyła z Obornik tradycyjna pielgrzymka do Dąbrówki Kościelnej. W ub. sobotę po odprawieniu mszy św. na intencję pielgrzymów przez ks. proboszcza Szymańskiego wyruszyła pielgrzymka w liczbę około 300 osób. Kierownikami pielgrzymki byli ks. wikary Michałak i ks. wik. Bronny. W niedzielę o godz. 21.30 wróciła pielgrzymka szczęśliwie, radośnie witana przez większość parafjan z ks. proboszczem na czele.

— (Zebranie Tow. Powst. i Wojaków.) Dnia 10 bm. o godz. 2 po południu w sali p. Władysława Narożyńskiego odbyło się miesięczne zebranie Tow. Powst. i Wojaków, które zagał w zastępstwie prezesa tow. prez. Okręgu II, por. rez. p. Ulatowski. Referat wygłosił druh członek honorowy por. rez. Czesław Rosochowicz „O gazie oraz przyszłej gazowej wojnie”. W dalszym ciągu odbyło się dekorowanie krzyżem powstańca następc. członków: pp. Tadeusz Mańkowski, Jan Knin, Hieronim Borowicz, Jan Klamk, Ignacy Grossy, Stanisław Koszewski, Kazimierz Nawrocki, Marcin Białek, Józef Naparty.

— (Cyrk w Obornikach.) W najbliższych dniach przyjeżdża do Obornik wielki cyrki K. Muszyńskiego z 14 przebojowymi atrakcjami. Wspaniała tresura.

— **OSTRÓW.** (Dostojny gość.) W Ołoboku pow. ostrowskiego odbywała się tygodniowa misja parafjalna. Zakończenie misji, prowadzonej przez OO. Jezuitów, uświetniona została przez przyjazd J. E. ks. biskupa Dymka, Ks. biskupa witały owacyjnie liczne tłumy wiernych. W

dokument, zbierał składki na rzecz santonium pocztowców.

Choiński, zdemaskowany przez kompetentne czynniki, stanął dnia 14 bm. przed sądem okręgowym w Poznaniu w charakterze oskarżonego o podrobienie dokumentu i o nielegalne zbieranie składek. W wyniku postępowania dowodowego sąd skazał oskarżonego na 8 miesięcy więzienia z policzeniem aresztu śledczego.

Przed tym samym sądem toczył się następnie proces przeciwko uczestnikom wzajemnej bójki na noże w dniu 10. 9. 30 w Zabikowie, Andrzejewskiemu Czesławowi, który doznał złamania ręki, Sajnajowi Walentemu i Szuberskiemu Edmundowi. W wyniku rozprawy Andrzejewski Czesław i Sajnaj Walenty skazani zostali każdy na 6 miesięcy więzienia oraz na ponoszenie kosztów sądowych Szuberskiego Edmunda sąd uwolnił od winy i kary.

Rozprawie przewodniczył sędzia s. o. p. Kuligowski, oskarżał prok. Rzepecki.

kościółce wygłosił powitalne przemówienie miejscowy ks. prob. Sworowski; odpowiedział ks. biskup, udzielając zgrzeszonym arcybiskupskiego błogosławieństwa. Po krótkim spoczynku udzielił ks. biskup Sakramentu Bierzmowania. Wieczorem nastąpił wyjazd dostojnego gościa do Poznania po kilkugodzinny pobyt w parafii.

— (Z teatru.) Teatr Narodowy wystawił tu w sobotę dramat Słowackiego „Mazepa” i dowiódł, że jest dobrym teatrem i ma zdolnych aktorów. Publiczność wiele zadowolona opuszczała teatr, który w przyszłości może liczyć tutaj na powodzenie. Za dwa tygodnie zamierza teatr powrócić i wystawić „Dziady” w inscenizacji Wyspiańskiego.

— * **RAWICZ.** (Z życia Tow. Właścicieli Nieruchomości.) Odbyło się tu pod przewodnictwem prezesa p. Jarczewskiego Stanisława zebranie Tow. Właścicieli Nieruchomości, na którym wysłuchano sprawozdania p. Świłłika z Zjazdu Rady Naczelnej Związku Zrzeszeń Właścicieli Nieruchomej Miejskiej w Polsce oraz referatu p. Plucińskiego z Poznania. Referat poświęcony był omówieniu wadliwej polityki mieszkaniowej w ustawodawstwie. W wyniku obrad apelowano do niestowarzyszonych jeszcze właścicieli, ażeby przystąpili do organizacji i bronili w ten sposób swoich żywotnych interesów.

— * **SREM.** (Strzelanie żniwne.) Tytuł zwycięzcy w dorocznym strzelaniu żniwnym Bractwa Kurkowego zdobył w niedzielę 10 bm. kupiec p. Władysław Miekus; rycerzami zostali pp. Tomyslak i por. rez. Adamski. Dokończenie strzelania do tarczy jubileuszowej 250-lecia Odsieczy Wiednia przełożono na niedzielę 17 bm., obniżając zarazem ilość wymaganych punktów dla zdobycia medalu do 12. Dotychczas zdobył srebrny medal pamiątkowy p. ppk. Popelka.

— (Na ubogich miasta.) Impreza dochodowa, urządzona w niedzielę 3 bm. przez parafialną Konferencję Pań Wincentek, dzięki ofiarności i pełnemu poparciu społeczeństwa, przyniosła 235 zł czystego dochodu. Dochód przeznaczony jest na zakup opału dla biednych naszego miasta.

— („Na Olesko.”) 10 gr znaczki Komitetu obchodu 250-lecia Odsieczy Wiednia z wizerunkiem króla Jana Sobieskiego, z niewпадającym w oczy napisem „Na Olesko”, sprzedawane były przez „Kwokę” 6. 8. b. r., to znaczy w dniu okręgowego zlotu Sokola. Ponieważ zbiórka ta na dom zdrowia dla „Strzelca” nie dała spodziewanego dochodu, użyto w niedzielę 10 bm. do rozsprzedaży „jubileuszowych” znaczków młodzież skautową z drużyny gimnazjalnej i drużyny „Rejtana”. Społeczeństwo i tym razem, mimo pełnej sympatii dla kwestujących, nie poszło na lep etykiety znaczkowej tej zbiórki. Zdziwienie jednak wywołało posługiwanie się młodzieżą skautową do powyższego celu, kiedy skądinąd w przebiegu święta jubileuszowego zajmował honorowe miejsce „Strzelec”. Czy obawiano się znowu fiaska?

— * **SKOKI.** (Z życia Młodych Polek.) Pod przewodnictwem p. Z. Glinkiewicza i w obecności ks. patr. prob. Stanisławskiego odbyło się zebranie S. M. P., na którym powzięto do wiadomości rezygnację sekretarki Stowarzyszenia. Po obszernej dyskusji, referacie prezesa p. Glinkiewicza i załatwieniu ważnych spraw organizacyjnych, pieśnią „Hej do apelu” zebranie zamknięto.

— * **SZAMOCIN.** (Z życia „Sokoła.”) Piękny sukces odniosła drużyna lekkoatletyczna „Sokoła” w Szamocinie na zawodach powiatowych, zdobywając drugie i czwarte miejsce. Bieg na 100 m wygrał p. Beim, na 800 m p. St. Pawlacyk.

— (Pożar.) W gospodarstwie p. Gryczki w Lipie pod Szamocinem wybuchł ub. niedzieli pożar, który strawił większą ilość tegorocznego sprzętu zboża i słomy.

— (Jak się popiera rzemiosło polskie.) Zawiodowca stacji Lipiny p. Nowakowski oddał w swym nowobudującym się domu prace stolarskie Niemcowi z Zacharyna, chociaż są tutaj stolarze Polacy, którzy nie mają możliwości zarobkowania.

— * **WITKOWO.** (Wypadek lotniczy.) W niedzielę wieczorem podczas odbywających się ćwiczeń lotniczych jeden z biuraczych udział w manewrach aparat był zmuszony do lądowania z powodu defektu w maszynie. Przy lądowaniu w Miłokajewicach pod Witkowem uderzył aparat o wierzbę i opadł na ziemię. Aparat został poważnie uszkodzony. Pilot i obserwator odnieśli lżejsze obrażenia.

Z BYDGOSZCZY

— Wystawa zabytków i pamiątek bydgoskich. W niedzielę, 17 bm. o godz. 12.30 odbędzie się w Muzeum Miejskim otwarcie wystawy zabytków i pamiątek bydgoskich z okazji 10-lecia istnienia muzeum. Wystawa ma charakter historyczno - regionalny i obejmują działy: archeologiczny, historyczny, przywilejów miasta, ksiąg i dokumentów z wieków ubiegłych, ekspozycji bractw i cechów, okazów dawnego rzemiosła i przemysłu artystycznego, zabytków kultury kościelnej i świeckiej oraz dzieł malarskich, ilustrujący Bydgoszcz w przeszłości.

— Miły gość z Ameryki. We wtorek bawiła w Bydgoszcz wiceprezesa Zw. Sokolstwa Polskiego w Ameryce, p. Marja Korpantowa. Mimo, że zna już Bydgoszcz

z poprzedniego swego pobytu w roku 1929, chętnie poświęciła kilka godzin na powtórne zwiedzenie zabytków i piękniejszych zakątków Bydgoszczy. Sokolice bydgoskie obdarzyły zasłużoną działaczkę sokolą z za oceanu kilkoma wiązankami kwiatów. Pani Korpantowa bawiła w tym roku w Polsce około 2 miesięcy, przebywając czas dłuższy u swej rodziny w Małopolsce zachodniej, a następnie u prezesa Sokolstwa Polskiego hr. Zamojskiego w Kozłówkę. W środę rannym pociągiem wyjechała p. K. do Gdyni, aby po dwudniowym pobycie w porcie Polski, 15 bm. wyruszyć na statku „Kościszko” z powrotem do Ameryki. W rozmowach p. Korpantowa podkreśliła z żywym zadowoleniem, że łączność duchowa Polonii amerykańskiej z ojczyzną zadzierga się coraz silniej. Na zlot sokoli do Warszawy w roku 1935 Polacy amerykańscy zamierzają przywieźć — oprócz starszych Sokolów — 1000 młodzieży polskiej.

— Budowa dworca autobusowego. Ostatnie uchwały magistratu i Rady Miejskiej, dotyczące budowy dworca autobusowego przez miasto, przeszły już w fazę realizacji. Ułożono fundamenty dworca, a wykończenia całości spodziewać się należy w połowie października.

— Akademia ku czci Odsieczy Wiednia. Zapowiedziana na dzień rocznicy Odsieczy Wiednia akademia ku czci Sobieskiego i Batorego ściągnęła do sali Teatru Miejskiego inteligencję oraz przedstawicieli najrozmaitszych warstw społeczeństwa i organizacji bydgoskich.

— „Marsz Soleskiego”, odegranym przez orkiestrę symfoniczną 61 p. p., wygłosił słowo wstępne prezes komitetu obchodu, prezydent miasta Bydgoszczy, p. Barciszewski.

Referaty, omawiające dzieło Sobieskiego i Batorego, wygłosili przedstawiciele miejscowego kola Tow. Historycznego prof. Staruszkiewicz i prof. Straszewski. Artysty Teatru Miejskiego, Helena Czechowska-Stomina i Władysław Przebiński, zbierali rzesiste oklaski za deklamację „Husaria pod Wiedniem” Zdzisława Kleszczyńskiego i „Pieśń Batorego” Niemcewicz.

Każdą z części akademii kończył żywy obraz Sobieski na koniu w otoczeniu pancernych rycerzy oraz Batory, odbierający hołd posłów moskiewskich. Śpiew „Bogurodzica”, wykonany przez chór kolejarzy „Hasło” oraz „Sztandary na Kremlu” Lachmana w wykonaniu chóru Tow. „Moniuszko” był ilustracją wokalną dla tych żywych obrazów. Zakończył akademię hymn „Jeszcze Polska nie zginęła”, odegrany przez orkiestrę 61 p. p.

— Próba samobójstwa. We wtorek na dworcu bydgoskim w damskiej toalecie próbowała popełnić samobójstwo niejaka Niklewska, przybyła do Bydgoszczy z pow. gnieźnieńskiego. Wypiła ona ćwierć-litrową buteleczkę spirytusu denaturowanego. Desperackie karetką pogotowia ratunkowego odwieziono do Szpitala Miejskiego, gdzie dokonano przepłókania żołądka. Niedoszłej samobójczyni nie grozi żadne niebezpieczeństwo.

— Motocyklowy bieg patrolowy organizuje w niedzielę 17 bm. bydgoski Klub Motocyklistów. Zapisy dopuszczalne dla wszystkich motocyklistów, mających uprawnienia do jazdy po polskich drogach publicznych. Zgłoszenia przyjmuje sekretariat B. K. M. przy ul. Gdańskiej 36.

— Zaginął nauczyciel. Rodzina 28-letniego nauczyciela Ludgera Waława Jurawicza zawiadomiła władze o fakcie jego zaginięcia. Jurawicz wyszedł w niedzielę z domu i od tego czasu wszelki ślad po nim zaginął. Jest wysoki, szczupły, w okularach, ubranie miał na sobie granatowe, kapelusze czarne. Mieszkał przy ul. Szopena 10.

— Wycieczka do Poznania. Z okazji Wystawy zdrowia organizuje Polskie Tow. Krajoznawcze na niedzielę 17 bm. wycieczkę jednodniową do Poznania. Wyjazd o godz. 5, powrót po północy. Koszt przejazdu w obie strony 7 zł. Zapisy w sekretariacie P. T. K., Marszałka Focha 3, tel. 764.

— Roweryści złamali rękę. Ubiegłej niedzieli podczas wyścigów o mistrzostwo Bydgoszczy, urzędnik pocztowy Franciszek Więziółkowski przewrócił się z rowerem i złamał lewą rękę. Obecnie przebywa w Szpitalu Miejskim na kuracji.

— Prośbę do odebrania. Na posterunku policyjnym przedmieścia Kapuścisko, znajduje się prosiak, którego odebrać można w godzinach od 8 — 9 rano.

— Najechany przez motocykl. We wtorek po południu na Zbożowym Rynku, Aleksander Marczak z Koronowa, jadąc na motocyklu, najechał na starszego sekretarza pocztowego Józefa Szewsa. Najechany odniósł na szczęście tylko słabe obrażenia cieleśne.

— Dyżury aptek: Od 11 — 17 września apteka Pod Niedźwiedziem (ul. Niedźwiedzia) i apteka Pod Koroną (ul. Dworcowa).

Z POMORZA

— * **CHOJNICE.** (Miasto o 15 000 mieszkańców.) Miasto nadgraniczne Chojnice osiągnęło obecnie już 15 000 mieszkańców, z czego tylko 10 proc. to mniejszości narodowe. Świadczy to o bardzo poważnym zaniku niemieckim w ostatnich latach. Charakterystycznym jest, że liczba kobiet wynosi 300 więcej, niżeli mężczyzn.

— (Posiedzenie rady miejskiej.) Pod przewodnictwem p. burmistrza Sobierajczyka odbyło się ostatnio posiedzenie rady miejskiej, przy udziale 24 radnych. Na porządku obrad znajdowało się dużo spraw, o znaczeniu czysto lokalnym.

— * **CZERSK.** (Skazanie hitlerowca.) Sąd grodzki skazał wożażera Arno Starosta, obywatela gdańskiego, na 500 złotych grzywny za to, że w posterunku policyjnym niewłaściwie zachowywał się. Uderzał pięścią w stół i krzyczał „Heil Hitler”.

— * **STAROGARD.** (Z rady miejskiej.) W myśl nowej ustawy samorządowej na ostatnim zebraniu rady miejskiej przewodniczył p. burmistrz Czwojdzński, który na wstępie wyraził uznanie i podziękowanie dotychczasowemu prezydentowi rady miejskiej z p. prezesem dr. Baleskim na czele za owocną pracę dla dobra miasta. Dalej umorzono bezrobotnym nieściągalne zaległości komorniane, w ogólnej sumie 8 423.32 zł. co najwzmowniej świadczy o krytycznym położeniu miasta. Do rady szpitalnej wybrano pp. T. Maciejewskiego i Zygowskiego. Zgodnie z wnioskiem Magistratu odrzucono propozycję wydz. powiatowego, zmierzającą do włączenia pod administrację Starogardu gmin Kochorowa, Stądniny i maj. Szlach. Starogardu. Kilku radnych w dyskusji podkreśliło, że z rozszerzeniem granic miasta połączone byłyby poważne ciężary a korzyści prawie żadne. W końcu wybrano przewodniczącym p. adw. Stankiewicza, pod którego przewodnictwem p. burmistrz odczytał protokoły i sprawozdania z działalności instytucji samorządowych.

— * **WEJHEROWO.** (Ochłodzenie zapalów hitlerowskich.) Podczas powrotnego przejazdu przez Pomorze uczestników niemieckiego rajdu samochodowego Niemcy tutejsi jak już donosiliśmy, zachowywali się nadzwyczaj prowokująco. Niemiaszki ustawili się wzdłuż ulicy, którą przejeżdżały niemieckie samochody i motocykle, wznosząc w sposób wyzywający okrzyki „Heil Hitler” — „Hoch Deutschland” itd. Prowokatorów, w liczbie piętnastu, aresztowała policja i odstawiła do więzienia a następnego dnia na starostwo, gdzie administracyjnie wymierzono zapaleńcom hitlerowskim kary więzienia od 2 do 10 dni. (ski)

Herriot w Chojnicach

Z Chojnic donosi (x): W drodze powrotnej z Rosji sowieckiej zatrzymał się tu we wtorek 12. bm. o godz. 16 wybitny polityk francuski i kilkakrotny prezes ministrów, Herriot, który bawił w Rosji na zaproszenie kół sowieckich i wracał do Paryża pociągiem tranzytowym z Prus Wschodnich. Herriot jechał w towarzystwie czterech niemieckich ministrów. Korzystając z 10-minutowego postoju pociągu, opuścił on wagon i wyszedłszy na peron, kupił u chłopca gazetę.

Posterunkowy zdefraudował 4 000 złotych

Z Chojnic donosi (x): Z polecenia sędziego śledczego aresztowany został posterunkowy P. P. Ryżyński pod zarzutem defraudacji. Ryżyński był kierownikiem działu gospodarczego w Państwowej Komendzie Policji Państwowej. Szczegółowo przeprowadzone dochodzenia wykazały, że zdefraudował on 4.000 zł.

Samobójstwo sekwestratora

Z Nakła donosi (pn): Jak już donosiliśmy, znaleziono w rzece Łobzonka koło Witrogoszcza (pow. Wyrzysk) zwłoki sekwestratora tamt. urzędu skarbowego Józefa Głempla. Wszczęte dochodzenia wykazały, że Głempl przybył na miejsce tragicznego wypadku rowerem, następnie w zamiarze samobójczym przeciął sobie żyły u obu rąk brzytwą. Z powodu silnego upływu krwi denat upadł, wpadając twarzą do wody, wskutek czego uległ uduszeniu.

Powodem rozpaczliwego kroku targnięcia się na życie była podobno niechęć i wstręt do zajęcia, jakie denat spełniał.

Zaszczytne odznaczenie KS. DYR. OLEJNICZAKA Z GOSTYNIA

Z Gostynia donosi (d): Na prośbstwie gostyńskim odbyła się podniosła uroczystość wręczenia ks. dyr. Olejniczakowi nominacji na radcę duchownego. Wręczenia nominacji dokonał ks. prałat Medlewski w otoczeniu konfratrów i przyjaciół ks. dyrektora, odczytawszy odręczne pismo J. E. ks. Kardynała Prymasa w następującym brzmieniu: „Przewielebny i Drogi Księżę Prałacie! Przesyłam dekret, którym mianuję drogiego ks. dyrektora Olejniczaka radcą duchownym. Proszę ten dokument wręczyć uroczysto nominatowi i złożyć mu także w moim imieniu serdeczne życzenia. Jutro ruszam nad Dunaj — w dalszą tułaczkę dla Polski i sprawy katolic-

KRONIKA TOWARZYSKA

Zarząd Związku Polaków Kresów Wschodnich urządził 16 września Wieczór Taneczny, pod protektoratem Księżny Czartoryskiej, w kawiarni Dobskiego z bridzem, o godzinie 21.30. Bilety w cenie 1 zł 49 gr., akademickie 99 gr. O laskawej licznej przybycie Zarząd najuprzejmiej prosi. zg 19 872

kiej. Z czułym pozdrowieniem (—) August Kardynał Hlond.

Wysokie odznaczenie ks. dyr. Olejniczaka, nadane mu w uznaniu zasług kapłańskich w wiernej służbie dla Wiary i Kościoła, zwłaszcza na stanowisku dyrektora gimnazjum miejskiego w Gostyniu, radosnym echem odbija się w sercach tych wszystkich, którzy od lat patrzą na zbożną Jego pracę w Gostyniu i umieją docenić jej dobroczynny wpływ. Z długiego szeregu zasług ks. Nominata wyrwijmy choć maleńką garść szczegółów: założenie ogródków dziecięcych i towarzystwa „Młodych Robotników”, pracę wychowawczą we wszystkich stowarzyszeniach młodzieży, przede wszystkim zaś zainicjowanie pięknego gmachu gimnazjalnego, zbudowanego „Bogu i Odrodzonej Ojczyźnie” z ofiar społeczeństwa gostyńskiego.

Ten wspaniały pomnik wdzięczności ziemi gostyńskiej za odzyskaną wolność będzie zarazem w długie lata żywym pomnikiem pracy i ducha jego twórcy i pierwszego gospodarza usuwającego się w cień w swojej skromności, nieczulej na odznaczenia zewnętrzne i podziwu pełne głosy władz szkolnych i pedagogów zagranicznych.

Redakcja przesyła Nominatowi serdeczne życzenia: ad multos annos!

Z ŁODZI

— Zwyżka cen węgla. Z powodu zwiększonego zapotrzebowania, wywołanego zaopatrywaniem się ludności w węgiel na zimę, sprzedawcy podwyższyli ceny o 15 do 50 groszy na metr. Ponieważ zwyżka ta nie jest uzasadniona ani zwyżką cen w kopalniach, ani też zwyżką przewozów, starostwo zarządziło lustrację i winnych lichy pociąga do odpowiedzialności karnej.

— Katastrofa samochodowa. Przy zbiegu ulic Rybnej i Limanowskiego zderzył się samochód ciężarowy firmy Stella z autobusem Zygmunta Szyndlera z Koła. Z pośród pasażerów 4 osoby odniosły lżejsze obrażenia. Samochody zostały zniszczone. Szoferów pociągnęła policja do odpowiedzialności karnej.

— Wycieczka konsulów honorowych w Łodzi. W piątek 15 bm. przybywa do Łodzi wycieczka konsulów honorowych, którzy brali udział w zjeździe zorganizowanym przez Min. Spr. Zagr. w Warszawie. — Wycieczka podejmowana będzie przez Izbę Przem. Handl., następnie zwiedzi zakłady Scheiblera i Grohmana, oraz Leonhardta. Poemem ogłoszony zostanie odczyt w Izbie Przem. Handl. Po wycieczce w władz lokalnych uczestnicy wycieczki wracają do Warszawy.

— O kredyty. Wyjechał do Warszawy komisarz rządowy m. Łodzi inż. Wojewódzki wraz z naczelnikiem Chwałbińskim, by poczynić starania o kredyty z Funduszu Pracy na budowę kanalizacji i inne przedsiębiorstwa.

— Czem się nie zajmują? Na torze w Rudzie Pabjanickiej 22 lipca rb. zatrzymano Szlamę Klepfisza i Izaaka Łęczyckiego, którzy pobocznie przyjmowali zakłady. Skonfiskowano przy Klepfiszu 2300 zł. Ustalono, że Klepfisz, mimo iż jest analfabeta, był zawodowym złodziejem, następnie sutenerem, ostatnio zaś zajmował się bookmacherstwem t. j. tajnym totalizatorem. Sąd starościński skazał obu macherów po 20 zł grzywny lub 4 dni aresztu i nakazał konfiskatę 2300 zł.

— Tydzień książki. W piątek odbywa się zebranie organizacyjne komitetu Tygodnia Książki, który w roku bież. urządzony ma być w czasie od 27 listopada do 3 grudnia.

KSIEGI STANU CYWILNEGO

Zgony: Dnia 13 bm. zgłoszono: Maria Jańczakowa z d. Głowinkowska, wdowa, 82 l. Marja Dachterska, stróżka domu, 58 l. Emil Otto, rolnik, 45 l. Danuta Szczubłewska 3 dni. Czesława Elimerówna, ekspedjentka, 25 l. Halina Marja Zajączkowska 1 d. 22 i pół godz. Stanisław Werner, robotnik, 68 l.

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Pana Jezusa: W. Bienertówna zamiast kwiatów na trumnę śp. Fr. Szymaniakowej 4 zł; — T. Biskupski zamiast kwiatów na trumnę śp. Fr. Szymaniakowej 5 zł; — Zofia S. z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 2 zł; — A. E. K. z prośbą o błogosławieństwo dla całej rodziny 2 zł; W. B. Krotoszyn 7.50 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 299.70 zł.

Na bezrobotnych „Smutnego Miasteczka”: A. Karwowska z dziećmi zamiast wieńca na trumnę i zamiast przyjęcia krewnych i znajomych po pogrzebie 50 zł; razem z poprzednio pokwitowanymi, 82.65 zł.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

TERAZ JUŻ WIEMY, CO TO PODKOZIOŁEK

Pod koziołka trzeba dać, trzeba dać,
bo się będzie cały roczek ubadać, ubadać,
oj ta dana, dana, da,
oj ta dana, dana, da.

Tak śpiewano kiedyś podczas podkoziółkowej zabawy w pobliżu Poznania, w miasteczku Staszewie, jak pisał tamtejszy nauczyciel p. Kromczyński. Dzisiaj od kilkudziesięciu już lat niema w Poznaniu i okolicy obrzędów podkoziółkowych, pozostała tylko sama nazwa „Podkoziółek” na oznaczenie zabaw we wtorek przed Popielcem. Niwelacyjny wpływ wielkiego miasta zmiołł ową tak charakterystyczną i starodawną obrzędową zabawę. Zmiołła ją również fala germanizacyjna w zachodnich i południowych powiatach wielkopolskich. W innych jednak powiatach utrzymały się obrzędy aż do dnia dzisiejszego, tak, że Wielkopolska jest klasycznym krajem „Podkoziółka”.

To też opracowanie całej podkoziółkowej obrzędowości było pierwszorzędnym obowiązkiem wielkopolskiej nauki. Obowiązek ten spełniła obecnie w całej pełni znakomita wielkopolska etnografka dr. Bożena Stelmachowska, wydając osobną dużą monografię poświęconą „Podkoziółkowi”, która właśnie w ostatnich dniach wyszła z pod prasy nakładem Instytutu Zachodnio-Słowiańskiego przy Uniwersytecie Poznańskim.*

Dr. Stelmachowska nie ograniczyła się jednak do samej Wielkopolski, lecz przedstawiła obrzędowość zapustną w całej Polsce Zachodniej, przyczem potrafiła wciągnąć do współpracy zachodnio-polskie społeczeństwo. Ankieta w sprawie tej obrzędowości, rozsyłana przez dr. Stelmachowską w latach 1925/26 do nauczycielstwa ludowego w Poznaniu, na Pomorzu i na Śląsku, poparta przez trzech ówczesnych kuratorów pp.: Bern. Chrzastowski, Szwemina i L. Regorowicz, dała niespodziewanie obfity wynik. Oto z Wielkopolski nadeszły 143 odpowiedzi (w tem 10 od ziemian, robotników i uczniów), z Pomorza: 20, a ze Śląska: 13. Współudział zatem zwłaszcza wielkopolskiego nauczycielstwa jest nader wybitny.

Cała wysoce zajmująca, naukowo cenna praca jest przepięknie charakterystycznymi podkoziółkowymi śpiewkami. Z pośród nich najbardziej zaciękała mnie śpiewka nadesłana przez p. Ant. Domina, kierownika szkoły w Sieroszewicach (pow. ostrowski). Obudziła we mnie dawne wspomnienia z dzieciennych lat. Oto urywek pełnej humoru podkoziółkowej piosenki, śpiewanej w Sieroszewicach w czasie zapustnej uroczystości przez cały zespół uczestników:

Świeć gościnną na kominie,
bo mi dziewczę w tańcu zginie!
Nim gościnną zaświecila,
już dziewczęcia w tańcu niema.
Woła ojciec, woła matka:
chodź do domu, Małgorzatka!
Nie pójdę ja, idźcie sami,
bo ja tańczę z chłopakami.

Nie chcę wierzyć własnym uszom. Czy mnie słuch myli? — przecież znam trawestację tej śpiewki z moich rodzinnych stron wschodnio-małopolskich. Ale było to wtedy w „Galicji”, za monarchji austriacko-węgierskiej; więc Małgorzatka wołała tańczyć z węgierskimi huzarami, a nianki tak śpiewały:

Za górami, za lasami
tańcowała Małgorzatka z huzarami.
Przyszli ojciec, przyszła matka:
chodź do domu, Małgorzatka!
Ja nie pójdę, ja nie pójdę,
ja nie pójdę z wami;
wolę tańczyć, wolę tańczyć z huzarami.

Czytam tę piosenkę, ale w jej znanej wersji, Małgorzatka tańcowała nie z chłopakami, ani z huzarami, lecz z góralami; była to chyba jakaś zakopiańska trawestacja. Możeby tak rozpiąć ankietę na całą Polskę z zapytaniem: z kim tańczyła Małgorzatka? Odpowiedzi byłyby niewątpliwie ciekawe i wykazałyby, jak żywotne są takie śpiewki i jakim to przeróżnym ulegają przemianom w swych wędrówkach po ziemiach i krajach.

Ale taka zespołowa piosenka podkoziółkowa jest tylko upiększającym dodatkiem. Właściwy zapustny obrzęd

* Dr. Bożena Stelmachowska: „Podkoziółek” w obrzędowości zapustnej Polski Zachodniej. Wyd./Instytutu Zachodnio-Słowiańskiego przy Uniw. Pozn. Poznań, 1933, str. 176, z rycinami.

na tem się oparł, że młodzież męska, która przez cały karnawał opłacała grajków, w ostatni wtorek mięsopustny powinna już hulać za pieniądze dziewcząt. Stawia się na beczce lub stole koziołka wysturuganego z drzewa, brukwi lub buraka, a przy nim miskę. Przed tym koziołkiem stają tańczące pary, które odśpiewują piosenki, zaczynające się od słów: „Trzeba dać podkoziółek, trzeba dać...”, poczem dziewczęta rzucają pieniądze na miskę. A że miska stała pod koziołkiem, stąd nazwa obrzędu „Podkoziółek”. Obrzędowy koziołek jest emblematem płodności. To też w podkoziółkowych zabawach symbol może być zmieniony, może być tylko głowa koziołka, nagi chłopak, lalka, a nawet jabłko. Dawane przez dziewczęta pieniądze pod koziołka przeznaczano symbolicznie na okrycie dla niego.

Obrzęd podkoziółkowy jest niewątpliwie najważniejszym, końcowym momentem całych zapust. Wiąże się jednak z nim jeszcze inne zwyczaje. Poprzedza go pochód maszkar: niedźwiedzia, konika, kozy, bociana, lub całego zespołu: ulana, żyda Moška, dziada, baby, muzykanta. I znow djałog między żydem Moškkiem a ulanem, nadesłany z Wąsacza (pow. Szubin) przez kierownika szkoły p. Włószczyńskiego, jest mi dobrze znany z dawnych lat.

Ulan: Moško, masz wszy? — Moško: He, co kupka to trzy! — Ulan: Czemu ona taka biała? — Moško: Nu, bo ja ją prał. — Ulan: Czemu ona jest taka płaska? — Moško: Bo ja na niej spał.

Te same postacie i ten sam djałog powtarzały się w okresie Bożego Narodzenia w Małopolsce Wschodniej, gdy poprzebierane chłopaki obnosili szopkę t. zw. wertep (ale obok Moška występowała jego żona — Sura). Oczywiście obchody maszkar są znane w całej Europie i wywodzą się bodaj z czasów starożytnych, od owego wozu okrętowego „carrus navalis” boga Dionizosa-Bachusa z alegorycznymi postaciami, skąd też pochodzi nazwa karnawału.

Luźniej natomiast wiąże się z „Podkoziółkiem”, spełniany w niektórych okolicach dopiero w środę popielcową, obrzęd t. zw. wywożenia żeńców. — „Młode”, które wyszły zamąż w ostatnim karnawale, powinny się wkupić do grona zamężnych gospodyń, w tym celu wywozi się je wśród śmiechu, dowcipu i piosenek całej wioski na wozie do karczmy, gdzie muszą opłacić poczęstunek.

Jak tyle innych ludowych obrzędów, podobnie i „Podkoziółek” wywodzi się zdaniem dr. Stelmachowskiej z antyku, a koziołek, symbol płodności, już w kulcie Dionizosa odgrywał wybitną rolę. Materiał jednak nie wystarcza na ustalenie wszystkich ogniw rozwojowych tego zapustnego obrzędu od starożytności aż do naszych dni. — Dotrwały dotąd zapustne zwyczaje, bo są one apoteozą naczelnego prawa człowieka: prawa do życia, a życie to najwyższa radość, i naodwrot radość to życie. Dlatego płodność i vegetacja są radością i radośnymi obrzędami trzeba je rozwijać. Stąd radosny karnawał, jako zapowiedź płodnej, życiodajnej wiosny, z maszkarami głoszącymi zwycięski jej ingres, z symbolicznym płodnościowo-vegetacyjnym „Podkoziółkiem” i triumfalnym wzieniem nowożeńcowej, bo prawu życia stało się zadość.

Jakżeż pełne zdrowej mądrości życiowej są nasze ludowe obrzędy!

Czytajcie wyborań i ciekawą książkę dr. Stelmachowskiej!

Dr. Feliks Pohorecki.

L w ó w.

Książki nadesłane

Wincenty Szpręga, magister praw „Sądownictwo polubowne według nowego kodeksu postępowania cywilnego”. — Wydawnictwo Izby handlowo-przemysłowej w Bydgoszczy. — Bydgoszcz 1933.

Władysław Nestorowicz: „Oskarżony i jego przysięga w rozwoju historycznym procesu karnego”. Warszawa 1933.

Zdzisław Szymański: „System nadzoru materialnego nad prywatnymi zakładami ubezpieczeń”. Warszawa 1933. Nakładem „Przewodnika Ubezpieczeniowego”.

ŻYCIE KULTURALNE

W SOBOTĘ OBCHODZIMO WIELKIE ŚWIĘTO ŚPIEWACZE

Wielkopolski Związek Kół Śpiewaczych święci w nadchodzącą sobotę, jak donosiliśmy już parokrotnie, czterdziestolecie swej dzielnej i pozytywnej pracy. Uroczystości zajmą dwa dni: nadchodzącą sobotę i niedzielę.

Obchód pamiątkowy zacznie się hołdem, złożonym u mogił zasłużonych pracowników śpiewaczych, którzy spoczywają w Poznaniu, więc śp. Bolesława Dembińskiego, Jarogniewa Drwęskiego, Czesława Czypickiego i K. Barwickiego. Na grobach ich będą złożone wieńce, po przemówieniach zaś chóry wykonają pienia żałobne. Uroczystość ta odbędzie się w sobotę o godz. 16.30. Po jej ukończeniu w sali posiedzeń poznańskiej Rady miejskiej odbędzie się posiedzenie Rady Naczelnej Zjednoczenia Związków Śpiewaczych i Muzycznych w Polsce.

NAUKA

Stan posiadania ziemi na Pomorzu przedstawia nader ważne zagadnienie. Nie dziw więc, że poświęcono głównie tej sprawie obrady na III naukowym zjeździe pomoroznawczym w Poznaniu. Obecnie Instytut Bałtycki w Toruniu wydał pamiętnik zjazdu. Znajdujemy w nim spis uczestników, sprawozdania z posiedzeń naukowych, mających za cel rozpatrzenie: zagadnień historycznych i prawnych w stosunku Polski do Pomorza, źródeł archiwalnych i literatury, dotyczącej dziejów osadnictwa na Pomorzu i czynników, wpływających na stan tegoż Dalej zamieszczono sprawozdania z działalności naukowej instytucyj i osób prywatnych w odniesieniu do Pomorza na polu bibliografii, filologii, archeologii, historii, antropologii i etnografii, ochrony zabytków, stosunków narodowościowych, geografii i statystyki. W zakończeniu podano referaty z zagadnień historycznych i prawnych, przygotowanych na zjazd przez: dr. Górskiego, ks. Mańkowskiego, dr. Jeżową, dr. Wojtkowskiego, dr. Lutmana, K. Kierskiego, A. Ohanowicza i A. Kotużyńskiego. (J. St.)

SLAWISTYKA

Jugosłowiańscy pisarze sceniczni. Z Zagrzebia donoszą nam (tj): Sądząc po liczbie zapowiadanych przez teatry utworów na nowy sezon, dramatopisarze jugosłowiańscy nie próżnują. W Beogradzie będzie wystawionych 11 sztuk rodzimych, w tem między innymi: „Juraj Križan” Miroslawa Kriży (którego „Leda” będzie grana w teatrze Narodowym w Sarajewie), „Djabeł opętał wieś” Branislawa G. Nusića (którego „Beograd niegdyś i dzisiaj” został również pozyskany przez Sarajevo) dalej „Nabuchodonozor” Mity Dimitrijevića, „Awanturnik przed bramą” Milana Begovića, „Słońce, morze i kobiety” Mamczila Miloszevića i „Sukces dyrektora Crowen Childa” Adeli Milczinowicowej.

SZKOLNICTWO

Kurs społeczno-oświatowy w Katowicach. Donoszą nam z Katowic (ad): Od 13 września do 4 października b. r. urządza Instytut Ped. w Katowicach wspólnie z Instytutem Oświaty Dorosłych w Warszawie kurs społeczno-oświatowy. W czasie kursu będą omawiane następujące zagadnienia: cele, zadania, podstawy ideowe oświaty pozaszkolnej, oświata pozaszkolna w Polsce, zadania oświaty pozaszkolnej na terenach zagran., chóry i zespoły muzyczne, teatr ludowy, uniwersytety ludowe i zagadnienia praktyczne.

Pisma nadesłane

„Nowiny społeczno-lekarskie”. Nr. 17. Treść: Zjazd w Poznaniu. Apel do koleż. Obrady Sekcji Społeczno-lekarskiej. — Wytyczne do umów z lekarzami w Kasach horych a izby lekarskie. — Z życia Związku L. P. P. Posiedzenie Komitetu do spraw lekarzy kas chorych. — Związek L. P. P. na Zjeździe Lekarzy w Poznaniu. Okręg Iódzki. — Sprawozdanie z działalności w r. 1932 (c. d.). — Sprawozdanie z dorocznego ogólnego zebrania — Regulamin sekcji lekarzy uzdrowiskowych Zw. L. P. P. — A. Strzembosz Orzeczenie Najwyższego Trybunału Administracyjnego. — Dr. J. Załuska. Przed sesją ósmą Rady Głównej A. P. I. M-u. Sprawozdanie z sesji siódmej — Dr. W. Żydłowicz. Jeszcze w sprawie zamierzonej ubezpieczalni. — Dr. W. Szumlański. W sprawie kas pogrzebowych. — Medycyna społeczna i lekarskie życie zawodowe zagranicą — Dr. R. Kleber-Dakowska. Opieka sanitarno-lekarska w Sowieciech — O wczesnym umieszczaniu w szpitalu chorych na dur wysypkowy. — Dr. M. L-ska. Medycyna i niebezpieczeństwo biurokracji. — Zapobieganie gruźlicy. — Cukrzyca u szoferów — Wpływ przemysłu na zdrowie publiczne. — Listy do Redakcji. — W sprawie specjalizacji zdrowotnej. — Potrzeba wademecum polskich wyrobów farmaceutycznych. — Kronika. — Z pism i książek. — Redakcja: Warszawa, Aleje Ujazdowskie 20, m. 8.

Pierwszy dzień obchodu zakończy serenada, wykonana przez chóry męskie w Parku Moniuszki o godz. 21.

Nazajutrz w niedzielę, po nabożeństwie w Farze, udadzą się organizacje śpiewacze pochodem z kościoła do Hali Reprezentacyjnej Targów Poznańskich, gdzie odbędzie się o godz. 12 w południe uroczysta akademja śpiewacza. Po jej ukończeniu i po przerwie obiadowej odbędą się w Auli Uniwersytetu o godz. 13.30 zawody chórów I kategorii, zaś o godz. 15.30 w Parku Wilsona będą się popisywały chóry okręgowe. Tamże nastąpi ogłoszenie wyniku zawodów i zamknięcie zjazdu, wieczór zaś zakończy się zabawą w salach Domu Rzemieślniczego przy ulicy Ratajczaka.

Pięknej tej rocznicy poświęci nasze pismo obszernie uwagi.

TEATR

Sztuka o Makarcie. Z Wiednia donoszą nam: Dramaturgia austriacka zwraca się coraz wybitniej ku tematowi lokalnym. Wiadomo ile sztuk „habsburskich” wystawiano ostatnio w Wiedniu i w Austrii. Obecnie Ryszard Duschinsky napisał dramat o Hansie Makarcie, głośnym malarzu wiedeńskim lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych przeszłego stulecia. Makart, dzisiaj całkiem przebrzmiały, był bożyszczem dnia i o tem właśnie traktuje dramat p. Duschinskyego, zatytułowany „Makart”, a umieszczony na repertoarze jeśiennym Theater in der Josefstadt. Role tytułową odtworzył Aleksander Moissi.

MUZYKA

Zagrożony byłby Opere lwowskiej. Ze Lwowa donoszą nam (wł. p.): Zgodnie z poleceniem Urzędu wojewódzkiego co do wprowadzenia oszczędności w nowym budżecie m. Lwowa, zarząd miasta skreślił 100 000 zł z pierwotnej sumy 220 tys. zł, przeznaczonych na Operę. W tych warunkach istnienie Opere jest zakwestjonowane, gdyż długi Tow. Przyjaciół Muzyki i Opere, które prowadziło operę lwowską, wynoszą 125 tys. zł, niemniej grono radnych miejskich czyni od dłuższego już czasu starania o uzyskanie znaczniejszych funduszy na teatr muzyczny. Od powodzenia ich kroków zależeć będzie uruchomienie opere w jesieni b. r.

VARIA

Szpiegostwo do absurdu. Znany angielski powieściopisarz Compton Mackenzie był w czasie wojny światowej agentem wywiadu brytyjskiego, sławnej Secret Service. Część swych wspomnień użytkował w książce, którą cenzura skonfiskowała. Tu należy szukać genezy groteskowej powieści „Woda w mózgu” (Water on the Brain, Londyn, Cassell, 1933), osnutej przez Mackenziego na motywach szpiegostwa, ale doprowadzającej subtelność podziemnej pracy Secret Service do absurdu. „Tajemnicą naszego powodzenia jest nasza tajemniczość” mówi naczelnik potężnego urzędu Blenkinsopowi, majorowi na pensji, który do tego urzędu wstępuje. To też Blenkinsop nie wierzy się nawet żonie, a ta widząc jego zmieniony tryb życia, podejrzewa go o niewierność i każe śledzić detektywom. Zkolei miesza się w sprawę policja kryminalna ze Scotland Yard, jedni obserwują drugich, stawiają na nich pułapki i wyprowadzają ich w pole. Naiwność tych wyłów jest czasami groteskowa i książkę Mackenziego traktować można tylko jako kawał, ale dobry kawał. (W. T.)

„Przegląd Zdrojowo-Kapeliowy”. Nr. 8. Treść: Kronika — Komunikat — Dr. Wacław Graba-Łęcki: Inwestycje sanitarne w zdrojowiskach zagranicznych i krajowych. — Prof. dr. L. Korczyński: Biotermodynamika promieniowania słonecznego (cd). — Referaty z prac fizjoterapeutycznych. — Redakcja: Kraków, Sobieskiego 16 B.

„Tęcza” nr. 9. Treść: Ostatni Król (J. Stępiński) — Królowa polska na dworze belgijskim (T. Sopoćko) — Don. na Harandzie (J. Parandowski) — Nowa żonka — nowoje bohactwo (W. Miłaszewska) — Tęczą drogą — Kryzys Ligi Narodów (W. Bronowski) — Spowiedź gady Borowego (K. L. Koniński) — Człowiek który przychodzi w porę (H. Bergman) — Konkurs krajoznawczy — Nasza rodaczka Ligia (J. Birkenmajer) — Dzikie zwierzęta na swobodzie w Parkach Narodowych Stanów Zjednoczonych (F. Mossman) — Zabawa w frenologję (A. Wawrzęcki) — Kurz i pył — Prezent imieninowy (W. Pflugbeil tłum. F. Henner) — Fabrykacja szkła (St. St.) — Świat w obrazach — Moda — Stronica kobieca — Tajemnica radja (J. Kilarski) — Redaktor do Czytelnika — Sprawy miesiąca — Kroniki — Najnowsze książki — Życie kulturalne — Sport polski — Rozrywki umysłowe — Filatelistyka — Humor — Tajemnica piszącej ręki. Redakcja: Poznań, Aleje Marcinkowskiego 20.

Czternastolecie obsługi powietrznej między Londynem a Paryżem

W tych dniach minęło 14 lat od dnia, w którym uruchomiono codzienną linię lotniczą w Europie między Londynem a Paryżem, dla przewozu powietrznego poczty i pasażerów. Czternaście lat, to krótki okres czasu, a jednak jakże olbrzymie okazały się postępy, zdobyte w dziedzinie międzynarodowych linii powietrznych.

W sierpniu 1919 r., gdy pierwsze samoloty zaczęły kursować między dwoma brzegami kanału La Manche, bilet Londyn—Paryż kosztował 20 gwinei i uprawniał jedynie do zajęcia niewygodnego krzeselka obok pilota. Dzisiaj, za pięć gwinei, można odbyć podróż między dwiema stolicami w luksusowej kajucie, w której, na życzenie, można spożyć smaczny obiad, jak w wagonie restauracyjnym wielkiego międzynarodowego pociągu pospiesznego.

W pierwszym roku komunikacji lotniczej, średnia liczba pasażerów nie przekraczała setki tygodniowo, a ruch pocztowy ograniczał się do 1000 listów. Obecnie, siedemdziesiąt tysięcy podróżnych korzysta rocznie z obsługi powietrznej, eksploatowanej przez „Imperial Airways”, a poczta przewieziona przez samoloty idzie w miliony. Olbrzymi rozwój komunikacji powietrznej uwydatnia jeszcze bardziej fakt, że gdy w 1919 r. „Imperial Airways” zarządzała 250 milami linii

powietrznych, posługując się samolotami o dwóch miejscach, siły 360 H. P. — dzisiaj linje powietrzne towarzystwa angielskiego obejmują 14 tysięcy mil i posługują się setkami samolotów, mogących przewieźć 38 pasażerów. Czternaście lat temu, wysłanie pocztą lotniczą listu z Londynu do Paryża kosztowało 2 i pół szylinga, t. zn. około 5 zł. Dziś natomiast nadanie takiego listu kosztuje 70 gr. Do Indji przesyłka listu kosztuje niecałe 2 zł, a do Afryki Południowej, odległej od Londynu 8 tysięcy mil — 3 zł.

Po pięcioletnim okresie nastąpiła fuzja różnych towarzystw lotniczych brytyjskich w jedną wielką całość, zwaną „towarzystwem powietrznych dróg cesarskich”. Wówczas nowe towarzystwo posiadało piętnaście samolotów, dziś ma ich około 600, wszystkie kilkomotorowe. Pierwszą linię na Daleki Wschód uruchomiono w 1919 r. ze stacją końcową Kalkutą; następnie zorganizowano obsługę na najważniejszych odcinkach linii transafrykańskiej, a w pierwszych miesiącach roku ub. zaczął działać regularny ruch na całej trasie Londyn — Kapsztad. W obecnym stadium rozwoju, linje powietrzne anglo-indyjskie będą wkrótce przedłużone do Australji i Nowej Zelandji, by w najbliższej przyszłości połączyć się z głównymi miastami Chin. Łącznie, w ostatnich 9 latach, sa-

Piękne ciało pociąga Piękna cera przykuwa

Nikt nie potrafił się oprzeć urokowi wdzięcznej postaci, tem mniej zaś powabowi miękkiej jak aksamit skóry.

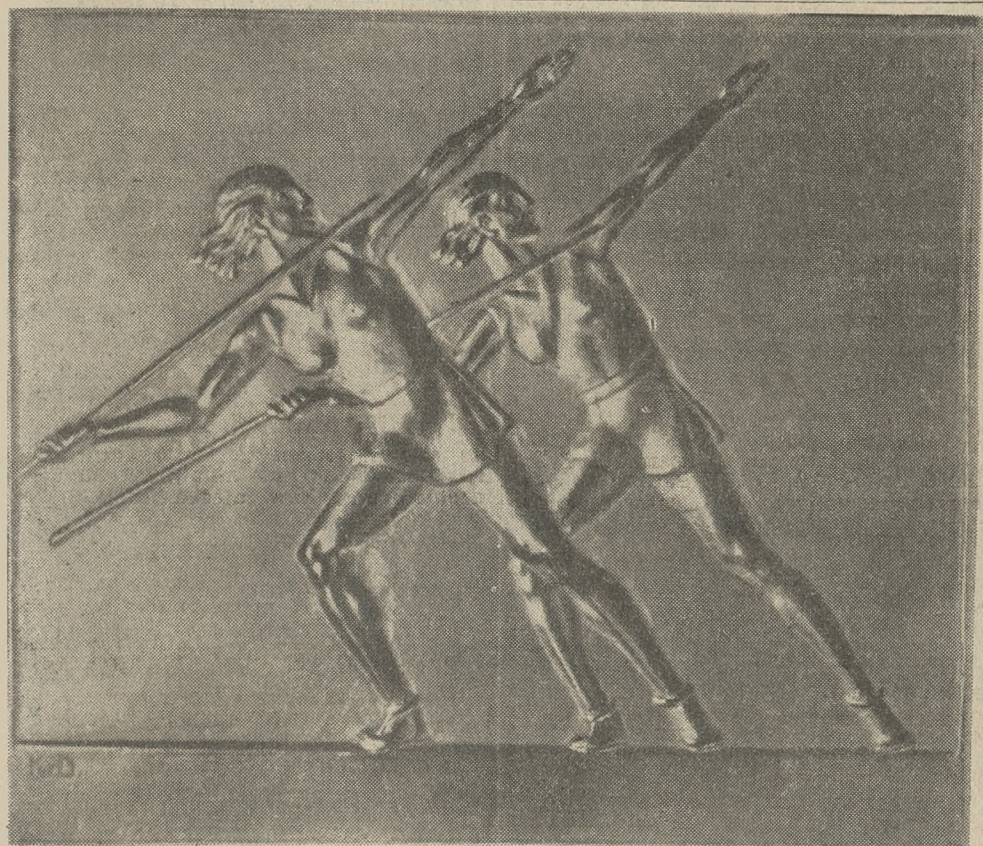
Piękne kobiety całego świata używają mydła Palmolive, wyrabianego ze słynnych olejków piękności, orzechów oliwnych, palm i orzechów kokosowych. Obfita piana mydła Palmolive przenika głęboko w pory i zmywa je łagodnie a jednocześnie dokładnie — nadając twarzy ów świeży wygląd, który jest i był zawsze największym powabem i najcenniejszym darem młodości.

Niech Pani używa mydła Palmolive nie tylko do pielęgnowania twarzy, lecz również całego ciała, a odczuje Pani z rozkoszą jego ożywczy skutek.

Colgate-Palmolive, Sp. z o.o.

Wyrób polski

ng 5 428

Nagroda „Ilustracji Polskiej” dla zawodniczki, która w biegach na 60, 100 i 800 mtr. uzyska najwięcej punktów w niedzielnych zawodach. Plakietka wykonana przez uczennicę prof. Wysockiego p. Kr. Dąbrowska.

Nagroda „Ilustracji Polskiej” wykonana przez p. prof. Wysockiego dla drugiej zawodniczki w biegach. O nagrody te ubiegać się będą pomiędzy innymi rekordzistka świata Walasiewiczówna i Koubkowa.

moloty „Imperial Airways” przeleciały 11 milionów mil, przewożąc 275 tysięcy pasażerów, przy zmniejszeniu niebezpieczeństwa z 40 na poniżej 1 procent. S. F.

Doniosłe odkrycie archeologa-jezuity

Do Rzymu powrócił z wyprawy naukowej na Alaskę i na Aleuty ks. Hubbard T. J., który na jednej z niezamieszkałych wulkanicznych wysp grupy Aleuckiej odnalazł sprzęt wojenny pierwotnych mieszkańców tych ziem północnych, położonych między Ameryką i Azją, a wśród niego maski wojenne z okropnie wykrzywionymi rysami, stery wielkich łodzi bojowych i ozdoby wojenne. Cały ten materiał, rozrzucony w jednej z grot na wyspie, jak i inne fakty wskazują, że pierwotni mieszkańcy Aleutów byli wojowniczym ludem, który przedsięwziął dalekie wyprawy rabunkowe w głąb oceanu Spokojnego i aż do wybrzeży amerykańskich. Zdaniem ks. Hubbarda ci „Normannowie” Nowego Świata wstąpili po raz pierwszy na grunt amerykański tam właśnie, gdzie dziś znajdują się Stany Zjednoczone, na długo przed przybyciem Europejczyków.

Chronometr, wymierzający miliardy lat

Odkrycie radjum umożliwiło mierzenie czasu w odstępach wielomilijonowych. W ręce ludzi dostał się naturalny, przyrodzony chronometr, zapomocą którego można określać czas dotychczas niewymierzalny, gdyż niedostępny i niepojęty w swym ogromie dla wyobraźni ludzkiej. W laboratorjach fizykalnych odkryto prawie jednocześnie tajemniczą właściwość pierwiastków stopniowego, w określonych odstępach czasu, przetwarzania się w inne elementy. Uran np. rozpada się i zamienia w rad, rad w helium i ołów.

Tempo tych przemian jednych pierwiastków w drugie odbywa się w gigantycznych wymiarach. Stwierdzono, iż jeden jedyny gram radu rozpada się i promieniuje w ciągu 1700 lat zanim połowa jego energii promieniującej się wyczerpie i to pół grama radu przemieni się w ołów. Ale tempo przemiany radu w ołów można nazwać błyskawicznym w porównaniu z tempem przemiany uranu, którego gram spozarzewuje 2 miliardy lat dla przedzierzgnięcia połowy swej treści w rad.

Uran dał więc badaczom miarę najpowszechniejszej przemiany jednego pierwiastka w drugi. Na podstawie tych danych można już było przystąpić do wielkiego zadania: określenia wieku ziemi. W tym celu należało czynić poszukiwania w górach za minerałami uranicznymi, zawierającymi obok uranu i ołowu. Uran i ołów stały się więc wskazówkami na zegarze wieczności. Należało określić możliwie ściśle wzajemny stosunek objętościowy obu elementów, aby obliczyć czas który musiał upłynąć, zanim tyle a tyle gramów uranu wytworzy tyle a tyle gramów ołowiu. Najwyższą cyfrą, do jakiej doszli uczeni w swych obliczeniach, było 1700 milionów lat. Tyle conajmniej więc lat musi liczyć twarda skorupa ziemi, o wiele zaś więcej — glob ziemski. „Odc-

nek” czasu, jaki trzeba by wyznaczyć dla powstania globu ziemskiego w przestrzeniach kosmicznych, liczyć będzie według zdania uczonych, conajmniej 2 i pół do 3 miliardów lat. M. K.

Ciemne słońca

Twierdzenie, że istnieją ciemne słońca, które ciepło i światło swe już dawno wyczerpały, a które jako bezświetne ciała niebieskie pędzą przez przestworza, wydawać się musi wysoce nieprawdopodobnym. Trudno nam zaiste zrozumieć, żeby słońce nasze i miliony innych słońc, potężniejszych jeszcze od niego, miały kiedyś zagaśnieć na firmamencie i stać się ciemnymi, martwymi bryłami. A przecież czy prędzej, czy później to nastąpi: aczkolwiek żywot tych słońc liczy się na lat miliardy. Gdziekolwiek oko ludzkie przy pomocy teleskopu zagłębi się w przestworza, zauważy obok jasnym światłem świejących słońc inne, które już tylko potrafią świecić światłem żółtym, czerwonym i białym, słońca powoli wygasające.

Kolor światła gwiazd jest ich metryką. W sile wieku znajduje się jasny Syryusz, którego temperatura powierzchni wykazuje około 20.000 stopni C. Wobec niego słońce nasze jest już starcem, który swą przeszłość jasną już dawno ma poza sobą, a obecnie świeci już tylko światłem białozłotawym. Słońce nasze już się ochłodziło znacznie, a temperatura jego powierzchni wynosi tylko 5.000 stopni C. Słońce nasze jest wprawdzie jeszcze w „najlepszych latach”, aczkolwiek wiek jego świetności już minal.

Wyraźnego dowodu na to, że słońca gasną, dostarcza nam gwiazda Algol w gwiazdozbiórze Perseusza. Gwiazda ta w regularnych okresach ciemnieje, by następnie znowu zajaśnieć jasnym światłem. Zagadkowe to zjawisko polega na tem, że gwiazdę Algol okrąża ciemny towarzysz, który co pewien czas zakrywa ją przed oczami ziemskich obserwatorów. Ten towarzysz ciemny nie jest wszakże ciałem niebieskim na kształt naszego księżyca, lecz sam planetą, która już prawie zupełnie wygasła.

Takich ciemnych słońc istnieje w przestworzach mnóstwo. Nie znamy ich, ponieważ nie świecą i żaden promień od nich do nas nie dociera. Świadczą one o tem, że i wszechświat podlega najwyższemu prawu znikomości i wiecznego przeobrażania się. W i P

Szczęście!

— Dopisało ci szczęście na występach?
— I jak jeszcze! Po ostatnim biegu znalazłem pół franka w kieszeni, tak, że nie potrzebowałem wracać piechotą do domu. (Le Rire)

TEATRY

Teatr Wielki

Dzisiaj uroczyste przedstawienie „Straszny Dwór” z okazji Zjazdu Lekarzy. Dyryguje dyr. Zygmunt Latoszewski.

Pozostałe bilety do nabycia w składzie cygar A. Szejbrowskiego ul. Gwarna 20 narożnik ul. Fredry, wieczorem od godz. 6-tej przy kasie teatralnej.

Korespondencja z Czytelnikami naszymi

— **Staly Czytelnik N. N.** Zasadniczo rozeństwo dziedziczy po równych częściach, jednakże dziedziczo to oblicza się według wartości w chwili przejęcia. Jeżeli więc włożył Pan przez kilka lat pracę w gospodarstwo, to miał Pan za to dochody, a jeżeli podniosła się przez to wartość gospodarstwa, to wartość ta wypadnie na Pana. Najlepiej zgłosić do sądu wniosek o postępowanie działowe. (a0K)

— **D. L. 21.** Termin umorzenia pożyczki konwersyjnej do 2 stycznia 1945. Spłata jej oczywiście po cenie nominalnej. — Zona nie potrzebuje należeć do kasy chorych. — Nie ma Pan obowiązku dawać prowizję, jeżeli nie było wyraźnej w tym względzie umowy. — Matka nie odpowiada za długi dorosłego syna. (OK)

— **K. P., Rogoźno.** Wypowiedzenie pracy nie może nastąpić, według art. 29 rozp. Prez. z 16. 3. 1928 o umowie o pracę pracowników umysłowych, podczas urlopu. Jednakże w czasie wypowiedzenia — urlop na podstawie dobrowolnej umowy poprzedniej był przerwany, zatem nie była Panj na urlopie. Naszym więc zdaniem wypowiedzenie jest ważne. Inna sprawa z drugą częścią urlopu; według art. 2 ustawy z 16. 5. 1922 o urlopiach pracownik umysłowy ma prawo do jednomiesięcznego urlopu płatnego nieprzerwanego. Wobec zmiany wskutek wypowiedzenia sytuacji, obecnie należałby się Panj urlop ściśle według wymogów ustawy, a zatem jednomiesięczny. Podług wyroków Sądu Najwyższego z 17. 4. 31 — I. C. 15731 i z 7. 5. 31 — I. C. 18831 urlopu pracownika nie wolno włączać do czasokresu wypowiedzenia. Radzimy pomówić z pracodawcą na ten temat; wynikiem praktycznym tej rozmowy powinno być przedłużenie stosunku pracy o jeden miesiąc. (OK)

— **L. B. L. 29.** Nie może Pani wystąpić sądowo. Możliwe tylko jest, na wniosek, wytoczenie sprawy karnej o spowodowanie rozwodu, jeżeliby rozwód istotnie nastąpił. Również jest możliwe sądowe ściganie alimentacji od niemiernego małżonka. (K)

Zdrój Mieszkański?

dx 1 332

— **O. Śmigiel.** Niestety, artykułu 3 ustawy o podatku od lokali, wymienianego lokale, od których podatku nie potrzeba płacić nie można zastosować również do lokalu Pańskiego. (K)

— **St. K.** Stosownie do umowy sąd w Łodzi jest właściwy. (K)

— **L. H.** Ów akt prawny z r. 1907 jest nadal ważny pomimo ujęcia go w języku niemieckim. (K)

— **W. Z.** Niestety, adresu fabryki nie mogliśmy się dowiedzieć. Może osiągnie Pan potrzebne informacje w Izbie Przem.-Handl. ul. Mickiewicza 31? (K)

— **P. Stefan Gronowski.** Niestety, nie możemy nic w tej sprawie zrobić i musimy ją pozostawić dalszym staraniom Szan. Pana. (K)

— **Nr. 100.** Może Pan zaciągniętego przez syna długu nie zapłacić i w sprzeciwie zaznaczyć, że był zaciągnięty bez Pańskiego zezwolenia i wiedzy. Prawdopodobnie synowi Pańskiemu wtenczas będzie wytoczona sprawa karna o oszustwo. — Niema ustawy o 7 letnim moratorium; ustawa z 29 marca 1933 (Dz. Ustaw nr. 25) przewiduje takie moratorium tylko do 1 października 1934. (K)

— **M. U.** Jesteśmy zdania, że w tych warunkach jednak będzie możliwe zajęcie towarów i urzędzenia, gdyż spór istotnie dotyczy przedsiębiorstwa, z którego dochodów należności miały być płacone. (K)

— **S. Z.** Radzimy jednak pójść i wyjaśnić sprawę, gdyż wyroki zaoczne miewają czasem bardzo przykre następstwa. (K)

— **P. Janoszka.** Wywieszki nie są potrzebne; sposób ogłaszania w działach ogłoszeń pism codziennych jest dostatecznie dobry (K)

RECENZJE KINOWE

Kino „Renaissance“ wyświetla film pt. „Cudotwórca“. Treść filmu jest niezmiernie oryginalna. Szajka kieszonkowców z San Francisco udaje się do jakiegoś małego nadmorskiego miasteczka, w którym przebywa starzec, zwany Patriarchą i cudownie leczący ludzi zapomocą wiary. — Członkowie szajki, którzy przybyli do miasteczka z zamiarem wykorzystania Patriarchy, powoli ulegają głębokiej przemianie moralnej i stają się ludźmi głęboko wierzącymi.

Film jest niebanalny, posiada cały szereg momentów bardzo efektownych, dobrze reżyserko zrobionych. W rolach głównych oglądamy doskonałą aktorkę amerykańską Silię Sidney oraz Chester Morris'a i Roberta Coogana. (Sz.)

Kino „Sfinks“ wyświetla film pod tyt. „Dlaczego zgrzeszyłam“. Jest to historia młodej dziewczyny, która, uwiedziona przez pewnego młodego amerykańskiego malarza, z olbrzymim trudem przedziera się przez życie, zdobywając z największym poświęceniem środki dla kształcenia swego syna.

Film jest zrobiony bez zarzutu. Na podkreślenie zasługuje dobra kreacja Heleny Hayes w roli nieszczęśliwej matki. Partnerami jej są Lewis Stone i Neil Hamilton. (Sz.)

Konkurs Wierszowy

W tych dniach rozpoczynamy Konkurs Wierszowy firmy

Henryk Żak w Poznaniu

Fabryka Perfum, Kosmetyków i Mydeł Toaletowych.

Zwracamy już dzisiaj uwagę naszych czytelników na ogłoszenie, które ukaże się niebawem.

dx 1 441

27 Loteria Państwowa

(Nieurzędowa).

W szóstym dniu ciągnięcia 5 klasy wygrane padły na numery następujące:

15.000 zł na nr.: 84467.

Po **5.000 zł** na nr. nr.: 37290 74678 89188 130000.

Po **2.000 zł** na nr. nr.: 13032 39053 57483 62429 74924 83713 84 035 96965 112440 119019 146710.

Po **1.000 zł** na nr. nr.: 4433 12973 13692 23355 27906 28085 29515 33467 36018 38878 41267 41689 43774 49597 63134 65417 69072 69359 69861 72204 72631 76268 76945 80402 84015 85921 87985 90878 94954 97462 110655 114258 115636 136752 138802 138844 140069 149467.

Po **250 zł** na nr. nr.: 33 34 63 114 58 305 45 620 27 708 97 810 11 38 978 1624 2090 125 506 51 96 655 737 38 68 835 62 67 3004 35 38 57 162 205 7 40 87 357 78 81 84 571 91 656 777 813 78 919 48 63 4275 388 562 640 72 784 852 80 909 55 5043 149 293 237 65 416 18 95 542 644 754 924 6007 194 256 390 613 782 7034 216 374 575 702 8 918 8274 492 567 69 655 59 730 63 915 9128 291 687 709 890 918 96 10511 33 90 866 11133 206 416 28 36 588 609 27 776 822 938 12147 82 297 457 566 94 609 769 74 865 13034 94 106 52 208 84 560 77 672 78 760 942 14095 279 366 78 448 525 67 700 939 15136 284 324 417 815 67 78 16216 607 729 924 17033 118 235 480 515 77 651 62 18524 607 48 839 84 19174 301 97 439 530 66 98 20330 539 606 34 78 756 838 21031 409 15 46 86 563 67 609 22 49 55 797 989 22058 77 80 106 9 73 222 72 344 522 34 78 655 700 36 66 811 23257 329 719 820 24 902 12 24031 51 236 512 38 642 82 744 818 30 902 51 70 95 25119 83 250 72 307 403 20 50 26109 61 385 422 74 502 85 604 787 808 27058 116 201 7 383 670 722 896 933 58 70 28121 334 41 540 67 605 47 90 721 804 29082 207 39 321 50 69 506 76 96 98 639 710 14 902 35 30279 99 375 88 473 518 28 54 913 31010 788 859 933 32002 112 34 285 306 69 75 431 584 74 60 840 5 59 79 990 33023 56 59 136 76 90 225 66 430 706 890 34036 182 289 332 609 723 43 59 35289 429 32 633 759 88 908 36105 87 343 449 37096 232 76 356 468 747 954.

38315 65 513 51 708 44 834 920 39052 80 98 122 219 31 65 95 566 95 864 80 934 40057 342 41012 133 58 213 509 871 963 42639 738 848 96 43090 177 205 86 416 36 563 90 729 54 89 871 905 44025 250 425 70 71 675 700 86 835 60 909 91 45002 42 189 211 761 976 79 46050 100 57 233 612 14 72 778 927 47035 120 67 229 396 411 529 644 48 757 77 48026 51 137 301 58 401 27 721 866 934 49315 411 14 40 48 561 808 85 50455 809 43 68 952 51183 205 750 976 92 52001 57 157 273 356 61 63 88 405 74 723 919 75 53055 232 44 89 326 76 84 478 83 589 633 730 849 69 54076 106 270 71 489 500 7 75 654 779 836 41 956 72 55013 169 208 50 61 339 53 92 481 82 586 684 725 918 22 56032 66 322 36 450 592 616 21 58 776 80 93 813 62 935 63 57130 43 47 247 72 363 461 519 59 73 58058 255 62 73 444 507 610 14 45 73 760 803 56 75 83 39 59027 60 95 152 87 89 472 510 751 54 906 75 60026 27 29 63 174 387 98 456 565 762 78 822 72 941 51 61127 44 74 92 834 678 736 815 27 72 62190 328 483 553 98 632 66 855 61 97 924 45 63245 420 43 741 869 64171 214 94 309 37 781 811 21 908 65092 179 615 86 798 808 46 75 909 55 66056 117 61 65 82 247 74 324 37 401 519 645 726 88 800 67183 303 48 411 37 58 595 612 45 89 99 810 30 68052 261 64 78 300 31 73 485 507 22 37 647 76 823 70 910 78 60833 142 261 372 601 12 711 15 98 878 966 70100 293 309 34 75 82 89 517 93 624 84 829 71096 252 384 400 534 74 610 37 732 85 72056 127 248 698 724 35 802 916 73071 174 666 745 881 74001 37 90 183 216 47 54 337 46 53 493 711 834 98 946 49 82 75090 515 624 758 828 55 989.

76090 195 204 69 358 533 771 867 901 33 77071 110 13 34 473 501 77 606 8 708 65 989 78074 337 73 423 619 79157 236 70 76 334 575 896 916 35 90 80103 4 99 533 602 13 27 701 29 35 42 81060 316 79 579 606 80 736 859 73 908 32 42 82001 75 87 162 290 301 2 613 762 835 83008 42 174 246 421 59 587 89 637 723 72 818 84309 65 77 428 30 31 547 87 609 894 85208 527 631 86050 136 361 587 652 67 801 82 975 84 87006 17 86 180 223 72 621 29 730 70 88008 154 524 51 619 40 831 916 38 69 89031 42 90 106 60 243 302 5 498 510 642 768 813 97 90017 92 223 34 43 85 422 603 32 722 991 91083 203 488 640 67 755 73 92022 208 365 654 769 993 93036 82 105 239 63 351 57 543 77 93 543 94 769 817 979 94200 302 29 484 641 72 741 43 67 95001 2 34 38 230 340 58 627 31 89 871 96022 224 334 85 515 17 41 668 874 97113 65 377 420 92 699 815 917 52 72 98207 61 99 482 707 28 837 903 94 919 103 93 115 73 360 502 24 514 97 794 100013 116 73 348 573 867 957 101083 151 339 52 510 29 687 776 834 945 102130 84 218 329 514 87 689 919 61 82 103005 97 174 224 332 435 81 624 332 435 81 96 624 701 22 104099 127 233 89 318 495 571 709 25 98 847 105069 206 395 416 48 59 687 726 832 920 90 106031 57 69 151 52 59 71 459 598 626 935 107167 284 340 408 75 526 646 51 95 745 53 863 85 904 32 66 108009 184 237 455 584 826 98 946 109139 53 80 313 597 609 14 32 92 711 20 820 37 110064 65 162 96 338 453 77 632 702 812 41 908 74 111143 62 504

33 609 34 822 87 92 112026 44 48 200 2 368 426 516 605 13 14 727 841 113103 60 84 302 405 52 659 97 838.

114030 38 99 119 49 70 321 25 828 33 62 933 115052 68 122 62 246 408 780 852 920 51 116027 101 204 572 682 711 16 31 117287 454 777 118052 103 17 540 70 924 119034 116 43 70 232 52 437 42 599 614 79 711 845 966 120106 33 41 284 332 57 72 628 733 121201 88 94 320 689 795 802 939 122188 410 48 80 97 545 866 81 94 976 123017 140 208 77 346 418 64 509 666 731 82 828 912 124109 57 579 708 815 22 125059 68 91 283 449 513 690 808 997 126062 372 436 535 63 761 85 814 979 127059 147 315 79 505 15 40 672 816 49 959 128042 84 336 478 737 61 844 996 129011 34 454 76 80 517 628 85 770 83 800 77 957 64 65 130176 259 82 368 450 525 83 98 716 980 131001 564 830 82 132067 106 48 255 68 455 541 641 740 71 964 83 91 133159 279 300 29 453 556 648 134061 95 262 306 28 88 697 786 81 981 135013 292 438 557 69 625 740 838 99 980 136159 204 306 477 660 72 707 871 947 137030 48 127 72 352 96 759 864 138069 253 68 488 540 684 818 42 58 67 909 18 72 83 139074 158 316 50 63 580 759 940 140081 188 267 424 35 79 536 623 708 82 906 18 57 141051 141 325 49 66 76 486 635 781 807 9 912 85 142057 220 449 5167 36 934 51 64 143045 108 67 260 96 344 48 456 620 777 144150 239 50 391 505 542 84 96 704 8 800 952 145202 301 18 411 546 643 767 813 908 146022 98 204 20 28 425 639 892 969 81 89 147119 371 542 718 862 979 148044 147 252 781 864 149004 48 106 15 32 244 61 328 90 407 77 526 30 655 717 24 831 150032 239 88 309 561 739 921 51 57 92 151014 289 328 70 92 448 514 42 728 59 89 99 843 961 152283 372 513 82 745 903 67 96 153078 173 224 54 314 419 51 64 519 666 804 5670 963 154022 333 795 886.

Ciągnięcie popołudniowe.

10.000 zł Nr. 101121.

Po 5.000 zł Nr. 80289 151582.

Po 2.000 zł Nr. 13964 33348 56501 60676 69649 73036 75650 76088 92957 93553 95374 95418 113197 135570 136619 136513 138142.

Po 1.000 zł Nr. 14426 16196 17220 18076 23306 26442 36040 43428 52239 56762 63173 64452 65023 67710 71866 73372 74352 75101 80501 97835 98431 102891 107807 119412 122701 124510 131763 136903 145333.

Po 250 zł padły na N-ry: 23 31 189 205 28 357 487 592 704 59 9581353 74 825 64 939 2391 453 95 577 614 754 72 807 50 978 3211 346 64 741 536 4021 101 72 81 82 201 302 24 94 50 91 543 47 54 775 964 5039 77 139 389 484 931 67 6123 368 700 935 7340 8103 371 557 930 9106 25 58 285 314 487 530 10184 201 86 480 619 28 33 88 97 743 82 11039 69 99 196 214 67 353 405 97 591 829 87 12002 89 256 430 525 91 631 43 54 862 919 13061 156 72 236 38 78 474 554 671 840 14096 75 114 26 78 413 547 661 782 90 841 15062 302 48 59 674 834 952 83 84 16127 683 85 713 884 17010 15 228 45 730 18152 299 365 442 57 616 741 965 19145 89 375 405 6 91 588 621 743 938 20070 87 362 574 726 58 881 98 925 26 21097 315 535 640 57 79 899 968 22040 141 69 228 44 51 448 69 576 638 97 786 828 915 23 32 23001 401 3 630 82 809 78 84 24003 10 43 100 65 252 331 71 442 569 628 47 720 845 981 25015 35 52 77 256 351 432 506 35 733 85 824 26064 113 34 43 70 479 90 649 64 27009 154 84 236 373 407 8 545 612 774 934 28016 197 359 495 531 618 26 58 67 99 701 22 831 29042 249 393 456 79 556 37 97 30011 53 194 529 604 730 35 844 89 31173 307 438 688 710 818 35 45 87 913 29 633 79 82 32005 34 147 74 720 876 924 60 33246 439 51 603 70 816 41 957 34291 325 27 78 85 442 722 35256 307 49 400 41 559 88 614 803 11 950 51 36225 402 559 689 97 763 911 37146 59 327 72 474 543 613 730 825 98.

38204 351 445 617 839 907 64 78 39042 66 88 272 491 577 613 40231 338 90 495 578 83 84 608 846 985 94 41031 274 404 521 839 42027 239 424 28 652 951 43144 309 428 49 718 827 977 98 44322 505 606 788 829 905 12 64 45091 166 84 207 467 84 93 604 22 735 84 836 999 46039 51 401 563 600 46 47058 113 356 458 611 842 48074 375 460 589 677 718 65 809 49070 77 98 106 77 373 413 677 763 64 832 98 971 50183 212 71 368 456 73 99 560 84 691 736 51133 428 90 636 754 63 65 96 828 52070 314 644 87 96 703 64 843 935 53393 467 84 514 649 808 76 80 54033 58 191 284 584 704 57 837 984 55049 133 46 269 303 47 453 88 562 730 885 56085 119 40 50 52 254 89 325 441 88 524 26 30 93 680 778 96 914 57010 266 94 313 560 58173 310 21 829 903 59329 410 653 703 920 60012 85 170 289 519 788 829 38 61140 256 447 88 581 857 62097 108 10 304 551 78 624 761 841 50 51 65 95 63229 69 561 631 43 79 811 908 64006 178 202 15 333 43 414 81 520 661 90 718 872 946 91 65039 271 340 463 592 96 705 56 841 73 930 28 69 66140 371 497 532 647 805 54 67088 182 209 49 338 416 560 90 651 63 751 68005 304 89 432 589 726 69 69209 36 82 334 413 22 33 564 614 70193 264 335 515 68 709 18 46 89

W środę, dnia 13. 9. 1933, zmarł po krótkich i ciężkich cierpieniach, ś. p.

Adam Karwowski

Doktor medycyny, Profesor nadzwyczajny chorób skórnych i wenerycznych, Delegat do Senatu Akademickiego w r. 1928/29, Członek Komisji lekarskiej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Członek honorowy Związku Lekarzy Państwa Polskiego, Stowarzyszenia Lekarzy Polskich w Warszawie, Towarzystw Lekarskich w Częstochowie i Lublinie, Towarzystwa Dermatologów, Jugosłowiańskiego Tow. Dermatologów, Członek korespondent zagran. Francuskiego Tow. Dermatologicznego, Wiceprezes Polskiego Tow. Dermatologicznego, Prezes Wielkopolskiego Koła Dermatologów, Prezes Związku Lekarzy Zachodniej Polski, Prezes Okręgu Wielkopolskiego Wszelchłowiańskiego Związku Lekarzy, Członek Rady Izby Lekarskiej Poznańsko-Pomorskiej, Członek Sądu Naczelnej Izby Lekarskiej, Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego XIV Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich, odbywającego się obecnie w Poznaniu, odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, Komandor i Wielki Oficer orderu jugosłowiańskiego św. Sawy oraz orderu jugosl. III kl. „Korona”.

Nabożeństwo żałobne odbędzie się w piątek, dnia 15. bm. o godz. 9 w kościele św. Marcina.

Pochód żałobny wyruszy w dniu 15. bm. o godz. 16, z kaplicy Szpitala Wojskowego przy Wałach Jana III przed Aulę Uniwersytecką, gdzie nastąpi pożegnanie Zmarłego. Ciało zostanie złożone na wieczny spoczynek na cmentarzu parafji św. Marcina.

O tej tak ciężkiej dla Nauki polskiej i Uniwersytetu Poznańskiego stracie zawiadamiają

**Rektor, Senat Akademicki i Rada Wydziału lekarskiego
Uniwersytetu Poznańskiego.**

dg 1386

Dnia 13 września 1933 r. zmarł, ś. p.

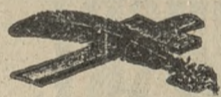
Prof. Dr. Adam Karwowski

twórca i członek honorowy Związku Lekarzy Państwa Polskiego,
prezes Okręgu Wielkopolskiego.

Ceniom swego przywódcy duchowego składa hołd

**Związek Lekarzy P. P.
Okrąg Wielkopolski.**

dg 1389

Dnia 13 września 1933 roku zmarł ś. p.

Prof. Dr. Adam Karwowski

Dyrektor Kliniki Dermatologicznej U. P.

W Zmarłym straciliśmy ukochanego i najlepszego Szefa oraz światłego Nauczyciela.

Pamięć o Nim zachowamy na zawsze.

**Lekarze i pracownicy
Kliniki Dermatologicznej U. P.**

dg 1393

Dnia 13 września 1933 r. zmarł nagle, ś. p.

Prof. Dr. Adam Karwowski

Naczelnny Lekarz Oddziału Dermatologicznego
Szpitala Miejskiego w Poznaniu.

Sp. Zmarły przez długie lata na stanowisku kierownika Oddziału Dermatologicznego Szpitala Miejskiego poświęcał cenną swą pracę i głęboką wiedzę na usługi miasta, to też zgon Jego wywołał w korporacjach miejskich żal serdeczny.

Cześć Jego pamięci!

Zarząd Stoł. Miasta Poznania.

ng 5 439

Dnia 13 września 1933 r. zmarł w Poznaniu, ś. p.

Prof. Dr. Adam Karwowski

założyciel i członek honorowy naszego Związku.

W ś. p. Zmarłym traci Związek Lekarzy Państwa Polskiego wielkich zasług przewodnika, zaś Zarząd Główny Związku serdecznego Kolegę i towarzysza pracy.

Warszawa, dnia 14 września 1933 r.

dz 1390

Zarząd Główny Związku Lekarzy P. P.

Profesor Dr. Adam Karwowski

Członek Honorowy i Wiceprezes Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego

zmarł dnia 13. 9. 33 r.

O bolesnej stracie ukochanego Wiceprezesa zawiadamia

dg 1388

Polskie Towarzystwo Dermatologiczne.

Dnia 13 września 1933 r. zmarł nagle, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz najukochańszy ojciec, dziadek, teść i brat, ś. p.

Bolesław Wojkowski

przeżywszy 57 lat.

Pogrzeb odbędzie się dnia 16 września 1933 roku o godzinie 4 po południu z domu żałoby przy Alejach Sienkiewicza 9/10 na stary cmentarz.

W ciężkim smutku pograżeni

Inowrocław — Poznań.

żona, dzieci i rodzina.

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

dg 1381

W środę, dnia 13. b. m., zmarł członek Kuratorium naszego Klubu, ś. p.

Prof. Dr. Adam Karwowski

Pomimo licznych swych zajęć zawodowych i społecznych, Zmarły odnosił się z żywym zainteresowaniem do spraw naszego Klubu, służąc nam swoją cenną radą i życzliwą pomocą. Cześć Jego pamięci!

Pw 4464-37,49

Kuratorjum i Zarząd Klubu Sportowego „Warta”.

W dniu 13 września 1933 r., zmarł, ś. p.

Prof. Dr. Adam Karwowski

Prezes Związku Lekarzy P. P. Okrąg Wielkopolski.

Z bólem serca żegnamy Zmarłego, gdyż straciłszy w Nim zawsze troskliwego i dbającego o nasze dobro najlepszego Opiekuna. Pamięć o Nim w sercach naszych nigdy nie wygaśnie.

zg 19878

Personel Związku Lekarzy P. P. Okrąg Wielkopolski.

We wtorek, 12 września o godz. 5.30 rano, zmarła siostra nasza, opatrzona Sakramentami św., ś. p.

Marja Jańczak

Pogrzeb odbędzie się w piątek, 15. bm. o godzinie 5 z kostnicy cmentarza Farnego, o czym zawiadamiamy

zg 19873

w smutku pograżone siostry z rodziną.

Dnia 13. b. m., rozstał się z tym światem, wyrwany nagle z pracy Zjazdu Lekarskiego, ś. p.

Prof. Dr. Adam Karwowski

długoletni członek Rady Izby i Sądu Naczelnej Izby Lekarskiej.

Izba Lekarska Poznańsko-Pomorska traci w Nim dostojnego towarzysza pracy i najszlachetniejszego lekarza-obywatela.

Cześć Jego pamięci!

zg 19876

Zarząd Izby Lekarskiej P. P.

(—) Dr. Wieleński,
Pisarz Izby.

(—) Prof. Dr. Gantkowski,
Naczelnik Izby.

Poznań, dnia 14. 9. 1933 r.

PROSZEK
Z „KOGUTKIEM”
(MIGRENO-NEVROSINI)
USUWA NAJUPORCZYWSZY
BÓL GŁOWY
MIGRENE, NEURALGIĘ,
BÓLE ZĘBÓW,
GRYPE, PRZEZIĘBIENIA
BÓLE ARTRETYCZNE,
STAWOWE, KOSTNE i t.p.
PROSZEK TE WYRABIAMY I W POSTACI
TABLETEK.
ŻĄDAJCIE ORYGINALNYCH PROSZKÓW
Z „KOGUTKIEM”

DZIECIĘCE

sukienki, sweterki,
pończochy, trykociki

S. KACZMAREK

ul. 27 Grudnia 20.

dg 1374

Przewielebn. Duchowieństwu, Tow. Restauratorów, Tow. Rękodzielników, Lokatorom domu, Krewnym, Znajomym oraz wszystkim udział biorącym w pogrzebie mego najdroższego męża i ojca, ś. p.

Tomasza Wojciechowskiego

oraz za złożone wieńce i wyrazy współczucia składa najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

d 1387

żona z synem.

Osobne podziękowanie Zakł. pogrzeb. „Bracia Nowak” za sumienną i fachową obsługę.

Poznań, 14. 9. 1933.

Przestrzeżenie

Cyrkularz Kurji Arcy-Biskupiej w Krakowie, wydany w czerwcu 1933 r. donosi:

Zwraca się uwagę Duchowieństwu, że firmy:

- 1) ARANYI (Goldstoff) w Krakowie,
- 2) Vin Monopole (Gottdiener) w Krakowie,

nie są zaprzysiężonymi dostawcami win mszalnych, a jeśli powołują się na jakieś atesty zagranicznych urzędów kościelnych, to nie wystarcza, gdy idzie o użycie wina do celów liturgicznych.

Również jest ostrzeżenie by z Firmami, które kryją się pod różnymi znakami i skrótami, oraz by z podróźnikami być bardzo ostrożnym.

Na Poznańskiej Wystawie „Przyroda, Zdrowie i Opieka Społeczna“ otwartej dnia 12 bm. reklamuje Związek Producentów z Gór Tokajskich, przez swego reprezentanta na Polskę, pod firmą „Centrala win zagranicznych“ Kraków, Gertrudy 14, dyrektor Pinkus Rubinstein, wina lecznicze i mszalne. Zwracamy przeto uwagę, że Centrala powyższa, jakkolwiek reprezentuje związek producentów, nie ma jako placówka niechrześcijańska i nie zaprzysiężona w Polsce, przywileju dostawy win mszalnych.

Poznań, wrzesień 1933 r.

Zachodnio-Polskie Stowarzyszenie Hurtowników Win w Poznaniu.

Pr 4 465-37.51

PIERWSZA W POLSCE WYTWÓRNIA SUCHARKOW MORSZYŃSKICH RUDOLFA JANOWSKIEGO Lwów - Zamaratynów

zawiadania P. T. Szanownych Odbiorców, że sucharki morszyńskie polecane przez Lwowskie Towarzystwo Lekarskie są do nabycia w Poznaniu w firmach: Bogdan Leitgeber, ul. 27. Grudnia 17, Danielewski, cukiernia, pl. Nowomiejski 1, Józef Głowiński, handel delikatesów, ul. Gwarna 13. Prosimy odwiedzić wystawę przyrodniczo-lekarską, stoisko Morszyn-Zdrój. ng 5 370

CO MA WSPÓLNEGO CERA Z miłością?

Oto zdanie gwiazdy ekranu

Gdyby kobieta zdawała sobie sprawę, że pierwsze wrażenie jakie wywiera na mężczyznę jest czyste wrozkowe, byłaby bardzo bliska zdobyciu upragnionego mężczyzny. Przedewszystkiem przyciąga go jej cera. Liczne próby dowiodły tego. Dowiodły one również, że przeciętny mężczyzna czuje głęboki wstręt do blyszczącej, połyskującej cery. Nie znosi on także publicznego pudrowania się. Znane gwiazdy ekranu i sceny znalazły sposób pokonania tych trudności przez zwykłe stosowanie pudru zmieszanego z pianką kremową. Owa pianka kremowa nie tylko czyni puder przylegającym i niewidocznym, lecz także działa wzmacniająco na skórę, usuwa połysk nosa i zapobiega blyszczącej, tłustej, szorstkiej cerze. W znakomitym paryskim Pudrze Toka-

lon Pianka Kremowa jest zmieszana specjalnym patentowanym sposobem z najcenniejszym pudrem. Puder ten trzyma się pomimo pocenia się podczas tańca, spacerów w deszczową pogodę, uprawiania sportów lub kąpień morskich. Puder Tokalon na Piance Kremowej nadaje cerze ten nieopisanie świeży, wiosniany wygląd, który budzi podziw każdego mężczyzny.

ng 5 427

Ratunek dla osób z schorzoną skórą

Maść „HEILWUNDER“ patent Gdańsk nr. 1919 pomaga wydatnie nawet w wypadkach wątpliwych w zastarzałych zachorzeniach skóry jak wszelkiego rodzaju liszaj, liszaj strzygącej brody, przy otwartych ranach na nogach, egzemach, trądzikach, czerwoności twarzy i nosa, odmrożeniach itd. Przy nieskuteczności maści, pieniądze zwracamy. Świetne uznania. Cena zł. 6,80 franko przy nadesłaniu należności zgóry. Za zaliczeniem pobieramy dodatkowo porto. Przy łącznym zleceniu kilku zamawiających zniżka. Opis zachorzenia konieczny.

Chem. Kos. Laboratorium „Klossin“, Gdańsk, Stadtgraben 13 Wyciąć i zachować! ng 5430

Zarząd Fabryk Wapna i Cementu „Piechcin“ Spółka Akcyjna

zawiadania niniejszem P. T. Akcjonariuszów, że zgodnie z uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dnia 2 grudnia 1930 r. w myśl Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 39, poz. 383) i § 4 nowego statutu Spółki, rozpoczęta została wymiana dotychczasowych akcji 60.— względnie 30.— złotych na akcje 100.— złote względnie odcinki zbiorowe po 10 i 50 akcji.

Stare akcje należy składać do wymiany osobiście względnie listem wartościowym w biurach Zarządu Fabryk Wapna i Cementu „Piechcin“ Spółka Akcyjna w Piechcinie pod Pakościami. ng 5168

Opłaty administracyjne od podań na rzecz Gminy stoł, miasta Poznania.

Zgodnie z uchwałą Magistratu z dnia 5 września 1933 wprowadza się z dniem 15 września 1933 opłatę administracyjną od wszystkich podań, wnoszonych do Miejskiego Wydziału Nadzoru Budowlanego, za wyjątkiem podań dotyczących budowy nowych domów oraz podań o wystawienie pierwszego poświadczenia odbioru budowy w stanie surowych i użytkowym.

Opłata powyższa wynosi 2 zł od podania. Dla pobierania tej opłaty Zarząd stoł, miasta Poznania wprowadził specjalne znaczki opłat administracyjnych, które można nabywać w pokoju 25 Miejskiego Wydziału Nadzoru Budowlanego przy pl. Sapieżyńskim 10a, II piętro. ng 5437/8 Miejski Wydział Nadzoru Budowlanego.

Zarząd st. m. Poznania ogłasza niniejszem przetarg na sprzedaż drzewa na pniu przeważnie akacjowego o średnicy od 10 do 30 cm. na terenie strzelnicy wojskowej przy ul. Komandorja. Blizsze informacje w podkładki ofertowe za opłatą 1.— zł można otrzymać w Ratuzku, pokój 33. Otwarcie ofert nastąpi dnia 16 9. 33 o godz. 9 w pokoju 33.

Zarząd st. m. Poznania ng 5431/2 Wydział Budownictwa Podziemnego.

Wróciłem
DR. GRABOWSKI
choroby nosa, gardła i ucha
św. Marcin 6 Telef. 12-28
Pr 4 496-56.378

SZYKOWNE MODELE
KAPELUSZY DAMSKICH
po cenach najniższej kalkulacji poleca
„KRYSZYNA“ ul. Fredry 6
Przyjmuje zamówienia jak i przeróbki podług ostatnich modeli.
nr 19 875

Ostrzegam
osoby, rozsiewające nieprawdziwe wieści o rzekomej sprzedaży mej fabryki, gdyż w przeciwnym razie pociągnę do odpowiedzialności sądowej.
Szanownym moim Odbiorcom podaję do łaskawej wiadomości, że wieści te są zupełnie bezpodstawne i proszę o łaskawe dalsze życzliwe poparcie. zg 19 877
Fabryka musztardy „PERLA“, S. A. Robiński,
Poznań, Szewska 7. Tel. 21-52.

Poszukuje się na wyjazd pracownika
obeznanego z egzekucją według procedury niemieckiej i obecnego K. P. C. Oferty z żądaniem wynagrodzeniem i odpisy świadectw do Biura Ogłoszeń „Par“ Aleje Marcinkowskiego 11 pod 37,39. Pg 4452-37,39

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, l. w. z. a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

1 SPRZEDAŻE
Jadalnię
elegancka zegarem Beckera, lampy elektryczne ramienna, okazynie, Wenecjańska 11/12. Stolarnia w podwórzu. zdg 64 763/4
Meble
pierwsze źródło zakupu, sypanie, debowe, materacami 255.—, jadalne szperowane 250.—, gabloty 220.—, kuchnie 75.— Fabryka Mebli, Rynek Śródecki, Wytw. Mawiam Wieża Górnoślaska zdg 64 751/2
Sprzedam
domy masywne, wyszynk, rzęźnictwo, skład kolonialny przy tem 10 morg. ziemi buraczanej na dużej wsi. cena 24 000 zł. Zgłoszenia Agencja Pniew. nr 5435

Rosyjski samowar kryształowy
stołowa, lampy, wazon. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 330
Sprzedam plac
zachodnia rozbudowana część miasta, tramwaj. Poważnym reflektantom. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 185
Piła taśmowa
prawie nowa (80 Ka) oraz motor 2,8 K. M. prąd zmienny sprzedam. Górczyńska 14 dz 1 013
Meble
najtaniej u Bakosia ul. Wenecjańska 1 Most Chwałiszewski, przy Krzyżu zdg 63 402

GARAŻE
murowane, suche, z oświetleniem elektrycznym, obsługą czynną bez przerwy, z używaniem umywalki, telefonu i t. p.
położone nadzwyczaj dogodnie wydzierżawiamy na warunkach **bardzo korzystnych.**
BRZESKIAUTO S. A.
Poznań, ulica Dąbrowskiego nr. 29 tel. 63-23, 63-65 ul. J. Wujka 8 — tel. 70-60 Pr 4 463-37.47

Skład rzeźnicki
z urzędzeniem, naprzeciw ulicy Masztalarskiej zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia skład tapet, Poczta 31. zg 19 874
**Sprzedam nieruchomość w Poznaniu, ul. Patr. Jackowskiego (Jeżyce) obszar 12 000 m² z garażami i warsztatami, wartość szacunku sądowego z listopada 1932 213.000 zł. przy wpłacie zł 50.000. Oferty spieszne: adwokat Komorowski, Poznań, Fr. Ratajczaka 19. ng 5440
Zachodnio-Polskie Towarzystwo Kredytowe Miejskie w Poznaniu podaje do publicznej wiadomości, że na podstawie Rozporządzenia Min. Skarbu i Sprawiedliwości z dnia 22. 5. 33 r. (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 314) rozpoczyna z dniem 1 października 1933 r. przestemplowanie 8% listów zastawnych na 5% listy zastawne Towarzystwa w biurze Banku w Poznaniu, ul. 27 Grudnia nr. 8. ng 5438
Jednocześnie z przestemplowaniem listów zastawnych nastąpi wymiana starych arkuszy kuponowych na nowe.**

Pierwszorzędnie utrzymane samochody używane
najwyżej cenionych fabrykatów jak
MINERVA
FIAT
FORD
TATRA
CITROEN
CHEVROLET
STEYR
BUICK
ESSEX
RENAULT
PEUGEOT
z karoserjami 2-4-6 osob. wszelkich typów w ogromnym wyborze polecamy jako kupna **prawdziwie okazjone**
BRZESKIAUTO S. A.
POZNAŃ
ul. Dąbrowskiego 29 tel. 34-28, 34-29. Pg 4 462-37.48

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-lamowy milimetr 50 groszy

Czytelnia
(Wypożyczalnia Książek) jak nowa tania do nabycia. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 071
Antyki
wielka wyprzedaż. Poczta 22. Pr 4 443-56.394
Dereń
do smażenia i nalewk! sześć złotych pięciokilowe koczki franco pobraniem wysła Sagorowicz Zaleszczyki. zdg 62 712
Pianina
oraz fortepiany używane po bardzo korzystnych cenach poleca B. Sommerfeld Poznań ul. 27 Grudnia nr 15 ng 5110
Jadalnia używana
dębowa, jak nowa bardzo tania Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pr 4458-37.44

Wózek dziecięcy
niski, głęboki, nowoczesny jak nowy „Phoenix“ okazynie Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pr 4459-37.43
Deski odzieżkowe sosnowe
30 i 42 mm, kilka wagonów po dostępnej cenie do oddania: Tartak Ludwikowo p. Mosina. Pr 4455-37.40
Garnitur gobelinowy
fason nowoczesny, okazynie Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pr 4456-37.45
Sypialnia luksusowa mahoniowa, styl Empire
jak nowa okazynie. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3 telefon 2442. Pr 4457-37.46

Wszyscy przekonani
cena i jakość towaru kupują tylko wprost w Hurtowni Porcelany. Wroniecka 24 (podwórce). zdg 64 928
Meble najtaniej A. Baranowski
Poznań, Pogórna 13. Pr 3122-23.59
Żółte kanarki
śpiewaki od 8 zł, samice od 3 zł polecam. Książ. Rynek 15. zdg 64 817
Pasy - Weże - Szczeliwa
oraz wszelkie artykuły techniczne i laboratoryjne poleca Składnica Spółki Okwocijanej Spółdz. z ograniczoną odpow. — Przybory techniczne dla górnictwa i rolnictwa Poznań Al. Marcinkowskiego 20 Telefon 11-62. dg 1218

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21 205, d 1811
(t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11.

Meble
wystawiam na Targach w Wieży Górnośląskiej Szczytnieckiej, Tama Garbarska 3, zdg 64 821

Motocykle
Matchless oraz Raleigh po cenach wyjątkowo niskich. Dogodne warunki. Moto-Sport, dawn. Koszary, Wielka 12, m. 3, Pz 3 707-32.17

Komplet podszewek
do ubrań od 10 zł. Andrzejewski, Szkolna 13, Pz 4 184-35.30

Piece „Znicz“
przenośne na koks i węgiel o wielkiej wydajności cieplnej. — Liczne pierwszorzędne referencje — „Habill“ Poznań, Dąbrowskiego 81, telefon 68-74, zdg 62 371

Buty
angielskie dostarcza po 60 zł. Miasal, św. Marcina 78, zdg 62 036

Gabinet
elegancki, orzech polerowany okazynie. Stolarnia, Grobla 6, zdg 63 916

Kamienica
piętrowa dochód 1100 bez długu, cena 5 500 wplata ugoda. Piątek Gniezno Sienkiewicza 2, Znaczek zdg 63 720

Wóz
roboczy 2 1/2 cala z helą, dobrym stanie. Zgłoszenia Czajka, Chyby pow. Poznań, zdg 64 563

Zegarek
ciężki złoty, hromotrem, białe minutowe, nowy złoty zegarek, męski i damski Omega, brylantowe pierścienie, tania. Wierzbiciec 59, m. 4, zdg 64 559

Sadzonki
fruskawek dużej odmiany oddam. Naramowicka 18, zdg 64 612

Futro
damskie sepal korzystnie sprzedam. Bogusławska Długa 9, III, p., zdg 64 614

Fiat 501
otwarty po gruntownym remoncie sprzedam lub zamienię na kabriolet z dopłatą. Obejrzeć warunki w „Brzeskiau“ zdg 64 584

Kolonjalkę
w centrum zaprowadzona sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 64 592

Wage
Szembra sprzedam. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 64 593

Motocykl
tania sprzedam. Kanałowa 7, mieszkanie 10, zdg 64 600

Piec
kafelny przenośny wraz z rurami na sprzedaż. Ulica Spokojna 12, m. 4, zdg 64 578

Fortepian
tani Szamarzewskiego 22, m. 11, zdg 64 640

Parcele
za gotówkę 1200 m², Grochowa 13 lub 1723 m², Łukaszczyca 24. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 646

Wózek
duży, dziecięcy, jak nowy. Plac Nowomiejski 3, mieszkanie 12., zdg 64 647

Cztery Fordy
wyremontowane, rocznik 29 czterodrzwiowe karetki — korzystnie sprzedam. Poznańska Kolej Elektryczna, Gajowa 1, dg 1385

Meble kupisz wprost od rzemieślnika
związek Wystawę Zdrowia i Hygieny w Poznaniu — oddział mebli, wieża Górnośląska, zdg 64 654

Kolonjalkę
towarem mieszkaniem śródmieściu Poznań, zaraz sprzedam. Adres Kurjer Poznań, zdg 64 762

Szyny
łuzne i tor 65 m/n wys. do koleżki polnej tania oddam. Oferty Kurjer-Poznań, zdg 64 797

Z powodu
wyprowadzki sprzedawam bede w piątek 15 o godz. 10 urzadzanie mieszkaniowe. Sw. Marcina 32 II., zdg 64 432

Nie do wiary
wciążnie chodzący zegarek rezerwowy bez żadnego nakrepcania. Perpetuum mobile poleca Chwałkowski, zegarmistrz, św. Marcina 40, zdg 64 493

Fortepian
na sprzedaż. Fr. Ratajczaka 11a, wejście 4, mieszkanie 73, zdg 64 790

Parcele
Debu blisko dworca sprzedam. Telefon 74-80, zdg 64 712

W Sołacz
parcele odstanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 747

Perski dywan
Taebria 240x360 i 2 pomoty na sprzedaż. Skarbowska 4, mieszkanie 8, zdg 64 746

Pianino
brzedam Kraszewskiego 13, m. 5, zdg 64 686

Pianino
krzyżowe. Wierzbiciec 59, m. 4, zdg 64 785

Tapety!
w wielkim wyborze bardzo tania, rolka od 0.60. I. Szymański, Dąbrowskiego 39, skład papieru, zdg 64 681

Okazja
garnitur klubowy z 160. — Dom Komisowy, Podgórna 10a, zdg 64 783

Skład
spożywczy przy bardzo ruchliwej ulicy, dobrze zaprowadzony tania sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 64 782

Jeleń
dobrze oswojony na sprzedaż. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 728

Dom
czynszowy, ogródek, chlewy, pięknie położony, pow. mieście, gdzie gimnazjum, przynosiący 4 100 zł rocznej dzierżawy natchmiast na sprzedaż. Cena 45 000 zł, wplata podług umowy, lub zamiana na większe, dobrze gospodarstwo, ziemi oszpejnej. — Zgłoszenia Kurjer Poznań, zdg 6 810

57
mórg pszennej, inwentarze kompletne, cena 7 000 sprzedam. Metelski, Szewska 11 — 9, rg 3 378

Kociół
większy centralne ogrzewanie parowe, Deierling Szkolna 3, rg 3 365

Jadalnia 500.—
jasny dąb jak nowa na 12 osób okazynie Nowy Dom Komisowy, Woźna 16, rg 3 362

Bufet - kredens 190.—
debowy dobrze utrzymany okazja Nowy Dom Komisowy Woźna 16, rg 3 361

Aparat
fotograficzny dla zawodowca tania, Giemza i Ska, Małe Garbary 3, rg 3 358

Sortowice
do kaszy firmy „Młynotwórcia“ jak nowy sprzedam „Okazopol“ Grudziądz Plac 28, ng 5 165

Tecdit
niwelator używany sprzedam „Okazopol“, Grudziądz Plac Syczenia 28, ng 5 165

Samochód
limuzyna 5 osobowa marki amerykańskiej po gruntownym remoncie — bardzo dobrym stanie za 2 500 sprzedam. Garaże Piotra Wawrzyńska 28, zdg 64 934

Dom
nowy 5 ubikacji, chlewy, również maszyn, do tego ogród, łaka, ziemia, razem ca 12 mórg. Położenie słoneczne wśród borów, przy jeziorze, mniejsze miasto powiatu leszczyńskiego sprzedam tania za gotówkę. Zgłoszenia Agencja Kuriera Poznańskiego, Leszno, ng 5 436

Powózka
lekka, kręta (budka) dobrym stanie sprzedam. Jankowski, Zwierzyniecka 7, zdg 64 895

Pianino
krzyżowe, dobre sprzedam. Słowackiego 42, m. 1, zdg 64 889

Biuorka
kartoteki i inne urządzenia biurowe używane sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 919

Warsztat
mechaniczny, samochodowy rolniczy, bez konkurencji miasta Kujawy sprzedam natchmiast 6000 zł, Kwiatkowski, Gniezno, Lecha 4, zdg 64 906

5 KUPNA
Kuchnię
westfalska, waga decymalna waga składowa, rower męski. Oferty podaniem ceny. Kurjer Poznań, zdg 64 560/61

Mundur
oficerski wysoki, fig 1.75 m kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 62 059

Piec
„Schreibera“ przenośny w dobrym stanie kupię. Oferty z ceną ukraśam Kurjer Poznań, zdg 62 872

Pianino
używane kupię. Oferty cena Kurjer Poznań, zdg 64 393

Kupię
lub wydzierżawie pole gospodarstwo ewtl ogród nad bieżącą wodą (struga). Oferty pod 6099 do Biura Ogłoszeń Kosmos, Zwierzyniecka 6, ng 5 422

Dom
możliwie składem Debu, Górczynie lub blisko Poznania. Oferty właścicieli Kurjer Poznański zdg 64 547

Tokarenkę
gwintówkę zegarmistrzowską, — Skład papieru, Ratajczaka 2, zdg 64 671

Futro
okazyjnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 546

Kupię
samochód ciężarowy 6 tonnowy z przyczepką na balonach w dobrym stanie. Szczegółowe oferty Kurjer Poznański zdg 64 587

Buldoge
wilka, dobermana kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 591

Kociół stojący
wysokość ca 3 mtr na 6 atm. kupię. Telefon 71-31, zdg 64 566

Dobre
futro karakulowe kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 735

Rury
proste średnie 80—100 m/m oraz żebrowe do centralnego ogrzewania kupi Poznań, Skrytka pocztowa 422, zdg 64 625

Taczkę
żelazną mniejszą kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 665

Pianina
stare kupuję. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 64 779

Powóz
kręty — plaunke — używany kupię. Klimek Szkolna 9 — 5, zdg 64 772

Kupię
mało używany „Elektrolux“ Proszę o podanie ceny. Zgłoszenia „Par“, Aleje Marcinkowskiego 11 pod 37.38, Pz 4 451-37.38

Kupię
gospodarstwo 100—150 mórg z dobrą glebą, może być zaniedbane. Proszę o oferty z podaniem ceny, opisu gospodarstwa i ew zadłużenia hipotecznego. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 924

6 KAMIENICE
Willi w Poznaniu
poszukuje celem kupna z wplata do 15 000 zł tylko od właściciela. Agencja wykluczeń — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 63 804

Kamienica idealna
na hurtowny skład kolonialny lub każdy inny przemysł, dobrze się rentująca przy wplacie 80 do 100 tysięcy zł, przynosiąca 22 do 26 tysięcy zł, blisko Starego Rynku, zaraz do sprzedania. Zgłoszenia do Kurjera Poznań, ng 5404

Kamienice
przy ulicy Długiej przynosiąca 21 000 dochodu brutto sprzedam okazynie za 190 000 przy wplacie 120 tysięcy. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 524.

Kamienica
centrum 18 000, wplata 80 000, dochód 24 000, Bloch, Poznań, Długa 5, zdg 64 793

Wille
dwumieszkania ogród kamalizacja, światła elektryczne, 24 000 sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 760

Kamienica
nowa Poznań 45 000, wplata 25 000, Małecki, Rybaki 20a, zdg 64 744

Wille
Wronkach dwupiętrowa, jedna hipoteka korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznań, zdg 64 854

Kupię
dom lub wille kilkomieszkania. Wplata 20 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 933

Kamienice
Poznaniu, dochód ustawowy sprzedam 50 000, wplata 20 000, Gruszczyński, Poczta 30, zdg 64 820

Kamienice
w Poznaniu komfortowa do 100 tysięcy nie stara kupię, możliwe ze składem. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 815

Dom
piętrowy, dochód 200 miesięcznie, cena 13 000 wplata 10 000 sprzedam. Metelski Szewska 11 — 9, rg 3 377

Dom
dochodowy, wzdnie wille kupię za gotówkę. Dysponuje sumą 30 000 złotych. Pośrednicy wykluczeni. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 64 891

7 PIENIADZ
Urzędnik
poszukuje pożyczki 150 zł, dobry procent. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 557

8 DO WYNAJĘCIA
7 pokojowe
mieszkanie lub biura przy ul. 27 Grudnia Nr 11 II piętro od 1 października br. Zgłoszenia ulica Kieczyńska polska Nr 1 I. piętro, zdg 61 903

Dwupokojowe
słoneczne, parkiet, czynsz, miesięczny Wilda, Łanowa 15, Nagórski (kolo Cegielskiego), zdg 64 143

7 pokojowe
mieszkanie, wolne piece odnowione, Matejki 56, bardzo słoneczne, naprzeciw Parku Wilsona, cena 250 zł, Stróżka na miejscu, albo telefon 71-61, zdg 64 371

6 ubikacji
przynależnościom niski parter, front, osobne wejście na mieszkanie, biura lub hurtownie tania. Zgłoszenia ul Krzyżowa 3, mieszkanie 4, zdg 64 490

6
7, 8 pokoi do wynajęcia Warunki dogodnie, Oferty Kurjer Poznań, zdg 62 768

6
pokojowe, słoneczne mieszkanie na Przechyła III, p. zaraz do gospodarza do wynajęcia. Zgłoszenia Przechyła 9, I p. m. 4 od 10—1 i od 5—6, zdg 64 792

Mieszkanie
4 pokoje, śródmieście wyższy parter, słoneczne ładnie umeblowane spiesznie oddam. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 632

Mieszkanie
5 pokojowe w willi Marynarska 5 od 1. X, do wynajęcia. Zgłoszenia u portjera, zdg 64 595

Pięciopokojowe
Jasna 8, m. 2, od 16—18, zdg 64 791

Dwupokojowe
informacja. Dziennik, Wierzbiciec 3, zdg 64 706

Mieszkanie
czteropokojowe słoneczne, Górna Wilda III, m. 6, zdg 64 556

Trzypokojowe
meblami, powód wyjazd, zgoda gospodarza, śródmieście, urzędnikom. Oferty Kurjer Poznań, zdg 64 789

Dwupokojowe
wydzierżawie w nowym domu. Inform. Wierzbiciec 66, m. 2, godz. 18—19, zdg 64 711

Dwupokojowe
piec kuchnia w Puszczykówa na stałe solidnemu lokatorowi wynajmie. Zgłoszenia Puszczykówa 47, zdg 64 721

5-cio pokojowe
w centrum dla lekarza adwokata, dentysty od zaraz do wynajęcia. Poważne zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 64 725

7 pokoi
słonecznych spokojnych śródmieście poważnemu refleksantowi za gwarancja wynajmie właściciela. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 64 723

6 pokojowe
frontowe, słoneczne, pięknie położone Aleje Marcinkowskiego dla lekarza adwokata wynajmie gospodarz. Zgłoszenia tylko poważne do Kurjera Poznańskiego zdg 64 722

Mieszkanie
2 pokoje, kuchnia wydzierżawie. Zgłoszenia ul. Marcełńska 6 od 5 do 7, zdg 64 829

Trzypokojowe
komfort, Górczyn, Bosa 19, gospodarz, zdg 64 826

Pokój
kuchnia 18 zł miesięcznie 2 lata zgóry, Kościelna 4, Papier, zdg 64 870

Pięciopokojowe
centrum 180 miesięcznie, „Domus“, Plac Wolności 14 a, zdg 64 931

9 SZUKA MIESZK.
Prawnik
na państwowej posiadzie szuka mieszkania dwupokojowego, — komfort, Warunki Kurjer Poznański zdg 64 197

Niekrepujący
2 pokoje puste centrum, wejście klatki schodowej od gospodarza zaraz poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 217

Mieszkania
3—4 pokojowe poszukuje Plac rok zgóry i remont. Oferty cenę Kurjer Poznański ng 5 418

3—4 pokojowe
poszukuje od 1. 10. centrum. Czynsz zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 637

Poszukują
2 lub 3 pokoje z kuchnią od zaraz, Centrum lub okolica Wildy, Czynsz zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 645

Mieszkania
2—3 pokojowe szuka urzędnik skarbowy, Okolica Jeźyc, Wierzbiciec płaci pół roku zgóry, — Oferty cena Kurjera Poznań, zdg 64 656

3 pokojowego
nie wyżej II. piętro, elektryczność łazienka pokój dziewczyny, górna część miasta poszukuje od gospodarza bezdzietne małżeństwo Czynsz miesięczny. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 765

Składu
małego pokojem kuchnią lub mieszkaniami 2—3 pokoi centrum poszukuje zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 298

2—3
pokoje z kuchnią poszukuje Jeźyc od gospodarza, Zgłoszenia Kurjer Poznań, zdg 64 713

3—5
pokojowego z przynależnościami zaraz lub później, bliżej centrum lub dworca poszukuje, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 843

Mieszkania
3 pokojowego z łazienką poszukuje Oferty Kurjer Poznański ng 3 373

Poszukuje
pokoiu kuchnia zaraz wprost gospodarza, cena 30 zł pół roku zgóry lub 1 pokoiu. Oferty Kurjer Poznań, zdg 64 888

10 ZAMIANA MIESZKANIA
Zamienie
2 pokoje z kuchnią na 2 lub 3 pokoje. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 648

Dwupokojowe
I. śródmieście, na 3—4, Zgłoszenia Kurjer Poznań, zdg 64 909

11 POKOJE UMEBL.
Fredry
6, — 6, zdg 64 503

Małżeństwu
kulturalnemu pokój Matejki 60, mieszkanie 3 od 5—7, zdg 64 134

Matejki 60, mieszkanie 3
komfortowe pokoje Informacje od 5—7, zdg 64 133

Mały
pokój umeblowany, zaraz lub później. Za Grobla 5, m. 4, zdg 64 730

Niedrogo
utrzymaniem — bez Wierzbiciec 58 — 1, zdg 64 137

Pokoik
parterowy tani podwórzowy — Działynskich 11, mieszkanie 19, zdg 64 244

Wspólny
dwom panom lub jednemu Rom. Szymańskiego 2 m. 3, zdg 64 273

Słoneczny
czysty, elektryczność, Kwiatowa 6, m. 8, zdg 64 199

Niekrepujący
jednosobowy odnowiony, Mickiewicza 2125, mieszkanie 1, zdg 64 349

Frontowy
elektryczność, Niegoleskich 2, m. 5, zdg 64 564

Pokój
klatki solidnemu elektryczność, Kanałowa 16, m. 8, zdg 64 553

Pokój
Łakowa 7, m. 9, zdg 64 537

Obok Zamku
pokój studentkom, Składowa 12, m. 9, front, zdg 64 615

Pokój
frontowy, jednosobowy, elektryczność, Matejki 44, mieszka. I, zdg 64 617

Pokój
Śniadeckich 22, m. 1, zdg 64 620

Dwuosobowy
Skryta 1, mieszka. 5, zdg 64 623

Mickiewicza
29 — 6, dwuosobowy utrzymaniem bez telefon, zdg 64 624

Centrum
dwuosobowy, Józefa 9 a, mieszkanie 6, zdg 64 627

Słoneczny
czysty, elektryczność, Patrona Jackowskiego 15, m. 7, zdg 64 581

Pani
pokój z utrzymaniem lub częściowo Słowackiego 8, piaty dzwonek, zdg 64 583

Słoneczny
niekrepujący, Piotra Wawrzyńska 41, m. 33, zdg 64 580

2 pokoje
łącznie z meblami lub bez do wynajęcia, obejrzeć 2—3, Aleje Marcinkowskiego 21, m. 6, zdg 64 571

Pokój
Jeżycka 35, m. 5, zdg 64 569

Dwuosobowy
Wielka 18 — 14, zdg 64 633

Umeblowany
pokój, Małeckiego 33, I. prawo, zdg 64 641

Niekrepujący
elektryczność, Stroma 7, m. 7, zdg 64 643

Prusa
2, m. 8, pokój, zdg 64 650

Pokój balkonowy
ładnie umeblowany zaraz do wynajęcia, Wierzbiciec 3, mieszkanie 7, zdg 57 758

Pokoje
umeblowane ciepłe, Fredry 4, II, zdg 64 679

Ładny
czysty odnowiony elektryczność centralne ogrzewanie łazienka tania, Śniadeckich 23, wysoki parter, lewo, zdg 64 766

Elegancki
duży, frontowy, zaraz, Poczta 21, m. 4, zdg 64 673

Inteligentnym
Czesława 16a, wysoki parter, — prawo, zdg 64 672

Romana
Szymańskiego 9, mieszkanie 7, zdg 64 662

Pokój
Spokojna 25, III, 18, zdg 64 661

Elegancki
niekrepujący, telefonem, Plac Nowomiejski 3, I. prawo,

Pokój
jednoosobowy, Garnarska 10 — 4.
zdg 64 674

Pokój
Wysoka 1, miesz. 1, zdg 64 729

Kraśińskiego
13, mieszkanie 15, I, zdg 64 727

Młyńska
12a, mieszkanie 10, zdg 64 864

Klatki
jedno- dwuosobowy, Grunwaldzka 20b, m. 9, zdg 64 863

Małżeństwo
frontowy tania Grobla 20a, m. 3, narożnik Mostowej, zdg 64 862

Frontowy
dla dwóch panów, Wierzbiciec 13, m. 4, zdg 64 856

Pokój
duży 2 osobom zaraz, Kantaka 5 m. 7, zdg 64 853

Pokój
meblowany do wynajęcia, Wierzbiciec 30, m. 23, zdg 64 851

Inteligentnym
Grunwaldzka 13, m. 10, zdg 64 850

Dwuosobowy
łazienka i telefonem, Sw. Wojciech 16 m. 5, zdg 64 849

Dwuosobowy
Kraszewskiego 8 II, prawo, zdg 64 844

Pokój
Szkoła 9, mieszkanie 3, zdg 64 840

Dwuosobowy
utrzymaniem bez, Grottera 2, m. 2, zdg 64 839

Pocztowa
narożnik Kramarskiej 19/20 m. 8, Pokoje, łazienka, centralne, utrzymaniem, bez, zdg 64 836

Frontowy
Za Bramką 12a, m. 6, zdg 64 832

Romana
Szymańskiego 4 — 7, bez pościeli, zdg 64 831

Niekrepujący
Łakowa 13, m. 5, zdg 64 929

Pokój
Piotra Wawrzyniaka 43, m. 4 (z Bukowskiej), zdg 64 827

Kraśińskiego
14, miesz. 4, zdg 64 825

Panom
Wszystkich Świętych 8, m. 2, zdg 64 807

Niekrepujący
elegancki, elektryczność na 1 lub dwie osoby, Wielkie Garbary 39, mieszkanie 7, rg 3 307

Frontowy
słoneczny, elektryczność, Woźna 14 b, mieszkanie 18, rg 3 304

Frontowy
czysty, miły, Długa 4, miesz. 10, zdg 64 942

Paniom
ładny czysty, elektryczność, Słowackiego 34, m. 10, zdg 64 893

Utrzymanie
dobra, czysty, słoneczny, Różana 4a, m. 21, zdg 64 890

Elegancki
zaraz — utrzymaniem — bez, Cieszkowskiego 9, m. 8, zdg 64 886

Kraszewskiego
19 — 10 utrzymaniem — bez, zdg 64 881

Pokoik
komfortowy (utrzymanie) Matejki 39, m. 7, zdg 64 927

Półwiejska
2-6 (utrzymaniem) dwuosobowy, jedno, pianino, zdg 64 925

Frontowy
słoneczny, czysty, Grunwaldzka 13, m. 6, zdg 64 922

Pokój
Rzeczypospolitej 8, mieszkanie 11, zdg 64 918

Czysty
panu, Jackowskiego 30, m. 9, zdg 64 917

Słoneczny
czysty z utrzymaniem bez, dla inteligentnych panien, Jackowskiego 21, m. 11, zdg 64 916

Frontowy
słoneczny, jedno- dwuosobowy, — elektryczność, łazienka, Ogrodowa 13, II, 5, zdg 64 915

Inteligentnym
Wielkie Garbary 33, II piętro, zdg 64 914

Parterowy
centralne, elektryczność od 15, 9, Mickiewicza 34, m. 5, zdg 64 912

Dwuosobowy
Śniadeckich 7, m. 3, zdg 64 900

Jedno
dwuosobowy utrzymaniem — bez, Stroma 26, miesz. 11, zdg 64 883

Przyjeźdnym
niekrepujący elegancki pokój — także małżeńskie odda Małeckiego 11, mieszkanie 9, zdg 64 882

Słowackiego
64 I, lewo, dwuosobowe, zdg 64 879

Pokój
łazienka 19, miesz. 10, zdg 64 877

Pokój
obiadami centralne, Matejki 63, mieszkanie 1, zdg 64 876

Dwuosobowy
Orzeszkowej 5, Pawliczak, zdg 64 874

Słowackiego
39 — 10, zdg 64 871

12
wspólny panience, Ślusarska 7, 21, zdg 64 868

12 SZUKA POKOJU

Prof. gimn.
(małżeństwo) poszukuje pokoju z urządzeniem kuchni, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 843

Małżeństwo
2 starszymi dziećmi do 30 — szuka pokoju, Oferty Kurjer Pozn. zdg 64 842

Pokoju
pani starsza, spokojna może się zająć jakiegokolwiek pracą, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 613

Pokoju
próżnego nie wyżej III, Łazarz, Śródmieście na cicha pracownie, samotna, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 628

Student
niekrepującego, elektryczność opal, Oferty szczegółowe Kurjer Poznański zdg 64 631

Pokoju
małego szuka pani do 25 zł tylko frontowego, możliwe centrum, Oferty Kurjer Pozn. zdg 64 594

Jeden
duży lub dwa mniejsze urządzeniem kuchni, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 639

Pani
próżnego pół roku zgóry, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 668

Student
poszukuje zaraz pokoju śródmieściu dobrem utrzymaniem, Oferty Kurjer Pozn. zdg 64 657

Studentka
szuka taniego pokoju, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 696

Pokoju
czystego, centrum do 35 zł, zaraz, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 841

Dwa
pokoje, całkowite utrzymanie dwóch studentek przy rodzinie, Oferty Kurjer Poznański portj. 573

Studentka
poszukuje pokoju pianinem, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 930

Próżne
2 pokoje używalności kuchni, łazienki intel., małżeństwo 1 X, 33, Oferty Kurjer Pozn. zdg 64 935

Akademik
solidny poszukuje naskroś czystego małego pokoju, Cena przystępna Alfons Wawrzyniak Tuchola, Pomorze, zdg 64 907

13 LOKALE

Lokale
handlowe przemysłowe na biura, Deierling, Szkoła 3, rg 3 363

Poszukuje
zaraz sklepu do owoców i mieszkanie 1-2 pokoi kuchnia, Oferty Kurjer Pozn. zdg 64 887

14 DZIERŻAWY

Sadów owocowych
poszukuje celem zadzierżawienia lub zakupu owoców, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 290/31

Ubikacja fabryczna
z motorem, nadająca się na wyroby drzewne, metalowo-mechaniczne lub chemiczne, wolna, — Górczyńska 14, dg 1 014

Piekarnia
w mieście na dobrych warunkach zaraz do wydzierżawienia, Zgłoszenia Agencja, Pniewy, 5433/4

Szukam
ubikacji sklepowych na rozlewnie i stajnie, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 573

Składu
szukam na cukierki, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 842

15 LETNISKA I UZDROWISKA

Rabka
pensjonat „Helios”, komfortowy, otwarty cały rok z oddziałem dla dzieci, Ceny przystępne, Piechocka, Rabka, telefon 70, ng 4 931

Parcele
pod wille 1800 kwm, Bukowina Podhale sprzedam gotówka 2000, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 733

16 OSOBISTE

Uniwersalny
krem „Ortidal” usowa niezawodnie zastarzałe plamy, pieki, przysusze, kaszke podskórna, leżaje suche, wargy, zmarszczki, Dowodem entuzjastyczne podziękowania zdg 64 391

Za
długi żony Heleny Mikołajewskiej córki jej Wandy Smełalskiej i syna Feliksa nie odpowiadam, Julian Mikołajewski, Rynek Śródecki 7/8, zdg 64 603

21 ZGUBY

Portfel
z dokumentami zgubiono, Oddawca wynagrodze, Dziamański, Polna 4, zdg 64 567

Parasol
damski, granatowy zgubiono wczoraj stajon mecz, Łaskawego znalazcę upraszam zwrót, Dąbrówki 1/15, zdg 64 703

Kto
raz spróbuje, stale korzysta, — Obuwie oraz wszelkie reparacje wykonuje się pierwszorzędnie po bajejnie niskich cenach, — „Pracownia Obuwia”, Rzeczypospolitej 2 (filia Przemysłowa 3) zdg 64 691

Bardzo dobre
obiady, również jarskie, Rzeczypospolitej 9, m. 4 I pr., zdg 64 701

Żeńskie Kursy Techniczne
(bdowlane), Poznań, Kraszewskiego 17, m. 15, Przygotowanie średnie (pięcioklasowe), Początek 18 września, Pr 4 193-56.331

Poznańskie Kursy Budownictwa
Kraszewskiego 17, m. 15, P 4 192-56.330

Rządca gospodarczy
odpowiednia praktyka obeznaną całkowicie prowadzeniem, kierowaniem gospodarstwa, księgowości, sekcją, dobre świadectwo, referencje szuka posady samodzielnej lub pod okólną dyspozycją od października, Mułczyński, Poznań, Wodna 17/18 — 7, Pg 4461-56.395

Posługaczka
szuka posługi praniem, centrum, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 837

Dziewczyna
uczciwa spokojna z gotowaniem szuka posady zaraz lub 1. 10, — Oferty Kurjer Pozn. zdg 64 823

Ogrodnik
wiek średni, wykwalifikowany szuka posady jako żonaty lub samotny, Posiada dobre, długoletnie świadectwo, P. Sempiński, Grodzkiej, Włk., Zbaszyńska 22, zdg 64 811

Sierota - prawnik
w sytuacji bez wyjścia poszukuje jakiegokolwiek pracy najchętniej korepetycji bodaj za mieszkanie i utrzymanie tylko, Wyjeździe również ewentualnie prosi o starą garderobę czy inną pomoc, Łaskawo zgłoszenia przyjmują A. Antczak, p. Inowrocław ul. Przystań Dom Parafialny dla Antoniego W., zdg 64 467

Fryzjer
dzielny wodna ondulacja, karta ziemieślnicza szuka posady, Oferty „Fryzjer” Agencja Guhr, Ostrów, Zdunowska, zdg 64 089

Ogrodnik
lat 27, specjalista wamzynnik, kwaciaraż, plantacji szparagowej warzywnictwie, leśnictwie, zna dobrze obsługę pałacowa, poszukuje posady zaraz lub 1. 10, Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 64 558

Dziewczyna
uczciwa szuka posady do wszelkiej pracy oprócz samodzielnego gotowania od 15, 9, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 555

Praczką
szuka prania, Maciejewska, Tylna Chwałiszewo 25, m. 2, zdg 64 554

1 000 zł
pożyczki dam za posadę biurze lub przemysłu, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 552

Ogrodnik
żonaty z dzieckiem lat 31, kwalifikowany w leśnictwie, dobry myślny, tresura psów, pszczelarz, służący pałacowy szuka posady zaraz lub później, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 548

Wychowawczyni
treblanka, język niemiecki, kochająca dzieci, dobrą referencjami poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdg 64 544

Uczciwa
dziewczyna wiejska gotowaniem poszukuje posady najchętniej 2 osob, 15, Oferty Kurjer Pozn. zdg 64 541

Wychowawczyni
dzieci do niemowlecia lub 2 dzieci, przyjmie posadę zaraz lub od 1. 10, Kubisiówna, Lutogńiew, pow. Krotoszyń, ng 5421

Kucharka
poszukuje dobrem gotowaniem, zimny bufet, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 610

Nauczycielka
domowa szuka posady Oferty Kurjer Poznański zdg 64 618

Dziewczyna
uczciwa do wszystkiego poszukuje posady od 15 lub 1, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 619

Bufetowa
z dłuższą praktyką, dobrem świadectwem, znająca „Express” szuka posady, Miejscość obywatelna, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 626

Posługaczka
do samotnej osoby poszukuje posady, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 630

Panienska
poszukuje posady ekspedjentki do piekarni, pensja 15 do 20 zł, kaucja, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 596

Elewka
roczna praktyka poszukuje posady jako początkująca gospodyni, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 593

Posługi
poszukuje z praniem, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 608

Panienska
do dzieci lub do prac domowych od zaraz szuka posady, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 601

Gospodyni
kucharka dobre świadectwo poszukuje posady od 15 lub 1, — Oferty Kurjer Poznański zdg 64 576

Służąca
do wszystkiego szuka posady zaraz lub później, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 570

Rządca
gospodarzy kawaler sześćletnia praktyka, dobre polecenia, dzielny fachowiec, nawskroś sumienny, poszukuje na skromnych warunkach posady, Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 64 602

Panna
inteligentna, lat 19, poszukuje jakiegokolwiek posady do dzieci lub wszystkiego, Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 64 605

Sierota
poszukuje posady, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 607

Sensacyjne zawody lekkoatletyczne

XIII biegu Kurjera Poznańskiego

z okazji odbędą się w niedzielę, dnia 17 b. m. o godz. 11-tej na Stadjonie Miejskim.

Startują: Stanisława Walasiewiczówna mistrzyni świata i olimpijka w sensacyjnym pojedynku w biegach na 60, 100 i 800 mtr. z rekordzistką świata na 1000 mtr. Czeską Zdenką Koubkovą o nagrodę „Ilustracji Polskiej” rekordzistka świata w dysku Jadwiga Wajsówna o nagrodę „Wielkopolanina”

Pierwsze międzyczelnicowe lekkoatletyczne zawody Sokole Pomorze-Wielkopolska o nagrodę „Orędownika” Bilety w przedsprzedaży nabywać można w firmach: „CAMERA”, Fr. Ratajczaka i DOM SPORTOWY, św. Marcin. **Wstęp na Stadjon już od 50 groszy**

22 ROZMAITE

Akuszarka
Kleinwächterowa, Poznań centrum, ulica Romana Szymańskiego 2 pierwsze piętro lewo, drugi dom od placu Światokrzyskiego, zdg 41 106/7/8

Siwmy włosom
przywraca kolor „Axela”, Regenerator 3, — zł. J. Gadebusch — Nowa 7, ng 5381

Płótna — madapolamy
Nansuki Batory, zefiry popeliny jedwabne flanele — oraz wszelkie materiały bielzone każdą szerokością i gatunku w wielkim wyborze, po cenach nietylko niskich poleca Fabryka Bielizny Dom Piłceń J. Schubert Wrocławska 3, Wyprawy gwarantowane, inletry wszelkich szerokościach i kolorach, Pg 3 718-33.32

Ciała
sweđenje oraz wszelkiego rodzaju wyrzuty skórne usowa krem Lain-Age (z kogutkiem), Idealny nieszkodliwy kosmetyk usuwający wady naskórka ng 4 513

Kosmetyczna Szkoła
„Nowoczesna” Stefana Artymińskiego, Warszawa, Nowy-Swiat 26, Zapisy na czteromiesięczny kurs dający prawo otwarcia gabinetu — trwają, Programy bezpłatnie, ng 5 332

Wierz
mi, znam Twoją przyszłość, Nie zwlekaj, Sw. Marcin 34, m. 5, — Wróżka ze Spokojenej zdg 63 783

Wróży
słynna chiromantka z Warszawy, bawiaca przejazdem przyjeżdża cały dzień, Piekary 20/21, 5, zdg 63 806

Obiady
smaczne na masle także z odnośzeniem 80 groszy, Poplińskich 7, m. 9, zdg 64 616

Dam
dziecko na własne, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 590

Chiromantka
przyjeżdża przepowiednie powołanie życia, Za Grobla 6, m. 5, zdg 64 579

Porady
stała kontrola uzbudzenia bezpłatnie Zakład dentystyczny, Różana 22, początek Włdy, 9—1, 5—7 święta 9—11, zdg 64 572

Sławny chiromant w Poznaniu
R. Morawski-Calvini, znany ze swoich trafnych porad, ogłoszony przez radio przybył na usilne prośby znajomych, Przepowiada przyszłość z rysów twarzy oraz z linii rak, Przyjmuje codziennie od 9—1 i 9—9 w Hotelu „Monopol”, pokój 8, zdg 64 709

Kuśnierka
szyje nowe futra, modernizuje stare wypadają jak nowe, w domu poza domem, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 659

Oficerskie
buty pierwszorzędnie wykonuje specjalista „Pracownia Obuwia”, Rzeczypospolitej 2, (filia Przemysłowa 3), zdg 64 692

Współniczki
poszukuje pani — towarzystwa, niezamężna, celem założenia i wspólnego utrzymywania mieszkania w Poznaniu Osoby kulturalnej, na stanowisku — bez mebli, z kapitałem 2-3 tys. złotych, Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 64 812

Kuchmistrzini
poleca się na bale, wesela lub zastępstwo z dobrem gotowaniem i pieczeniem ciast, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 939

Domy
dwa handlowe, dochód 18.500, nieobciążone, zamienić na majątek, Słodowski, Grudziądz Plac 28, ng 5 167

25 MUZYKA

Gruntowne
lekcje gry fortepianowej Wodna 8, — Pianistka dyplomowana Maria Szczerbińska — Popisy, — zdg 63 349

Strojenia
korekty fortepianów wykonuje fachowo tania mistrz budowy fortepianów K Drygas Podgórna 10 a mieszkanie 3, zdg 62 680

Gry
fortepianowej udzielam fortepian do ćwiczeń, Zofia Wesolowska, Kopernika 8, zdg 64 731

Bezpłatnie
udziela lekcji gry fortepianowej zdolnej uczennicy — niowi Pierwszeństwo posiadającym początki, Oferty Kurjer Pozn. zdg 64 787

26 ROZRYWKA

Miły
wieczór spędzisz w „Londyńskiej” Masztalarka 8, koncert artystyczny, zdg 64 845

Colosseum
św. Marcin 65, Film na czasie! „Jemiec Wojenny” (Axela), Prawdziwe oblicze Niemiec w czasie wojny światowej, Pg 4 453-27,42

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia o 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Rządca gospodarczy
samotny w sile wieku doskonale swym zawodzie szuka posady każdego czasu, Zgłoszenia uprasza się Wasioki, Naktło n/Notecia Podgórna 4, zdg 64 168

Czuwania
przy chorych na noce przyjme, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 150

Wiedienka
przynależność polska) — pierwszorzędna w kuchni i gospodarstwie szuka zajęcia przez dzień na skromnych warunkach, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 327

Młody
pomocnik zegarmistrzowski, własnymi narzędziami, pewny swym zawodem poszukuje posady, E. Gronck, Wronowy, powiat Mogiło, zdg 64 211

Praktykantka
inteligentna do biura szuka posady, Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 64 344

Starsza osoba
kochająca dzieci przyjmie posadę jako wychowawczyni, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 470

Panienska
inteligentna, poszukuje posady ekspedjentki-bufetowej, albo kondycji zaraz lub później, Oferty Kurjer Pozn. zdg 64 816

23 OZENKI

Szatynka
lat 20, inteligentna, posiadająca 8 tysięcy i wyprawę poszukuje znajomości panów, Cel matrymonialny, Urzędniczy mała pierwszeństwo, Rzecz traktuje się poważnie, Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 64 700

Kawaler
lat 24, blondym, przystojny, poznańskie, niezależna panina, cel matrymonialny, Oferty Kurjer Pozn. zdg 64 822

24 NAUKA

Szkoła Tańców Średzińskiego Strzelecka 3
kurs początkujący 15, zdg 64 932

Kursy angielskie Towarzystwa Polsko - angielskiego
Wpisz i początek kursów: 14-go września VI, Szkoła Powszechna św. Marcin 35, godz. 6 popoł., Pg 4338-56.353

Osoba
udzielająca francuskiego potrzebna, Adres Kurjer Poznański zdg 64 604

Potrzebna
pomoc matematyki i fizyki dla maturzysty, gimnazjum klasycznego, Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 64 680

Kursy angielskiego
dla dorosłych i dzieci rozpoczyna profesor Krajewski, Plac Działowy 6, mieszkanie 5, zdg 64 795

Korepetycji
za pokój udziela, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 768

25 MUZYKA

Gruntowne
lekcje gry fortepianowej Wodna 8, — Pianistka dyplomowana Maria Szczerbińska — Popisy, — zdg 63 349

Strojenia
korekty fortepianów wykonuje fachowo tania mistrz budowy fortepianów K Drygas Podgórna 10 a mieszkanie 3, zdg 62 680

Gry
fortepianowej udzielam fortepian do ćwiczeń, Zofia Wesolowska, Kopernika 8, zdg 64 731

Bezpłatnie
udziela lekcji gry fortepianowej zdolnej uczennicy — niowi Pierwszeństwo posiadającym początki, Oferty Kurjer Pozn. zdg 64 787

26 ROZRYWKA

Miły
wieczór spędzisz w „Londyńskiej” Masztalarka 8, koncert artystyczny, zdg 64 845

Colosseum
św. Marcin 65, Film na czasie! „Jemiec Wojenny” (Axela), Prawdziwe oblicze Niemiec w czasie wojny światowej, Pg 4 453-27,42

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia o 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Rządca gospodarczy
samotny w sile wieku doskonale swym zawodzie szuka posady każdego czasu, Zgłoszenia uprasza się Wasioki, Naktło n/Notecia Podgórna 4, zdg 64 168

Czuwania
przy chorych na noce przyjme, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 150

Wiedienka
przynależność polska) — pierwszorzędna w kuchni i gospodarstwie szuka zajęcia przez dzień na skromnych warunkach, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 327

Młody
pomocnik zegarmistrzowski, własnymi narzędziami, pewny swym zawodem poszukuje posady, E. Gronck, Wronowy, powiat Mogiło, zdg 64 211

Praktykantka
inteligentna do biura szuka posady, Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 64 344

Starsza osoba
kochająca dzieci przyjmie posadę jako wychowawczyni, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 470

Panienska
inteligentna, poszukuje posady ekspedjentki-bufetowej, albo kondycji zaraz lub później, Oferty Kurjer Pozn. zdg 64 816

23 OZENKI

Szatynka
lat 20, inteligentna, posiadająca 8 tysięcy i wyprawę poszukuje znajomości panów, Cel matrymonialny, Urzędniczy mała pierwszeństwo, Rzecz traktuje się poważnie, Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 64 700

Kawaler
lat 24, blondym, przystojny, poznańskie, niezależna panina, cel matrymonialny, Oferty Kurjer Pozn. zdg 64 822

24 NAUKA

Szkoła Tańców Średzińskiego Strzelecka 3
kurs początkujący 15, zdg 64 932

Kursy angielskie Towarzystwa Polsko - angielskiego
Wpisz i początek kursów: 14-go września VI, Szkoła Powszechna św. Marcin 35, godz. 6 popoł., Pg 4338-56.353

Osoba
udzielająca francuskiego potrzebna, Adres Kurjer Poznański zdg 64 604

Potrzebna
pomoc matematyki i fizyki dla maturzysty, gimnazjum klasycznego, Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 64 680

Kursy angielskiego
dla dorosłych i dzieci rozpoczyna profesor Krajewski, Plac Działowy 6, mieszkanie 5, zdg 64 795

Korepetycji
za pokój udziela, Oferty Kurjer Poznański zdg 64 768

Dziewczyna
gotowaniem bez prania poszukuje posady. Złogzenia Kurjer Poznański zdg 64 589

Polecam urzędniaka
gospodarczego kawalera, szkoła rolnicza, dłuższa praktyka, który dłuższy czas pracował u mnie, pod ogólną lub ścisłą dyspozycją. Złogzenia Kurjer Poznański zdg 64 638

Posługi
z poleceniem poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 638

Uczciwa
sierota poszukuje posady na cały dzień. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 732

Służąca
z gotowaniem do wszystkiego. Pracowała uczciwa szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 761

Dziewczyna
czysta, uczciwa z dobrym gotowaniem poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 698

TEATRY

Poznań, czwartek, 14. 9.

TEATR POLSKI: — Dziś: „Jak się wzbogacić”, gościnny występ Roberta Boelkiego.

TEATR WIELKI: — Dziś: z okazji Wszechrówniankiego Zjazdu Lekarzy opera „Straszny Dwór”.

TEATR NOWY: Dziś teatr nieczynny z powodu próby generalnej z komedji „Kobiety i interesy”.

Piątek, 15. 9. „Kobiety i interesy”, premiera Występ Marji Gelli.
Sobota, 16. 9. „Kobiety i interesy” występ Marji Gelli.

„TEATR ZA 50 GROSZY”: „Podróż po Warszawie”.
Piątek, 15. 9. „Podróż po Warszawie”.

Bydgoszcz, czwartek, 14. 9.

TEATR MIEJSKI: „Zoneczka z Variete”.

Piątek, 15. 9. Przedstawienie zawieszono.
Sobota, 16. 9. o godz. 4: Akademia Batorego i Sobieskiego.

Sobota, 16. 9. o godz. 8: „Mademoiselle”, premiera ostatni występ p. Jadwigi Koreckiej, rzed wyjazdem na stałe do Poznania.

Niedziela, 17. 9. o godz. 4: „Zoneczka z Variete”.
Niedziela, 17. 9. o godz. 8: „Mademoiselle”.

KINA

Poznań, czwartek, 14. 9.

APOLLO: „Uśmiech szczęścia”

CORSO: „Krew na morzu” i „Podwójna gra”.

COLOSSEUM: „Jeniec wojenny” (Axela).

METROPOLIS: „Złoty książę”.

ORZEL: „Wielkomięskie ulice” i „Riff nareszcie sam”.

ODEON: „Pod dachami Paryża”.

PROMIEN: „Pat i Patachon” i „Księżniczka Dunaju”.

RENAISSANCE: „Cudotwórca”.

SFINKS: „Dlaczego zgrzezyliśmy”.

SLONCE: „Zdobycie cię muszę”.

TECZA: „Kongres tańczy”.

WILSONA: „Moskwa bez maski”.

Bydgoszcz, czwartek, 14. 9.

APOLLO: „Małżeństwo dla opinji”.

BAŁTYK: „Karząca dłoń” i „Niebezpieczny romans”.

KRYSTAL: „Dzielny wojak Szejwk” i „Ostatnie pelikany Europy” i nowy tygodnik Focha.

MARYSIENKA: „Mąż z urrojenia” i „Bezdomni”.

REWJA: „Hotel studentów” i „Niewolnica Szełka”.

SLONCE: polski film „Straszna noc” na tle powieści Marczyńskiego.

Ogrodnik
lat 22, dzielnym w swym zawodzie, z 7-letnią praktyką poszukuje posady od 1. 10 lub później Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 64 669

Sierota
poszukuje posady na cały dzień lub na popołudnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 666

Kuśnierka
szuka pracy Oferty Kurjer Poznański zdg 64 707

Inteligentna
panienka, wykształcenie gimnazjalne muzyczne, znajomość gospodarstwa domowego, szyć i robótce poszukuje posady do samotnej osoby. Oferty pod adresem M. St. Szamarzewskiego 2. m. 3. zdg 64 860

Krawcowa
domowa szuka pracy krój bardzo dobry, płaszcze, syst. krawiecki. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 690

Polecam
gospodynię, wychowawczynię, pokojową. Lewandowska. Aleje Marcinkowskiego 16 zdg 64 775

Pracznica
poszukuje prania, pierze dobrze i tanio. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 771

Dobrze
polecona pielęgniarka szuka posady do noworodka. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 866

Osoba
w średnim wieku, znajdująca się w krytycznym położeniu, znająca wszelkie prace domowe szuka posady. Okolica obojetna. Złogzenia Kurjer Poznański zdg 64 865

Służąca
gotuje szuka posady. Złogzenia Kurjer Poznański zdg 64 847

Panienska
z dwuletnią praktyką szuka posady drugiej książkowej na większym majątku — ewentualnie jako samodzielna na mniejszym. Złogzenia M. Dudekówna, Wolsztyn, ul. 5 Stycznia 48, m. 1. zdg 64 809

Inteligentna
panienka z praktyką znająca szyć szuka posady do dzieci lub wyrocznia pani domu. Złogzenia G. Dumalska-Główna, Wolsztyn, ul. 5 Stycznia 48, zdg 64 808

Uczciwa
dziewczyna poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 3 363

Kuchmistrzini
poszukuje odpowiedniej posady w hotelu lub restauracji zaraz lub 1 października. Złogzenia Kurjer Poznański zdg 64 938

Chelewarz
samodzielny poszukuje posady, najchętniej w lepszej pracowni. Łaskawe zgłoszenia Rocoziński, Leszno, Synagoga 1. ng 5 437

Kucharka
starsza poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 892

Kucharka
szuka posady samodzielnej lub do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 885

Bezintersownie
przyjmię inteligentna panienka posade od zaraz w biurze dla praktyki. Złogzenia Kurjer Poznański zdg 64 926

Poszukuje
posady za utrzymanie i spanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 911

Pracznica
czysta uczciwa szuka prania. Koscielnia 10, mieszk. 2. zdg 64 878

Panienska
uczciwa, czysta poszukuje posady do dzieci z szyć od 15 lub 1. Oferty Kurjer Poznański zdg 3 381

Maszynistka
z znajomością wszelkich manipulacji biurowych szuka posady. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 64 867

Szofer
sumienny, trzeźwy dobrymi świadectwami dyplom czerwony poszukuje posady od 1. 10. na majątku. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 866

Ślązak
lat 20, przystojny, inteligentny, dobry śpiewak, biurowiec, szuka jakiegokolwiek posady. Miejsowość obojetna. Prosi o ewentualne zaopiekowanie się nim, gdyż jest sierota. Łaskawe zgłoszenia uprasza Kopeć Józef, Królewska Huta, Poste-Restante. zdg 63 893

Rutynowana bilansistka zakładu książkowego
reguluje zaległości zestawia bilanse poszukuje posady, chętnie godzinowo. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 581

Biurowa - kasjerka
41. praktyki w przemyśle drzewnym szuka posady, miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 636

Elew
gospodarczy poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 171

Handlowiec
biuralista poszukuje posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 64 170

Kucharka
z dobrym gotowaniem i pieczeniem poszukuje posady najchętniej do bezdzietnego państwa lub do księdza świadectwa długoletnie i ukończonej szkoły gospodarczej poszukuje posady od 15. 9. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 64 163

Kucharka i pokojowa
poszukują dobrej posady ze świadectwami dobrymi od 15. 9. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 64 162

Technik
dentystryczny biegły w zlocie i kauczuku poszukuje posady. — Złogzenia Kurjer Poznański zdg 64 161

Inteligentna
Niemka szuka posady do dzieci, może też udzielać lekcji fortepianu. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 64 154

Biegła książkowa
język polski niemiecki pisze na maszynie, zaufana bystra, przyjmie posade za utrzymanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 151

Panienska
z prowincji, szyć, robotki, muzyka szuka zajęcia do dzieci towarzyszywa, wyrocznia pani, najchętniej wieś. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 195

Przychodnia
z gotowaniem poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 145

Rok zał. 1910 Rok zał. 1910
FUTRA FUTRA
wszelkiego rodzaju wykonuje najsolidniej, elegancko i tanio. Znany krój pierwszorzędną.
MARIAN PŁAWIŃSKI. Poznań Plac Nowomiejski 6 a
Pg 4 460-56.402

Chcę
wyczyć się szyć. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 306

Dziewczyna
Łódzianka samodzielna długoletnimi świadectwami poszukuje posady lub posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 272

Osoba
rzetelna, pracownia poleceniem szuka posady do południa do wszystkich prac. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 254

Małopolanka
w charakterze służącej z dobrymi świadectwami poszukuje posady zaraz lub do pierwszego z gotowaniem i do wszystkich prac. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 253

Poszukuje
posady jako początkujący ekspedient, branza obojetna, wykształcenie gimnazjalne. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 187

Panienska
szuka posady jako początkująca, najchętniej do biura. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 200

Dziewczę
poszukuje jakiegokolwiek posady lub do posytek. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 248

Niania
szyciem poszukuje posady do dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 246

Dziewczyna
pracownia poszukuje posady raz lub dwa w tygodniu. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 338

Posługi
szukam dwa razy w tygodniu, polecenie dobre. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 334

Z kaucją
poszukuje posady woźnego, stróża garderobianego. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 331

Dziewczyna
poszukuje posady zaraz lub 15-go. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 310

Student prawa
szuka jakiegokolwiek zajęcia — ewentl. za utrzymanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 367

Książkowy
bilansista korespondent polskoniem. język, długoletnia praktyka poszukuje posady 1. 10. w handlu przem., spółdzielni lub majątku. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 360

Kuśnierz
dameki, zdolny szuka pracy w dom. poza. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 395

Pomocnik
piekarsko - cukierniczy, dobrymi świadectwami poszukuje posady od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 356

Uczciwa
pracownia poszukuje posady z praniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 520

Dziewczyna
z dobrym gotowaniem, dobrymi świadectwami poszukuje od 15 posady w lepszym domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 800

Dziewczyna
szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 351

Młodsza
dziewczyna poszukuje posady do prac domowych lub niemowlęcia. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 489

Kucharka
poszukuje posady, dobrym gotowaniem do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 881

Młoda
poszukuje posady zaraz wszelkiej pracy. Dobre świadectwa. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 374

Były
techniczny pracownik pocztowy, lat 30 poszukuje pracy portiera woźnego inkasenta stróża lub robotnika. złoży 500. — gotówce, 1000. — lub więcej gwarancji. Szubiński, Rokietnica pod Poznaniem. zdg 64 180

Panienska
z dobrej rodziny znająca szyć szuka posady do dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 878

Dziewczyna
sztywne prasowanie robotki bez gotowania szuka posady 15 miesięcznie. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 006

Inteligentna
szuka posady do dzieci. Szyć pomoc w domu, składkę. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 793

Rok zał. 1910 Rok zał. 1910
FUTRA FUTRA
wszelkiego rodzaju wykonuje najsolidniej, elegancko i tanio. Znany krój pierwszorzędną.
MARIAN PŁAWIŃSKI. Poznań Plac Nowomiejski 6 a
Pg 4 460-56.402

Uczciwa
sierota poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 502

Panienska
do dzieci lub lekkich prac domowych uczciwa szuka pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 802

Dziewczyna
młodsza poszukuje posady do wszelkich prac domowych lub do dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 776

Posługaczka
poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 781

Dziewczyna
dobrymi świadectwami do wszystkiego, skromnym gotowaniem, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 829

Dziewczyna
samodzielna poszukuje posady 15-go bez spania. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 952

28 WOLNE MIEJSCA

Służąca
uczciwa (restauracyjna) potrzebna zaraz, możliwie własna pościel. Restauracja Pasaż Ratajczaka 15. zdg 64 755

Szyców
młodych, zdolnych na reperacje obuwia poszukujemy. Małeckiego 21. Zjednoczenie i Praca. zdg 1352

Pomocnik i uczeń
do składu kolonialnego i żelaza potrzebni od zaraz. Firma J. Durski Nast. właśc. L. Wybieralski, Jutrosin. dg 1362

Fortepianista
bezrobotny. Zórąwia 5. m. 9, między godz. 19—20 zdg 64 403

Przedstawiciela
na miasto Poznań poszukuje Warszawa Fabryka Wyrobów Metalowych. Oferty składać do Kurjera Poznańskiego zdg 64 565

100%
zarobku. Inteligentne, energiczne osoby potrzebne do pracy aktywniejszej po biurach i domach prywatnych na miasto oraz województwo poznańskie i pomorskie. Rewelacyjna nowość. Zgłaszać się: Poznań Stroma 26. — 10 Majewski, godziny 7—8 wieca. zdg 64 540

Kelnerka
potrzebna zaraz. Dąbrowskiego 33 zdg 64 598

Samodzielna
gospodyni z bardzo dobrym gotowaniem do wszelkich prac domowych poszukujemy. Złogzenia z opisami świadectw, ewentualnie fotografia (zwraca się) do Kurjera Poznańskiego zdg 64 585

Służąca
gotowaniem, pościelą od 15. — Górna Wilda 44 skład kolonialny zdg 64 574

Fryzjerka
działa potrzebna. Chelmońskie-gie 17. zdg 64 606

Akwizytorów-bławatników
zamieszkałych w miastach prowincjonalnych całej Polski poszukuje chrześcijańska firma śląska celem gotówkowej sprzedaży materiałów meskich z kolekcji międzyprywatnych. Dobra prowizja. Złogzenia pod zdg 64 634 do Kurjera Poznańskiego

Służąca
potrzebna. Marsz. Focha 53. m. 21. zdg 64 717

Dziewczyna
od zaraz do wszystkiego. Buda — Grobla 13. zdg 64 694

Dziewczyna
która zastąpi pani domu samo dzielnym gotowaniem, kochająca dzieci od 15. 9. — Stanisława Langnerowa Wielkie Garbary 29 zdg 64 638

Posługaczki
poszukuje Jackowski 13. m. 16 zdg 64 632

Fryzjerka
lub kursistka potrzebna. Poznań-Główna Gnieźnieńska 76 zdg 64 780

Bufetowa
potrzebna. Śniadania. Półwiejska 35a. zdg 64 766

Kuśnierki
potrzebne zaraz. Wrocławska 14 m. 4. zdg 64 767

Służąca
ppotrzebna. Wrocławska 32 m. 1. zdg 64 769

Radjotechnik
specjalista na wzmacniacze dużej mocy zaraz potrzebny. Złogzenia Radjoelektor Poznań Wielkie Garbary 11. zdg 64 718

Pań
i panów poszukuje z kaucją 10 zł. Złogzenia Dąbrowskiego 70 restauracja. zdg 64 726

Kuśnierka
potrzebna. Wierzbicice 13. — 3. zdg 64 861

Podróżującego
na artykuły spożywcze potrzebny. Złogzenia Kurjer Poznański zdg 64 635

Uczeń
tapierski potrzebny. Stroma 2. zdg 64 577

Krawcowa
działa potrzebna. Dąbrowskiego 82. m. 12. zdg 64 644

Uczeń
może się zgłosić. Ślusarnia Węceńska 2/3 zdg 64 734

Podróżujący
Poznań, prowincja, artykuł markowy. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 741

Fortancerki
przystojne dzienne potrzebne od zaraz. Poznań, ul. Wrocławska 29/30, restauracja. zdg 64 716

Fachowiec
pierwszorzędnym majster do fabrykacji muserardów poszukiwany. Kandydaci, znający się również na fabrykacji octu mają pierwszeństwo. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdg 64 814

Uczennice
przyjmię. Pralnia Wielkie Garbary 42. zdg 3 380

Służąca
samodzielna gotowaniem, praniem. Tylko dłuższe świadectwa, polecenia, warunkiem Chwiłkowska, św. Marcin 40. zdg 64 824

Absolwenta (kę) W. S. H.
z językami, stenografia na praktykanta nauczycielskiego przyjmie prywatna szkoła. Miesieczna placą 50 zł. Lojalność — świadectwa przedłożyć. Toruń, Małe Garbary 5 kierownictwo. zdg 64 819

Uczennice
przyjmię. Pralnia Wielkie Garbary 42. zdg 3 380

Służąca
samodzielna gotowaniem, praniem. Tylko dłuższe świadectwa, polecenia, warunkiem Chwiłkowska, św. Marcin 40. zdg 64 824

Absolwenta (kę) W. S. H.
z językami, stenografia na praktykanta nauczycielskiego przyjmie prywatna szkoła. Miesieczna placą 50 zł. Lojalność — świadectwa przedłożyć. Toruń, Małe Garbary 5 kierownictwo. zdg 64 819

Uczennice
przyjmię. Pralnia Wielkie Garbary 42. zdg 3 380

Służąca
samodzielna gotowaniem, praniem. Tylko dłuższe świadectwa, polecenia, warunkiem Chwiłkowska, św. Marcin 40. zdg 64 824

Absolwenta (kę) W. S. H.
z językami, stenografia na praktykanta nauczycielskiego przyjmie prywatna szkoła. Miesieczna placą 50 zł. Lojalność — świadectwa przedłożyć. Toruń, Małe Garbary 5 kierownictwo. zdg 64 819

Uczennice
przyjmię. Pralnia Wielkie Garbary 42. zdg 3 380

Służąca
samodzielna gotowaniem, praniem. Tylko dłuższe świadectwa, polecenia, warunkiem Chwiłkowska, św. Marcin 40. zdg 64 824

Podróżującego
branzę kolonialno-drogeryjną na pensje i diety poszukuje zaraz poważna fabryka Przetworów Chemicznych. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 188

Służąca
do wszystkiego potrzebna zaraz lub od 10. Marsz. Focha 189, m. 2. zdg 1302

Potrzebna
uczennica krawiectwa. Żydowska 7. I. zdg 64 898

Poszukujemy
podróżującego do sprzedawania smalcu wieprzowego na Wielkopolskę. Złogzenia Temerson, Krótoszyn, Rzeźnia Miejska. zdg 64 830

Młynarz
kawaler, posiadający 3 000 zł. zaraz potrzebny. Złogzenia Kurjer Poznański zdg 64 828

Pomocnik
fryzjerski potrzebny. Zegrze Kosciuszki 5. zdg 3 374

Służąca
od 15 IX, potrzebna. Ul. Masztalarska 2, mieszkanie 2. zdg 3 357

Panienska
inteligentna skromna łagodnego usposobienia potrzebna do dzieci zaraz. Oferty pisemnie „Par” Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 56.401. Pg 4 447-56.401

Zdolnych
przedstawicieli na województwo Poznańskie Pomorskie regularnie objeżdżających poszukuje poważna